

नगर कस्तुगत विवरण

२०७५

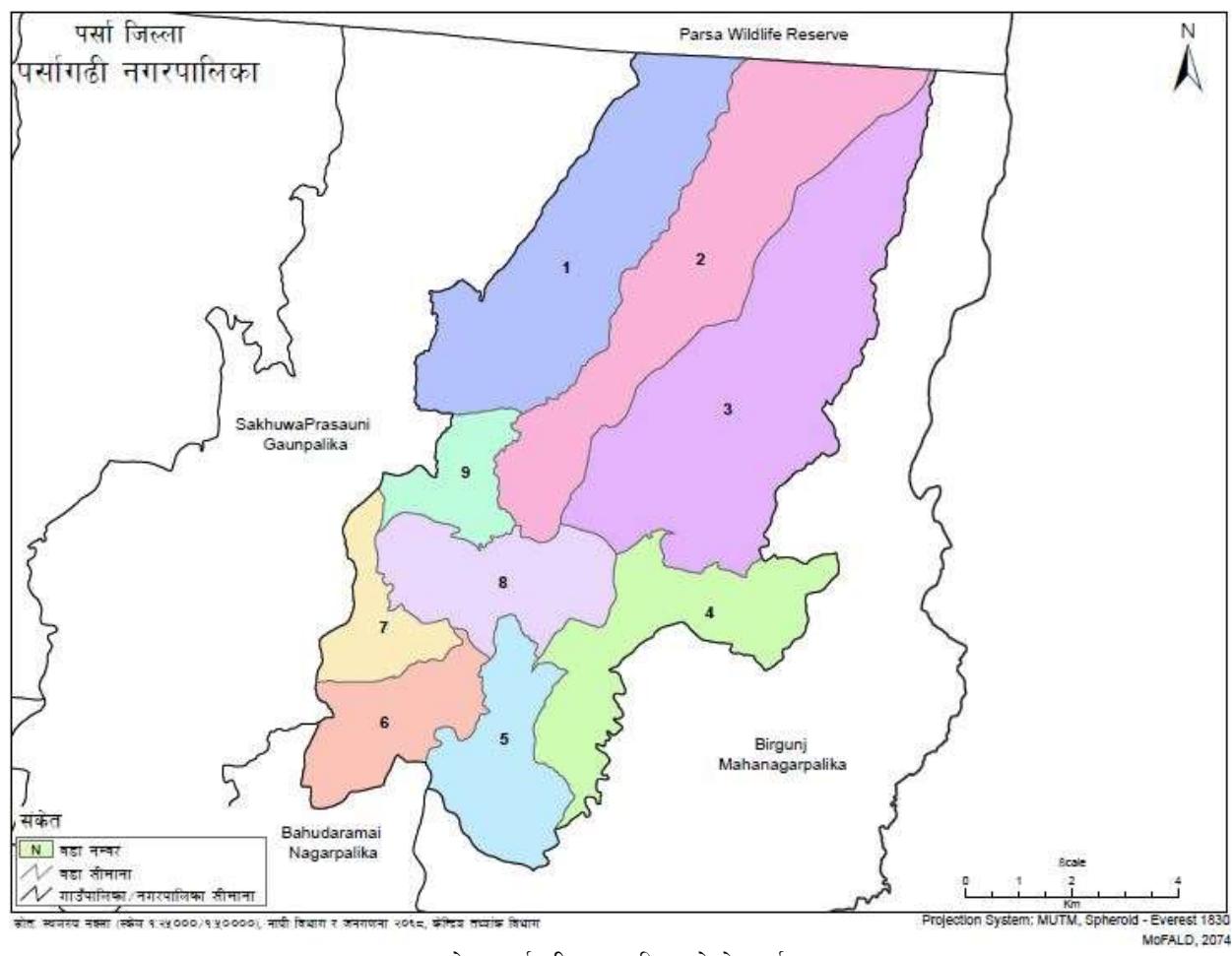

पर्सागढी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
२ नं. प्रदेश, हरपुर, पर्सा

२०७५ कार्तिक

दस्तावेज	नगर वस्तुगत विवरण (Municipal Profile Document)
प्रकाशक	पर्सागढी नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
संबोधिकार	प्रकाशकमा
प्राविधिक सहयोग	<p>सामुदायिक विकास कार्यक्रम/विश्व खाद्य कार्यक्रम Community Development Programme (CDP)/World Food Programme (WFP)</p> <p>सम्पर्क ठेगाना: विश्व खाद्य कार्यक्रम (डब्ल्यु एफ पी) पो. व.न. १०७, चाकुपाट, ललितपुर सम्पर्क: +९७७ ०१-५२६०६०७/५२६०६९३ Website: www.wfp.org</p>
मिति	२०७५ कार्तिक
वेबसाइट	http://parsagadhimun.gov.np

पर्सागढी नगरपालिकाको राजनैतिक नक्शा

पर्सागढी नगरपालिका
हरपुर, पर्सा
२ नं. प्रदेश

प्रकाशकीय

लोक नारायण यादव
नगर प्रमुख

पर्सागढी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
हरपुर, पर्सा
२ नं. प्रदेश

दुई शब्द

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

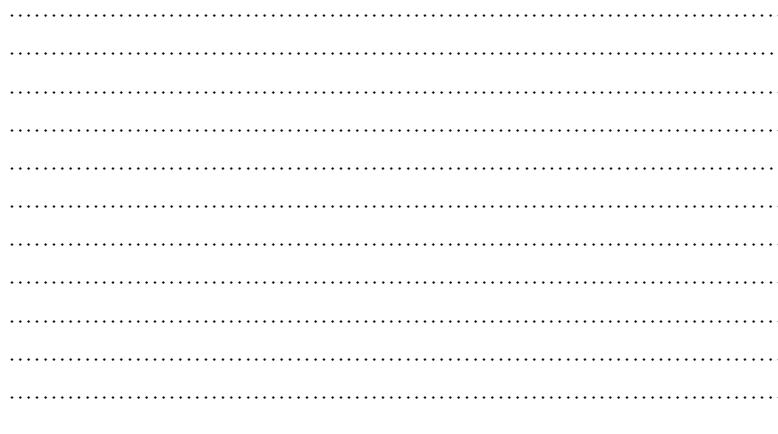
.....

.....

अर्चना चौधरी
नगर उप-प्रमुख

**पर्सागढी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
हरपुर, पर्सा
२ नं. प्रदेश**

मन्त्रव्य

कृष्ण प्रसाद लम्साल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

नगरपालिकाको संक्षिप्त भलक

विषय क्षेत्र	विवरण
भौगोलिक तथा प्राकृतिक	२७ डिग्री ९ मिनेट ३६ सेकेन्ड उत्तरी अक्षांशदेखि ८४ डिग्री ५१ मिनेट ३६ सेकेन्ड पूर्वी देशान्तरसम्म
	क्षेत्रफल - १९.६९ वर्गकिलोमिटर
	उचाई - ३०० मिटर
	जलवायु - तराई
	भू उपयोग (%) - खेती भूमी ५८.८८, वन क्षेत्र ३३.६० र अन्य ७.५२ (घाँसे भूमी तथा चरण क्षेत्र, ताल पोखरी, बलौटे जमीन र भाडी)
जनसांख्यिक	साविकका गाविस - वगबन्ना, विरुवागुठी, पञ्चरुखी, बागेश्वरी तितरौना र हरपुर
	जनसंख्या - पुरुष : १९५६० महिला : १९०४७ जम्मा : ३८६०७
	घरपरिवार संख्या - ६४१२
	जनघनत्व - ३८७.२७ जना प्रति वर्गकिलोमिटर
	लैङ्गिक अनुपात - १०२.६९
आर्थिक	गरिवीको दर - २९.२ प्रतिशत
	प्रतिव्यक्ति आम्दानी (%) - १२२३
	प्रमुख पेशा - कृषि
	उत्पादन (मे.ट.) - खाद्यान्त २७९२४.६, दलहन ३३४.४, तेलहन २७१.६, नगदेवाली २९५९.१
	प्रमुख पर्यटकीय क्षेत्र - १४
सामाजिक	शैक्षिक संस्था संख्या - वाल विकास केन्द्र : विद्यालय : ३० क्याम्पस : १
	साक्षरता दर - महिला : ७०.०३ पुरुष : ७२.४० जम्मा : ७१.३३
	स्वास्थ्य संस्था संख्या - अस्पताल : ० प्रास्वाके : १ स्वास्थ्य चौकी : ४ सास्वाई : ०
	प्रमुख रोगव्याधी - र्याप्ट्रिक/अल्सर र भाडा पखाला
	५ वर्ष मुनीको वाल कुपोषण दर(%) - ८
	स्वच्छ खानेपानी उपयोग (%) - ३१.६९
	शैचालयको उपयोग (%) - फल्स भएको : २६.२९ साधारण : ४१.६३ नभएको : ३१.८७
भौतिक	प्रमुख धार्मिक सम्पदा - ३ वटा
	सडक (किमि) - कालोपत्रे : १६ ग्रामेल : ४० कच्ची : २५
	खाना पकाउने उर्जा उपयोग (%) - दाउरा: ९३.२३ गोवर र्याँस: ... एलपिजी र्याँस: ५.३८
	वत्ती वाल्ने उर्जा उपयोग (%) - विजुली: ९५.१९ मट्टिले: ४.५६ सोलार:
	मोबाइल सेवामा पहुँचको अवस्था (%) : ४१
	घरको प्रकार (%) :
	जगको आधारमा: माटो/दुङ्गा: ९.१० सिमेन्ट: १४.६३
वातावरण र विपद्	छानोको आधारमा: फुस/खर: १५.९३ जस्ता/च्यादर: ५.५१
	वन क्षेत्र : ३३.४९ हेक्टर
संस्थागत	मुख्य विपद् र क्षति : विपद: बाढी
	नगर/नगरपालिका कार्यालय - स्थान : हरपुर सम्पर्क नं. :
	बडा संख्या : ९
	क्रियाशिल अ/गैसस वा कार्यक्रम : १०

विषय सूची

परिच्छेद १: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ उद्देश्य	१
१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरु	२
१.४ तयारीका चरण	२
१.५ सीमा	४

परिच्छेद २: नगरपालिकाको विद्यमान अवस्था

२.१ भौगोलिक अवस्थिति	५
२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण	५
२.३ राजनीतिक अवस्थिति	६
२.४ धरातलीय अवस्था	६
२.५ प्राकृतिक सम्पदा	६
२.६ साँस्कृतिक उत्कृष्टता	७
२.७ विकासका सम्भावनाहरु	८
२.८ ग्राहस्थ उत्पादन, मानव विकास सूचकांक र गरिवी	८

परिच्छेद ३: जनसंख्याको अवस्था

३.१ जनसंख्या वितरणको अवस्था	९
३.२ जनघनत्वको अवस्था	९
३.३ उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण	१०
३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण	१०
३.५ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण	१०
३.६ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण	११
३.७ घरमुलीको विवरण	११
३.८ अपागंताको आधारमा जनसंख्या	१२
३.९ आवासमाथीको स्वामित्वका आधारमा घरपरिवार विवरण	१२
३.१० बैवाहिक स्थिति	१३
३.११ व्यक्तिगत घटना विवरण (२०७३ चैत्र मसान्त सम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार)	१३
३.१२ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण	१३

परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था

४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण	१५
४.१.१ मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण	१५
४.१.२ प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण	१५
४.१.३ वैदेशिक रोजगारमा गएकाहरुको विवरण	१६
४.१.६ सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण	१६
४.१.७ उद्योग सम्बन्धी विवरण	१७
४.२ कृषि तथा पशु विकास	१७
४.२.१ सिंचाइ सुविधा सम्बन्धी विवरण	१७
४.२.२ कृषि कार्यमा उपयोग भएको जग्गा र स्वामित्व सम्बन्धी विवरण	१८
४.२.३ अन्न, दलहन र तेलहन बाली उत्पादन र विक्री सम्बन्धी विवरण	१८
४.२.४ फलफुल, तरकारी, नगदेवाली र मह उत्पादन सम्बन्धी विवरण	१९
४.२.५ पशुपालन तथा दुधजन्य उत्पादनको अवस्था	१९
४.२.६ मासुजन्य तथा श्रमजन्य पशुपालनको अवस्था	२०
४.२.७ कृषि उत्पादनको आत्मनिर्भरताको अवस्था	२०
४.२.८ कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित मानव संसाधन	२१
४.२.९ व्यवसायिक पशुपालन तथा कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण	२१
४.२.१० कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धीत सामुदायिक संस्था तथा समूहको विवरण	२२
४.२.११ सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन सम्बन्धी विवरण	२२
४.३ प्रमुख पेशा अनुसार जनसंख्या	२३

४.४ पर्यटन विकास	२३
४.४.१ पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण	२३
४.४.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण	२४
४.५ मिल, संकलन तथा प्रसोधन सम्बन्धी विवरण	२४
४.६ व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण	२५
४.७ कृषि बजार सम्बन्धी विवरण	२९
४.८ आयात तथा निर्यातको अवस्था	३०
४.९ व्यवसायिक सीपमूलक तालिम	३०
४.९.१ व्यवसायिक सीपमूलक तालिम लिने घरपरिवारको विवरण	३०
४.९.२ व्यवसायिक सीपमूलक तालिम लिनेहरुको विवरण	३०
परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था	
५.१ शैक्षिक तथा मानव संशाधन विकास	३२
५.१.१ पाँच वर्ष भन्दा माथिको साक्षरता विवरण	३२
५.१.२ हालको साक्षरताको अवस्था	३२
५.१.३ शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण	३३
५.१.४ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण	३३
५.१.५ विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण	३३
५.१.६ विद्यालयको भौतिक अवस्था	३४
५.१.७ शिक्षक विवरण	३४
५.१.८ आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी	३४
५.१.९ छात्रवृत्ति तथा दिवा खाजा पाउने विद्यार्थी विवरण	३४
५.१.१० शैक्षिक गुणस्तरसँग सम्बन्धित विशेष व्यवस्था	३५
५.१.११ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण	३५
५.१.१२ छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण	३५
५.१.१३ आधारभूत विद्यालयमा पहुँचको अवस्था	३५
५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण	३६
५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	३६
५.२.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा विवरण	३६
५.२.३ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण	३७
५.२.४ प्राथमिक स्वास्थ्य सेवामा पहुँचको अवस्था	३७
५.२.५ मृत्यु हुने कारण सम्बन्धी विवरण	३८
५.२.६ खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण	३८
५.२.७ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण	३८
५.२.८ मातृशिशु सुरक्षा र परिवार नियोजनको अवस्था	३९
५.२.९ नगरपालिका भित्र देखा परेका प्रमुख रोगहरु र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण	३९
५.२.१० परिवारका सदस्यहरुको स्वास्थ्य अवस्था	४०
५.२.११ जीवन विमा सम्बन्धी विवरण	४०
५.२.१२ फोहोरमैला व्यवस्थापन विवरण	४१
५.३ खानेपानी तथा सरसफाई	४१
५.३.१ खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार	४१
५.३.२ शैचालय प्रयोगको अवस्था	४२
५.३.३ सार्वजनिक शैचालय तथा ढल सम्बन्धी विवरण	४२
५.३.४ सार्वजनिक जग्गाको विवरण	४३
५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशिकरण	४३
५.४.१ बालक्लब तथा संजालको विवरण	४३
५.४.२ सामाजिक सुरक्षा वृत्तीको अवस्था	४४
५.५ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन	४५
५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक तथा मनोरञ्जन स्थल सम्बन्धी विवरण	४५
५.५.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण	४५
५.५.३ युवा क्लब सम्बन्धी विवरण	४५

५.५.४ युवा सिर्जनशिलता, उद्यमशिलता र परिचालन विवरण	४६
५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति	४७
५.६.१ स्थानीय चाँडपर्व, जात्रा र मेला	४७
परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति	४८
६.१ वन क्षेत्रको अवस्था	४८
६.२ विपद जोखिम तथा व्यवस्थापन	४८
६.२.१ विपद्को प्रभाव	४८
६.२.२ जोखिमयुक्त (संवेदनशिल) स्थानमा वसोवास गरेका परिवार विवरण	४९
६.२.३ विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय	४९
६.२.४ भवन मापदण्ड तथा भुकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण	५०
६.२.५ विपद्को असर सम्बन्धी विवरण	५०
६.२.६ विपदबाट क्षति सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार	५१
६.३ संरक्षित पार्कीमुहान, जमिन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल).....	५१
परिच्छेद ७: भौतिक विकासको अवस्था	
७.१ यातायात पूर्वाधार	५२
७.१.१ सडक मार्ग/सञ्जालको विद्यमान अवस्था	५२
७.१.२ पैदल मार्ग	५२
७.१.३ पुल तथा पुलेसा	५३
७.१.४ सवारी रुटको विवरण	५३
७.१.५ गाउँ नगर क्षेत्र भित्र चल्ने सवारी साधन	५४
७.२ विद्युत तथा बैकल्पिक ऊर्जा	५४
७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार).....	५४
७.२.२ बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार	५५
७.३ सञ्चार तथा प्रविधि	५५
७.३.१ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण	५५
७.४ आवास तथा भवन	५६
७.४.१ घरको जग्गाको आधारमा घरपरिवार	५६
७.४.२ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी.....	५६
७.५ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन	५७
७.६ सरकारी भवन	५७
७.७ हुलाक, पत्रपत्रिका, दूरसञ्चार र रेडियो स्टेशन सम्बन्धी विवरण.....	५८
७.८ शवदाहस्थल तथा समाधिस्थल सम्बन्धी विवरण	५८
परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति	
८.१ संगठनात्क तथा मानव संशाधनको अवस्था	५९
८.१.१ नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरु	५९
८.१.२ नगरपालिकाको आय विवरण	६०
८.२ संघ/संस्था सम्बन्धी विवरण	६२
८.२.१ सामुदायिक संस्था विवरण	६२
८.२.२ आमा महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण	६२
८.२.३ नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण	६३
८.२.४ कृषक, उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण	६३
८.२.५ बाणिज्य बैंक, विकास बैंक, वित्तीय संस्था, लघुवित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण	६४
८.२.६ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण	६४
८.२.७ आपतकालीन सेवा प्रदायक संस्थाको सम्पर्क विवरण	६५
अनुसूची १: विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण	६६
अनुसूची २: विद्यालयको भौतिक अवस्था	६८
अनुसूची ३: शिक्षक विवरण	७०
अनुसूची ४: आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी	७४
अनुसूची ५: छात्रवृत्ति तथा दिवा खाजा पाउने विद्यार्थी	७५
अनुसूची ६: शैक्षिक गुणस्तरसँग सम्बन्धीत विशेष व्यवस्था	७६

अनुसूची ८: बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण.....	७७
अनुसूची ९: छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण	७८
अनुसूची १०: नगर तथा नगरपालिकाबाट वस्तुगत विवरणका लागि छानिएका कार्यदलका सदस्यहरुको विवरण.....	७९
अनुसूची ११: वस्तुगत विवरण तथ्यांक संकलन फारमहरु	८०
अनुसूची ११ (ख): संस्थागत तथ्याङ्क संकलन / सर्वेक्षण फाराम	१०२
अनुसूची १२: आमोदेवी माईको” मन्दिर	१०७
अनुसूची १३: पर्सा गढी ऐतिहासिक चिनारी	१०९
सन्दर्भ सामाग्री.....	१११

तालिका सूची

तालिका १: भौगोलिक अवस्थिति.....	५
तालिका २: प्राकृतिक सम्पदा.....	६
तालिका ३: विकासका सम्भावनाहरु	८
तालिका ४: जनसंख्या वितरणको अवस्था.....	९
तालिका ५: जनघनत्वको अवस्था	९
तालिका ६: उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण	१०
तालिका ७: मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण.....	१०
तालिका ८: धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण.....	१०
तालिका ९: जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण	११
तालिका १०: घरमुलीको विवरण.....	११
तालिका ११: अपांगताको आधारमा जनसंख्या	१२
तालिका १२: घरको स्वामित्वको प्रकार	१२
तालिका १३: बैवाहिक स्थिति.....	१३
तालिका १४: व्यक्तिगत घटना विवरण.....	१३
तालिका १५: सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरण अवस्था (गत आ.व.को १ वर्षको विवरण) रकम रु. हजारमा.....	१३
तालिका १६: मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण	१५
तालिका १७: प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण.....	१५
तालिका १८: बैदेशिक रोजगारमा गएकाहरुको विवरण	१६
तालिका १९: सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण	१६
तालिका २०: उच्चोग सम्बन्धी विवरण	१७
तालिका २१: सिंचाइ सुविधा सम्बन्धी विवरण.....	१७
तालिका २२: कृषि कार्यमा उपयोग भएको जग्गा र स्वामित्व सम्बन्धी विवरण.....	१८
तालिका २३: अन्न, दलहन र तेलहन बाली उत्पादन र बिक्री सम्बन्धी विवरण.....	१८
तालिका २४: फलफुल, तरकारी, नगदेबाली र मह उत्पादन सम्बन्धी विवरण.....	१९
तालिका २५: पशुपालन तथा दुधजन्य उत्पादनको अवस्था	१९
तालिका २६: मासुजन्य तथा श्रमजन्य पशुपालनको अवस्था	२०
तालिका २७: कृषि उत्पादनको आत्मनिर्भरताको अवस्था	२०
तालिका २८: कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धीत मानव संसाधन.....	२१
तालिका २९: व्यवसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण	२१
तालिका ३०: सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन सम्बन्धी विवरण.....	२२
तालिका ३१: प्रमुख पेशा अनुसार जनसंख्या.....	२३
तालिका ३२: पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण	२३
तालिका ३३: होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टरेन्ट सम्बन्धी विवरण	२४
तालिका ३४: मिल, संकलन तथा प्रसोधन सम्बन्धी विवरण	२५
तालिका ३५: व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धी विवरण	२५
तालिका ३६: कृषि बजार सम्बन्धी विवरण.....	२६
तालिका ३७: आयात तथा निर्यातको अवस्था.....	३०
तालिका ३८: व्यवसायिक सीपमूलक तालिम लिने घरपरिवारको विवरण.....	३०

तालिका ३९: व्यवसायि सीपमूलक तालिम लिनेहरुको विवरण	३०
तालिका ४०: पाँच वर्ष भन्दा माथिको साक्षरता विवरण	३२
तालिका ४१: हालको साक्षरताको अवस्था	३२
तालिका ४२: शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण	३२
तालिका ४३: शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण	३३
तालिका ४४: विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण	३३
तालिका ४५: विद्यालयको भौतिक अवस्था	३४
तालिका ४६: शिक्षक विवरण	३४
तालिका ४७: आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी	३४
तालिका ४८: छात्रवृत्ति तथा दिवा खाजा पाउने विद्यार्थी विवरण	३५
तालिका ४९: छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण	३५
तालिका ५०: आधारभूत विद्यालयमा पहुँचको अवस्था	३५
तालिका ५१: स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	३६
तालिका ५२: स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा विवरण	३६
तालिका ५३: स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण	३७
तालिका ५४: प्राथमिक स्वास्थ्य सेवामा पहुँचको अवस्था	३७
तालिका ५५: मृत्यु हुने कारण सम्बन्धी विवरण	३८
तालिका ५६: खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण	३८
तालिका ५७: सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण	३९
तालिका ५८: मातृशिशु सुरक्षा र परिवार नियोजनको अवस्था	३९
तालिका ५९: नगरपालिका भित्र देखा परेका प्रमुख रोगहरु र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण	३९
तालिका ६०: परिवारका सदस्यहरुको स्वास्थ्य अवस्था	४०
तालिका ६१: जीवन विमा सम्बन्धी विवरण	४०
तालिका ६२: फोहोरमैला व्यवस्थापन विवरण	४१
तालिका ६३: खोपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार	४१
तालिका ६४: शौचालय प्रयोगको अवस्था	४२
तालिका ६५: सार्वजनिक शौचालय तथा ढल सम्बन्धी विवरण	४२
तालिका ६६: सार्वजनिक जग्गाको विवरण	४३
तालिका ६७: बालक्लब तथा संजालको विवरण	४३
तालिका ६८: सामाजिक सुरक्षा वृत्तीको अवस्था	४४
तालिका ६९: खेलमैदान, पार्क, पिकनिक तथा मनोरञ्जन स्थल सम्बन्धी विवरण	४५
तालिका ७०: व्यवसायिक खेलाडीको विवरण	४५
तालिका ७१: युवा क्लब सम्बन्धी विवरण	४५
तालिका ७२: युवा सिर्जनशिलता, उद्यमशिलता र परिचालन विवरण	४६
तालिका ७३: स्थानीय चाँडपर्व, जात्रा र मेला	४७
तालिका ७४: बन क्षेत्रको अवस्था	४८
तालिका ७५: विपद्को प्रभाव	४८
तालिका ७६: जोखिमयुक्त (संवेदनशिल) स्थानमा बसोबास गरेका परिवार विवरण	४९

तालिका ७७: विपदको किसिम अनुसार जोखिमको समय.....	४९
तालिका ७८: भवन मापदण्ड तथा भुकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण.....	५०
तालिका ७९: विपदको असर सम्बन्धी विवरण.....	५०
तालिका ८०: विपदबाट क्षती सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार	५१
तालिका ८१: संरक्षित पानीमुहान, जमिन र भौतिक संरचना	५१
तालिका ८२: सडक मार्ग/सञ्जालको विचामान अवस्था	५२
तालिका ८३: पैदल मार्ग.....	५३
तालिका ८४: पुल तथा पुलेसा	५३
तालिका ८५: सवारी रुटको विवरण.....	५३
तालिका ८६: नगरनगर क्षेत्र भित्र चल्ने सवारी साधन.....	५४
तालिका ८७: इन्धन उपयोग विवरण.....	५४
तालिका ८८: बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार.....	५५
तालिका ८९: आयुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण	५५
तालिका ९०: घरको जगको आधारमा घरपरिवार.....	५६
तालिका ९१: खानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी.....	५६
तालिका ९२: सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन	५७
तालिका ९३: सरकारी भवन.....	५७
तालिका ९४: हुलाक, पत्रपत्रिका, दूरसञ्चार र रेडियो स्टेशन सम्बन्धी विवरण	५८
तालिका ९५: शवदाहस्थल सम्बन्धी विवरण	५८
तालिका ९६: नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरु.....	५९
तालिका ९७: नगरपालिकाको आय विवरण	६०
तालिका ९८: सामुदायिक संस्था विवरण.....	६२
तालिका ९९: आमा महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण.....	६२
तालिका १००: नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण	६३
तालिका १०१: कृषक, उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण.....	६४
तालिका १०२: बाँणिज्य बैंक, विकास बैंक, वित्तीय संस्था, लघुवित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण	६४
तालिका १०३: गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण.....	६४

परिच्छेद १: परिचय

नगरपालिकाको समग्र भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ अवस्था भल्काउन तयार गरिने महत्वपूर्ण दस्तावेज नगर वस्तुगत विवरण हो । विशिष्ट क्षेत्रको सूचना प्राप्त गर्न विशेष किसिमका तौरतरिकाहरु अपनाईने भएतापनि यस प्रकारको समग्र सूचना संग्रहित दस्तावेज तयारीका लागि ताकिएका विधि एवं औजारहरुको उपयोग गर्दा सूचना संकलन एवं विश्लेषणबाट प्राप्त विवरणप्रतिको विश्वसनियता कायम हुने हुन्छ । प्रस्तुत नगर वस्तुगत विवरण तयारीका लागि उपयुक्त विधि, औजार तथा तौरतरिका अवलम्बन गरी आवश्यक तथ्याङ्क संकलन र विश्लेषणका माध्यमबाट व्यवस्थित रूपमा प्राप्त सूचनालाई एकीकृत गरी वस्तुगत विवरणको दस्तावेज तयार गरिएको छ । पर्सार्गाढी नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीको पृष्ठभूमि, उद्देश्य, नीतिगत तथा कानूनी आधार, तयारी विधि तथा प्रक्रिया र सीमालाई यस परिच्छेदमा समावेश गरीएको छ ।

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था अंगालेको र तदअनुरूप तीन तहको सरकारको गठनको परिकल्पना गरेको छ । संविधान बमोजिम जनताको सबैभन्दा निकटको सरकारको रूपमा स्थानीय तहको रूपमा गाउँपालिका र नगरपालिका रहेका छन् । स्थानीय तह घोषणा भए पश्चात स्थानीय तहलाई आफ्नो क्षेत्रको विकासको जिम्मेवारी प्रभावकारी तरिकाले निर्वाह गर्नुपर्ने दायित्व देखिएको छ । जस अनुसार स्वायत्तताको उच्चतम अभ्यास तथा विकेन्द्रीकरणको माध्यमद्वारा स्थानीय शासनमा सहभागिता, जवाफदेहिता, पारदर्शिता र उत्तरदायित्वको मर्मलाई समेत उच्चतम महत्व दिइएको छ । स्थानीय सरकार मार्फत स्थानीय जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई छिटो, छिरितो र प्रभावकारी बनाई स्थानीय विकासका अन्य क्रियाकलापहरुलाई समेत गति दिनुपर्ने जिम्मेवारी एकातिर रहेको छ भने अर्कोतर्फ सहकारीता, समन्वय र सहअस्तित्वका आधारमा संचालन हुने स्थानीय शासन प्रक्रियामा जनसहभागिता र साझेदारीको सुदृढीकरण गर्न नीतिगत तथा व्यवहारिक अभ्यासहरु समेत स्थापित गर्नुपर्ने दायित्व देखापरेको छ ।

संविधान प्रद्वत अधिकार बमोजिमको भुमिका निर्वाह गर्न नवनिर्वाचित पदाधिकारीको कुशल नेतृत्वमा शासन संचालन र विकास प्रकृयालाई प्रभावकारी रूपले दिशाबोध गर्नु आवश्यक छ । विकसित सन्दर्भमा स्थानीय सरकारका गतिविधिहरूबाट जनआकांक्षाको व्यवस्थापनमा अपेक्षित नतिजा हासिल गर्नुपर्ने अहिलेको प्राथमिक कार्य रहन पुगेको छ । यस कार्यमा योगदान पुग्ने हिसावले विद्यमान अर्थिक सामाजिक अवसरहरु एवं नगरपालिकाको आर्थिक श्रोत, श्रोतका अन्य सम्भावनाहरु, मानव संसाधन लगायतका उपलब्ध अन्य श्रोतहरुको पहिचान एवं आँकलन समेत प्रभावकारी ढंगले गर्नुपर्ने देखिन्छ । जसले गर्दा उपलब्ध श्रोत तथा साधनहरुको अधिकतम उपयोग गरी प्राथमिकताका आधारमा योजनाहरुको चयन गर्न सघाउ पुग्ने हुन्छ । यसरी उल्लेखित कार्यमा सहयोग पुर्याउनका लागि सूचना तथा अन्य तथ्यांकहरुको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ ।

नेपाल सरकारले समेत नगर तथा नगर क्षेत्रको समग्र वस्तुस्थिति भल्किने वस्तुगत विवरणको ढाँचा तयार गरी उपलब्ध गराइ यथासक्य छिटो तयार गर्न पत्राचार गरेको संदर्भ एकातिर रहेको छ भने अर्कोतर्फ वस्तुगत विवरणले नगरपालिका तहमा तर्जुमा हुने योजनाका लागि समेत सूचनाको आधार तयार गर्न महत्वपूर्ण हुनेछ । विद्यमान कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका साथसाथै सरोकारवालासँगको परामर्श र विगतका सफल अभ्यासको आधारमा तयार गरिएको वस्तुगत विवरणले नगरपालिकाको सेवा प्रवाह, आन्तरिक स्रोत परिचालन तथा योजनावद्व विकासमा टेवा पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ ।

१.२ उद्देश्य

नगर क्षेत्रको विकासको विद्यमान अवस्था, संभावना र स्रोतको सम्बन्धमा आवश्यक सूचना व्यवस्थापन गर्न नगरपालिकाको समग्र स्थिति भल्किने वस्तुगत विवरण तयार गर्नु यस प्रतिवेदनको प्रमुख उद्देश्य हो । यसका विशेष उद्देश्य देहायअनुसार रहेका छन् ।

- नगरपालिकाको जनसांख्यिक, भू-जैविक, भौतिक, मानविय, आर्थिक, सामाजिक, वातावरण र संस्थागत क्षेत्रको विषयगत र वस्तुगत स्थिति चित्रण हुने गरी वस्तुगत विश्लेषण विवरण तयार गर्ने
- नगरपालिका, विषयगत कार्यालय/शाखा, संघ/संस्थाको विवरण, अध्ययन, सर्वेक्षण तथा प्रगति प्रतिवेदनबाट प्राप्त आधारभूत तथा संस्थागत तथ्याङ्क एकीकृत र विश्लेषण गरी विषयगत रूपमा नगरको एकीकृत वस्तुगत विवरण तयार गर्ने
- नगरपालिकाको सेवा प्रवाह, स्थानीय राजस्वको आधार र दर निर्धारण र विकास निर्माण कार्यका लागि आवश्यक वस्तुगत तथा विषयगत सूचना उपलब्ध गराउने
- नगरपालिकाको वार्षिक, एकीकृत, आवधिक/रणनीतिक तथा गुरुयोजना र विषयगत योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि विषयगत र खण्डीकृत सूचना विवरण उपलब्ध गराउने ।

१.३ कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू

नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यलाई चरणबद्ध र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न देहायअनुसारका कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू रहेका छन् ।

क. नेपालको संविधान: नेपालको संविधान अनुसार स्थानीय तहको अधिकार अनुसूची द को क्रम संख्या नम्बर ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरिएको छ ।

ख. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४: ऐनको दफा ११ को उपदफा २ च, ड र थ मा नगरपालिका वा नगरपालिकाको अधिकार क्षेत्र अन्तरगत तथ्यांक संकलन र अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । जस अन्तरगत, जनसांख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कूल ग्राहस्थ उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचकांक, राजश्व तथा आयव्यय समेतको तथ्याङ्क संकलन र प्रशोधन गरी राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आवद्धता र पार्श्वचित्र तथा श्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखनलाई नगरपालिका वा नगरपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकार भनि उल्लेख गरिएको छ ।

ग. स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा कार्यविधि, २०७४: यस कार्यविधिको दफा १ मा “प्रत्येक स्थानीय तहले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा सहभागितामुलक प्रक्रियाबाट नतिजामुलक ढंगले बनाउनु पर्ने र योजना र बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथसा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको याथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुस्थिति विवरण (Profile) तयार गर्नु पर्ने छ” भनि प्रष्ट रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

१.४ तयारीका चरण

नेपाल सरकारले उपलब्ध गराएको गाउँ/नगरापालिका वस्तुगत विवरण ढाँचा, विगतका सिकाई, सम्बन्धित विषय विज्ञका सुझाव र गाउँपालिकाका सरोकारवालासँगको सहमति अनुसार वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । वस्तुगत विवरण तयारीमा देहाय बमोजिम चरण र प्रक्रिया अवलम्बन गरिएको छ ।

१.४.१ नगर वस्तुगत विवरण तयारीको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधि र प्रक्रिया निर्धारण

नेपाल सरकारबाट उपलब्ध स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण तयारी स्तरीय ढाँचा, सर्वेक्षण औजार र कार्यविधिलाई नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी निर्धारण ढाँचा, सर्वेक्षण औजार र कार्यविधि बमोजिम नगरवस्तुगत विवरण तयार गर्ने निर्णय भई उपलब्ध नगरपालिका वस्तुगत विवरणको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधिका अतिरिक्त नगरपालिकाको स्थानीय परिवेश, विशिष्टता अनुसार गाउँ वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ (www.mofaga.gov.np) वा अनुसूची १ र २ मा हेर्नु होला) ।

१.४.२ नगर वस्तुगत विवरण तयारी सम्बन्धी अभिमुखिकरण तथा सहमति निर्माण

नगर वस्तुगत विवरण तयारीका लागि विद्यमान कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था अनुसार जिल्ला समन्वय समितिको समन्वयमा सामुदायिक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत विश्व खाद्य कार्यक्रमको प्राविधिक सहयोगमा नगरसभा तथा कार्यपालिका सदस्यहरु र नगरविकास सरोकारवालाहरुको सहभागितामा पर्सांगढी नगर कार्यपालिकाले मिति २०७५ बैशाख ९ गते नगर वस्तुगत विवरण तयारी सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरेको थियो । उक्त कार्यक्रम अन्तर्गत नगर वस्तुगत विवरणको आवश्यकता, महत्व र उपयोगको विषयमा अभिमुखीकरण भई तथ्यांक संकलन तथा श्रोत व्यवस्थापन सम्बन्धी सहमती भइ पर्सांगढी नगरपालिकाको नेतृत्वमा यो नगर वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।

१.४.३ तथ्यांक संकलन

वस्तुगत विवरण तयारीका लागि मुख्य गरेर प्राथमिक र द्वितीय श्रोतबाट तथ्यांक संकलन गरिएको छ । प्राथमिक श्रोतमा पारिवारिक विवरण संकलन तथा सहभागितामूलक छलफलबाट अन्य विवरण संकलन गर्ने फारमहरु प्रयोग गरिएको थियो । द्वितीय श्रोतबाट तथ्यांक संकलनका लागि संस्थागत सर्वेक्षण फारम उपयोग गरियो । तथ्यांक संकलनका लागि प्रयोग गरिएका पारिवारिक विवरण सर्वेक्षण फारम अनुसूची १ क, संस्थागत विवरण संकलन फारम अनुसूची १ ख मा प्रस्तुत गरिएको छ । संस्थागत तथ्याङ्कको प्रमुख श्रोतहरुमा नगरकार्यपालिका कार्यालय, नगरपालिकाका शाखा, उपशाखा, वडा कार्यालयहरु, शैक्षिक संस्था, स्वास्थ्य संस्था, गैसस र समुदायमा आधारित संस्था, वैक तथा वित्तिय संस्था र उक्त कार्यालय, निकाय र संस्थाको अभिलेख तथा प्रतिवेदन र अनुसन्धानमूलक दस्तावेजहरु प्रमुख रूपमा रहेका छन् । स्थानीय सहजकर्ता तथा गणकहरु परिचालन गरी निर्वाचित जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको समन्वयमा सर्वेक्षण विधि तथा तत्सम्बन्धी औजार बमोजिम तथ्याङ्क संकलन गरियो ।

त्यसरी नै श्रोत नक्शा तयारीको लागि स्थानीयस्तरमा छनौट गरिएका सहजकर्ताहरुलाई तालिम दिई वडा समितिका पदाधिकारीहरु र अन्य वुद्धिजिविहरुको सहभागितामा Google earth बाट बाटो, सेवा केन्द्रहरु, पोखरी, ताल र बाढी कटान क्षेत्र जस्ता श्रोतहरुको नक्शांकन तथा आवश्यक तथ्यांक संकलन गरिएको थियो ।

१.४.४ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्शा तयारी

प्राप्त तथ्याङ्कलाई सूचनाको आवश्यकता अनुसार तथ्याङ्कशास्त्रीय विधि अनुसार Database management तथा IT विज्ञहरुद्वारा विश्लेषण गरियो । यसलाई <https://afp.robuststaging.biz> मा Log in गरि हेर्न सकिने बनाईएको छ । यसमा विषय क्षेत्रगत, वडागत र सामाजिक संरचनागत (लैंगिक र जातीगत) अनुसार विश्लेषण गरिएको छ । यसेगरी जिल्लागत रूपमा मात्र प्रतिवेदन वा अभिलेखबाट प्राप्त तथ्यांकलाई गाउँपालिकाको प्रतिनिधित्व हुने वा सामान्यिकरण गर्ने मिल्ने हदसम्म सोही अनुसार हुने गरी उल्लेख गरिएको छ । विश्लेषणबाट प्राप्त सूचनाहरु मध्ये भौगोलिक, भौतिक, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक विवरणलाई भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित स्रोत नक्सा तयार गरियो ।

१.४.५ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी

नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गाउँ वस्तुगत विवरणको ढाँचा, गाउँ कार्यपालिका र सरोकारसँगको छलफल र निस्कर्ष बमोजिम गाउँवस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयार गरियो । मस्यौदा तयार गर्दा उपलब्ध ढाँचामा स्थानीय परिवेश र विशिष्टता, विषय तथा सूचना र विवरणलाई समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ । मस्यौदामा संभव भएसम्मका सूचनालाई स्रोत नक्शाको रूपमा जिआईइस नक्शामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.४.६ वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन

स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण कार्यविधिमा उल्लेखित स्तरीय ढाँचा बमोजिम तयार गाउँ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा प्रस्तुत तथा छलफल गरी सुझाव प्राप्त गर्ने गाउँपालिका स्तरीय प्रमाणीकरण कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरिनेछ । कार्यशालामा विषयगत रूपमा मस्यौदा वस्तुगत विवरणको सूचना तथा विवरण प्रस्तुत गरी विषयगत समूह तथा वृहत समूह छलफलमा सुझाव संकलन गर्नुका साथै वस्तुगत विवरणलाई औपचारिक रूपमा अनुमोदन गरी प्रस्तुत सूचना

तथा विवरणलाई गाउँपालिकाको आधार रेखा सूचनाको रूपमा लिई योजना तर्जुमा, नितिजा अनुगमन तथा विकासका उपलब्धीको लेखाजोखाको लागि प्रयोग गर्ने प्रतिवद्धता गरी यसैगरी मस्यौदा विवरणमा वडा समिति र शाखा तथा इकाई र जिल्ला समन्वय समिति (जिसस) र सहयोगी निकायहरूलाई उपलब्ध गराई सुभाव संकलन गरिनेछ ।

१.४.७ गाउँ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

गाउँ वस्तुगत विवरण प्रमाणीकरण कार्यशालाबाट प्राप्त राय तथा सुभाव, जिसस, विषयगत शाखा, वडा समिति र सहयोगी निकायबाट समेत प्राप्त सुभावलाई समावेश गरी गाउँ वस्तुगत विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरियो ।

१.५ सीमा

गाउँ वस्तुगत विवरणलाई नेपाल सरकारद्वारा जारी ढाँचा तथा विगतमा सफल अनुभव बमोजिम तयार गरिएको छ । विवरणमा यथासक्य बढी सूचना समाविष्ट हुने गरी तयारी गर्ने अभ्यास भएता पनि स्थानीय शासन संचालनको शुरुवाती अवस्था भएको हुँदा कानूनी, नीतिगत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवहारिक कठिनाईहरु सामना गर्नु पर्यो । सोको बाबजुद सम्बन्धित सबैको प्रयासबाट गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी कार्य पुरा गरिएको छ । प्रस्तुत तथ्यांकलाई संभव भएसम्म वडागत तथा सामाजिक रूपमा खण्डीकृत र विषयगत रूपमा एकीकृत गर्ने प्रयास गरिएको छ । नवगठित गापामा सिमित कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था, स्रोतसाधनको बाबजुद पहिलो प्रयासको रूपमा तयार गरिएको छ ।

परिच्छेद २: नगरपालिकाको विद्यमान अवस्था

पर्सार्गाढी नगरपालिका प्रदेश नं. २ अन्तरगत पर्सा जिल्लामा अवस्थित नगरपालिका हो। पूर्णरूपले तराई भूभागमा अवस्थित यस नगरपालिका साविक बगबन्ना, विरुवागुठी, हरपुर, बागेश्वरी तितरौना, र पञ्चरुखी गाविस मिलाई गठन भएको हो। जम्मा ९ वटा वडामा विभाजित यस नगरपालिकाको क्षेत्रफल १९.६९ वर्ग कि.मि. रहेको छ। यस परिच्छेदमा यस क्षेत्रको भौगोलिक अवस्थिति, ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण, राजनीतिक अवस्थिति, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक उत्कृष्टता, विकास संभावनाहरूलाई देहाय बमोजिमका शिर्षकहरूमा व्याख्या गरिएको छ।

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

समुन्द्री सतहदेखि ७५ मिटर देखि करिब ३०० मिटरसम्मको उचाईमा रहेको पर्सार्गाढी नगरपालिका भौगोलिक अवस्थितिका हिसाबले २७ डिग्री ५ मिनेट ४९ सेकेन्ड उत्तरी अक्षांशदेखि २७ डिग्री १४ मिनेट ८ सेकेन्ड उत्तरी अक्षांश सम्म र ८४ डिग्री ४९ मिनेट ५१ सेकेन्ड पूर्वी देशान्तर देखि ८४ डिग्री ५७ मिनेट ९ सेकेन्ड पूर्वी देशान्तर सम्म फैलिएको छ। यस नगरपालिका पर्सा जिल्लाको जिल्ला सदरमुकामको उत्तरतर्फ अवस्थित रहेको छ। यस नगरपालिकाको पूर्व बेलवा गा.पा. पश्चिममा सख्वा प्रसोनी गा.पा., उत्तर पर्सा बन्यजन्तु आरक्ष र दक्षिणमा विरगञ्ज महानगरपालिका र बहुदरमाई गा.पा.सँग सिमाना जोडिएको छ। जिल्लाको कुल क्षेत्रफल ७८४.६३ ब.कि.मि. को १२.७१ प्रतिशत भुभाग ओगट्ने यस नगरपालिकाको क्षेत्रफल १९.६९ वर्ग किमि रहेको छ। नगरपालिकाको वडागत क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १: भौगोलिक अवस्थिति

वडा नं.	समावेस साविक गाविस	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	प्रतिशत
१	बगवन्ना (७-९)	१७.३५	१७.४०
२	बगवन्ना (१-६)	१८.५०	१८.५६
३	विरुवागुठी (१, ५, ६)	२४.९३	२५.०९
४	विरुवागुठी (२, ३, ४, ७-९)	१०.२६	१०.२९
५	पञ्चरुखी (१-९)	७.०७	७.०९
६	बागेश्वरी तितरौना (१, २, ५ र ६)	६.०९	६.०३
७	बागेश्वरी तितरौना (१, २, ५ र ६)	३.८९	३.९०
८	हरपुर (१-५ र ९)	७.८९	७.९९
९	हरपुर (६-८)	३.७९	३.८०
जम्मा		१९.६९	१००

श्रोत: संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, २०७४

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

पर्सा गढीलाई आधार मानी पर्सा जिल्लाका नामाकरण गरिएको हो भन्ने समाजिक बुझाई रही आएको छ, तर हालसम्म नामाकरण सम्बन्धी प्रमाणित दस्तावेज उपलब्ध हुन नसकेकोले अनुसन्धान गर्नेहरु र टिप्पणीकारहरुका लागि बहसको विषय हुनसक्ने भएतापनि आम बुझाईमा कुनै पनि स्थानको नामाकरण गर्दा भौगोलिक, ऐतिहासिक र सांस्कृतिक पहिचान भल्क्ने गरी नामाकरण गर्ने परम्परा रहिआएको र सोही परम्पराको अनुसरण गर्दै स्थित पर्सा गढीलाई आधार मानेर बिना कुनै शाब्दिक परिवर्तन पर्सा गढीको नामका आधारमा नै यस नगरपालिकाको नामाकरण गरिएको हुनसक्ने तर्कलाई शतप्रतिशत बल पुऱ्याउँछ।

२.३ राजनीतिक अवस्थिति

पर्सागढी नगरपालिका प्रदेश नं. २ अन्तरगत सदरमुकाम विरगञ्जको उत्तरी सिमामा अवस्थित रहेको छ। कूल ९ वटा वडामा विभाजित यस नगरपालिकाको कार्यालय साविक हरपुर गाविसको कार्यालय, हरपुरमा रहेको छ। जिल्लामा विद्यमान ४ नगरपालिका र १० गाउँपालिका गरि १४ वटा स्थानीय तह मध्ये पर्सागढी नगरपालिका पनि एक हो। पूर्ववत रुपमा नेपालको मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रमा पर्ने नारायणी अञ्चलको पर्सा जिल्लामा रहेको ४ वटा निर्वाचन क्षेत्र मध्ये यो नगरपालिका जिल्ला भित्रको प्रतिनिधि सभा निर्वाचन प्रयोजनका लागि जिल्लाका निर्वाचन क्षेत्र नं. २ अन्तर्गत रहेको एवं प्रदेश सभा निर्वाचन प्रयोजनका लागि प्रदेश क अन्तरगत पर्दछ।

२.४ धरातलीय अवस्था

पूर्णरूपले तराई भूभागमा अवस्थित पर्सा जिल्ला एवं यस नगरपालिकाको धरातलीय स्वरूपका हिसाबले समथर जमिन रहेको छ।

२.५ प्राकृतिक सम्पदा

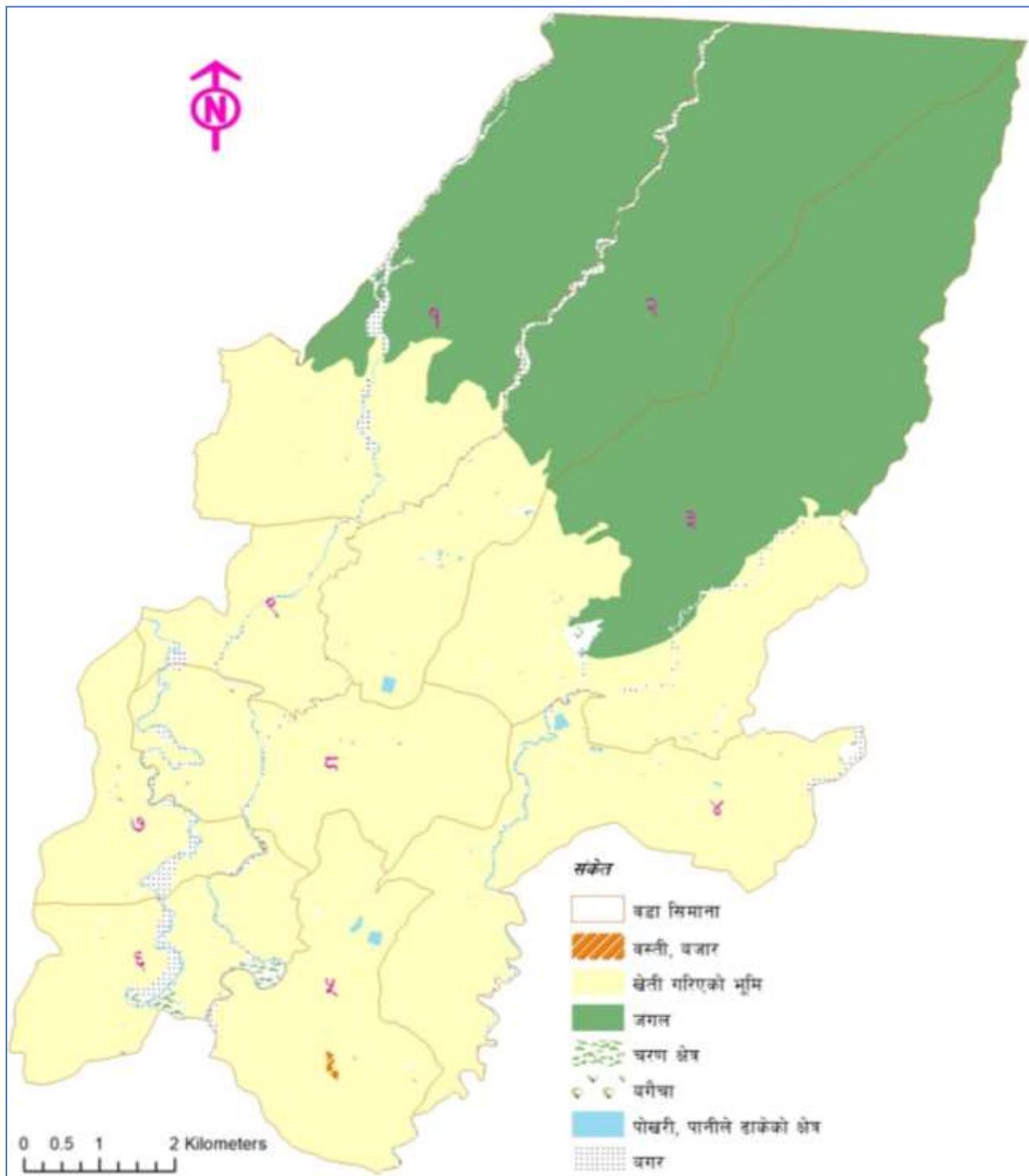
नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफलको ९९.६९ प्रतिशत क्षेत्र खेती भूमी रहेको छ। वनक्षेत्रले ओगटेको क्षेत्र हेदा जंगल र भाडी गरि करिव ३३.६ प्रतिशत। विभिन्न साना खोला तथा निर्मित कूलो तथा नहरहरु सिंचाइको श्रोतको रूपमा रहेका छन्। नगरपालिकाको जमिनमा खेती गरिएको जमीन, जंगल, चरण क्षेत्र, बगर भाडी तथा पानीले ढाकेको क्षेत्र सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका २: प्राकृतिक सम्पदा

क्र.सं.	जमिनको प्रकार	क्षेत्रफल (बर्ग किमिमा)	प्रतिशत
१	खेती भूमी	५८.६९	५८.८८
२	बन	३३.४९	३३.६०
३	घाँसे भूमी तथा चरण क्षेत्र	०.०३	०.०३
४	ताल पोखरी	०.८१	०.८१
५	बलौटे जमीन	१.४८	१.४८
६	भाडी	५.१९	५.२१
जम्मा		९९.६९	१००.००

श्रोत: LRMP 1996, नापी विभाग

नक्शा २.१: पर्सागढीको भू-उपयोग नक्शा

श्रोत: LRMP 1996, नापी विभाग

२.६ साँस्कृतिक उत्कृष्टता

मूलत: तराई क्षेत्र भएकाले तराई भागमा बसोवास गर्ने आदिवासी जनजातीको बाहुल्यता रहेको यस नगरपालिकामा पहाडी क्षेत्रबाट बसाई सराई गरी आउने क्षेत्री, ब्राह्मण, ठकुरी, दलित जाती समेतको मिश्रित बसोवास रहेको यस नगरपालिकामा मुख्य कामकाजी भाषा नेपाली भएता पनि स्थानीय मैलिक भोजपुरी, थारु लगायतका भाषा बोलीचालीमा रहेको पाइन्छ । धार्मिक रूपमा करीव ८२ प्रतिशत हिन्दु धर्मालम्बीहरु यो क्षेत्रमा मनाइने चाडपर्वहरुमा छठ, होली, महाशिवरात्री आदि रहेका छन् । यो क्षेत्रमा चाडपर्वका समयमा गरिने विभिन्न क्रियाकलापहरुले यहाँको सामाजिक र

साँस्कृतिक उत्कृष्टता भक्तिका उने गर्दछन्। भेषभुषाका रूपमा तराई मूलका पुरुषहरूले मुख्य रूपमा धोती, कुर्ता र पहाडी मूलका पुरुषहरूले दौरा, सुरवाल, टोपी तथा कोट र महिलाले साडी, गुन्यु चोली र पटुकी लगाउने गर्दछन्। यस नगरपालिकामा रहेका पर्सा गढी, कोइलाभार क्षेत्र, आमोदेवी मन्दिर, बौद्ध विहार गुम्बाजस्ता मन्दिर महत्वपूर्ण धार्मिक/सांस्कृतिक सम्पदाहरू हुन्।

२.७ विकासका सम्भावनाहरू

पर्सागढी नगरपालिका विकासका प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ भन्ने कुरालाई यस क्षेत्रभित्र रहेका प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरू, आर्थिक अभ्यास र उपलब्ध मानवीय पूँजी तथा पूर्वाधार लगायतको अवस्थाले पुष्टि गर्दछ। नगर विकासका संभावनाहरूलाई देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३: विकासका सम्भावनाहरू

क्र.सं.	विषय क्षेत्र/उपक्षेत्र	सम्भावना
१	प्राकृतिक श्रोत तथा साधन	● खेतीयोग्य जमिन ५८.८८ प्रतिशत र जंगल ३३.६० प्रतिशत रहेको

२.८ ग्राहस्र्व उत्पादन, मानव विकास सूचकांक र गरिबी

नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन २०१४ तथा गरिबीको लघु क्षेत्र अनुमान २०६८ मा पर्सा जिल्लाको सन्दर्भमा औंलाइएका तथ्यहरूलाई पर्सागढी नगरपालिकाका हकमा पनि सामान्यीकरण गरिएको छ। नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन, २०१४ अनुसार पर्सा जिल्ला मानव विकास सूचकांकका दृष्टिकोणले ७५ जिल्लाहरू मध्ये ४३ औं स्थानमा रहेको छ। यस जिल्लाको मानव विकास सूचकांकको मान ०.४६४ रहेको छ। जसअनुसार औषत आयु ७०.२५ वर्ष तथा प्रतिवर्त्ति आमदानी १२२३ अमेरिकी डलर रहेको छ। राष्ट्रिय योजना आयोगको गरिबीको लघु क्षेत्र अनुमान २०६८ अनुसार यस क्षेत्रमा २९.२ प्रतिशत गरिव रहेको देखिन्छ।

परिच्छेद ३: जनसंख्याको अवस्था

यस परिच्छेदमा नगरपालिकाको जनसांख्यिक अवस्थासँग सम्बन्धीत वस्ती, घरधुरीको विवरण, जनसंख्या बनौट, संरचना तथा वितरण जस्ता विषयहरु समाविष्ट रहेका छन्।

३.१ जनसंख्या वितरणको अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार नगरपालिकाको जनसंख्या ३८६०७ रहेको छ। घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५ अनुसार नगरपालिकाको जनसंख्या ३८६३९ रहेको छ। वडा अनुसार सबैभन्दा उच्च जनसंख्या वडा नं. ३ मा ८७६३ रहेको छ भने सबै भन्दा न्यून वडा नं. ९ मा २२९९ रहेको देखिन्छ। जस अनुसार हालको औषत घरपरिवारको आकार ५.६१ र लैंगिक अनुपात १२२.८ रहेको छ। जनगणना २०६८ र हालको सर्वेक्षण अनुसार जनसंख्याको अवस्थालाई वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ४: जनसंख्या वितरणको अवस्था

वडा नं	घरपरिवार	जनगणना २०६८ अनुसार			घरपरिवार	घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५ अनुसार			औषत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात		
		जम्मा	पुरुष	महिला		औषत परिवारको आकार	जम्मा	पुरुष	महिला			
१	६८४	३,७०९	१,८७१	१,८३८	५.४२	१०१.८०	७२८	४०११	२१०७	१९०४	५.५१	११०.७
२	५८२	३,२५५	१,६१०	१,६४५	५.५९	९७.८७	६३८	३१९९	१६८०	१५१९	५.०१	११०.६
३	१,३५५	६,८५८	३,३८३	३,४७५	५.०६	९७.३५	१६१२	८७६३	४६५०	४११३	५.४४	११३.१
४	१९५	६,३१०	३,२२५	३,१८५	६.४२	१०१.९०	११४५	६५१२	३८८३	२६२९	५.६९	१४७.७
५	७९२	५,५८८	२,८६९	२,७१९	७.०६	१०५.५२	६०३	३८३८	२२८१	१५५७	६.३६	१४६.५
६	४८२	३,०६२	१,६०९	१,४५३	६.३५	११०.७४	५५०	२७९३	१५१९	११९४	४.९३	१२७.२
७	५१५	३,६०६	१,८५८	१,७४८	७.००	१०६.२९	६०१	३८६२	२०६२	१८००	६.४३	११४.६
८	५३२	३,१४९	१,५९७	१,५५२	५.९२	१०२.९०	५८३	३४४२	१८४९	१५९३	५.९०	११६.१
९	४७५	२,९९०	१,५३८	१,४५२	६.२९	१०५.९२	४२२	२२९९	१२६६	१०३३	५.४५	१२२.६
जम्मा	६४१२	३८६०७	१९५६०	१९०४७	६.०२	१०२.६९	६८८२	३८६३९	२१२९७	१७३४२	५.६१	१२२.८

स्रोत: केन्द्रिय तथ्यांक विभाग, २०६८ तथा घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५

३.२ जनघनत्वको अवस्था

नगरपालिकाको कूल क्षेत्रफल १९.६९ वर्ग कि.मि. र जनसंख्या ३८,६०७ रहेको छ। वडागत रूपमा हेदा सबैभन्दा कम क्षेत्रफल वडा नं. ९ को ३.७९ वर्ग किमि र सबैभन्दा बढी क्षेत्रफल वडा नं. ३ को २४.९३ वर्ग किमि रहेको देखिन्छ। नगरपालिकाको जनघनत्व ३८७.२७ जना प्रति वर्ग किमि रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ५: जनघनत्वको अवस्था

वडा नम्बर	जनसंख्या विवरण		क्षेत्रफल विवरण		(प्रति वर्ग किमि)
	जनसंख्या	प्रतिशत	क्षेत्रफल (वर्ग किमि)	प्रतिशत	
१	४०९९	१०.३८	१७.३५	१७.४	२३९.९८
२	३१९९	८.२८	१८.५	१८.५६	१७२.९२
३	८७६३	२२.६८	२४.९३	२५.०९	३५७.५०
४	६५९२	१६.८५	१०.२६	१०.२९	६३४.९०
५	३८३८	९.९३	७.०७	७.०९	५४२.८६
६	२७९३	७.०२	६.०९	६.०३	४५९.४९
७	३८६२	१०.००	३.८९	३.९	९९२.८०
८	३४४२	८.९९	७.८९	७.९९	४३६.२५
९	२२९९	५.९५	३.७९	३.८	६०६.६०
जम्मा	३८६०७	१००	१९२.६९	१००	३८७.२७

स्रोत: संघीय मामीला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, २०७४ तथा घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५

३.३ उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण

उमेरका आधारमा जनसंख्याको स्थिति हेर्दा उमेर समुह अनुसार ५ वर्षमुनिको ५४० र ७० वर्ष माथिको कूल ११६९ रहेको देखिन्छ। लैंगिकताका आधारमा वडागत रूपमा उमेर समुह अनुसारको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ६: उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नम्बर	१ वर्ष भन्दा कम		१-५ वर्ष		६-१४ वर्ष		१५-१८ वर्ष		१९-२४ वर्ष		२५-४९ वर्ष		५०-५९ वर्ष		६०-६९ वर्ष		७० वर्ष भन्दा बढी	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
१	२४	२१	१८०	१५२	३९१	३५३	१९२	१८७	७६१	६८१	२२५	२३७	१३७	१२३	१२१	१४	७६	५६
२	९	११	६९	६५	३१२	२६७	१९८	१६९	५८०	५५६	२२१	२१७	१४९	१०१	८८	९६	५४	३७
३	५०	५१	४०६	३४९	८२८	७१०	४२३	३५६	१६७४	१५६३	५०९	४७५	३८०	२६६	२२६	१९४	१५४	१४९
४	१३६	५५	४६४	२९२	८१४	५४०	३२६	२७०	१२६५	८५१	३५३	३०७	२५२	१५७	१५२	९१	१२१	७२
५	५५	१२	२६३	१८१	४९७	३९३	१९८	१०९	७७२	५३३	१९४	१०५	१३७	१०	१०२	७२	६३	६२
६	१७	११	१७६	१२३	३१९	२५५	१३६	७७	४६४	४४१	१५५	१२८	१३२	१०	८६	५८	३४	१९
७	२३	२६	२४४	२९८	५०४	४३५	८७	१६४	६२४	५५५	१९७	१६८	११९	१७	१०२	८९	६२	४८
८	१५	१६	२०२	१६४	३५४	३४२	१७१	१४२	६११	५६४	२०७	१३८	१५५	१०६	८४	८७	५०	३४
९	६	२	१३७	९२	२५१	२८८	११६	८७	४११	३७३	१४०	९४	१५	६३	८८	५८	४२	३६
जम्मा	३३५	२०५	२१४१	१६३६	४२७०	३५२३	१९४७	१५५५	७१६२	६११७	२२०१	१८६१	१५५६	१०९३	१०२९	८३९	६५६	५१३

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५

३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५ अनुसार यस नगरपालिका भित्र नेपाली भाषाका अतिरिक्त अधिकांश भोजपुरी बोलिने गरेको छ। वडागत रूपमा मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ७: मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नम्बर	भोजपुरी	नेपाली	थारु	अन्य	तामाङ्ग	जम्मा
१	११०७	७६४	९४८	१०९३	९९	४०११
२	१७९२	४४९	९९३	४५	०	३१९९
३	३१६६	३२७५	५२४	१४९	१६४९	८७६३
४	४६९९	४५०	४७१	८९२	०	६५१२
५	३५८६	२०	९	२२३	०	३८३८
६	२६८५	४	०	२४	०	२७१३
७	३६४०	१	१५०	७१	०	३८६२
८	३१६२	४	२४५	३१	०	३४४२
९	१४५५	०	७८१	६३	०	२२९९
जम्मा	२५२९२	४९६७	४०४१	२५९१	१७४८	३८६३९

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५

३.५ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५ अनुसार धार्मिक हिसाबले नगरपालिका भित्र हिन्दू धर्म मान्नेहरुको संख्या ३१६३० (८१.८८ प्रतिशत) रहेका छन्। त्यसैगरी, मुस्लिम र बौद्ध धर्म मान्नेहरुको जनसंख्या क्रमशः ३२९८ र २२११ रहेको देखिन्छ। घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५ अनुसार वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ८: धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

वडा नम्बर	धर्म अनुसार जनसंख्या (घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५ अनुसार)				
	हिन्दू	मुस्लिम	बौद्ध	अन्य	जम्मा
१	३९३५	५८	९६४	६५४	४०९९
२	३९३४	२०	९६	२१	३९९९

वडा नम्बर	धर्म अनुसार जनसंख्या (घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५ अनुसार)				
	हिन्दू	मुस्लिम	बौद्ध	अन्य	जम्मा
३	६६९८	४९	१११०	१०६	८७६३
४	४२५२	१६७५	१३	५७२	६५९२
५	२७५५	११७	१५	१७	३८३८
६	२६१४	१०	४	५	२७९३
७	३३८६	४६१	५	१०	३८६२
८	३४९६	२५	०	१	३४४२
९	२२४०	३	४	५२	२२९९
जम्मा	३९६३०	३२९८	२२९९	१५००	३८६३९
प्रतिशत	८९.८६	८.५४	५.७२	३.८८	१००.००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५

३.६ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

जातजातिगत आधारमा जनसंख्यालाई हेर्दा सबैभन्दा बढी तराई आदिवासी जनजातीको जनसंख्या १७८५० (४६.२० प्रतिशत) रहेको देखिन्छ। यसैगरी तराई दलितको जनसंख्या ७३६४ (१९.०६ प्रतिशत) रहेको छ। नगरपालिकाको जातजातिगत जनसंख्यालाई वडागत रूपमा देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ९: जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा नम्बर	जातीजाती अनुसार जनसंख्या								
	तराई आदिवासी/जनजाती	तराई दलित	मुस्लिम	तराई वाम्हण/क्षेत्री	तराई अन्य	पहाडी वाम्हण/क्षेत्री	पहाडी आदिवासी/जनजाती	अन्य	जम्मा
१	१३६३	३१७	६२	१०८	४५८	४६६	११९	१११८	४०११
२	२४८०	६१२	२१	१४	५८	१	२	११	३१९९
३	५१६८	९१५	२९	८२९	३९५	५२०	८८८	१९	८७६३
४	२१२७	१३१२	१६७२	२२२	५१९	६३	४४	५५३	६५१२
५	१३९०	१०३३	९४१	४६	३१२	२	४९	६५	३८३८
६	१८७९	६६२	१५	१७	३१	१०१	५	३	२७३
७	३८३	७११	४६१	९९	२१९५	६	१	६	३८६२
८	१३४०	१६६७	१८	४	४०९	४	०	०	३४४२
९	१७२०	१३५	०	२८	३५२	३	१३	४८	२२९९
जम्मा	१७८५०	७३६४	३२९८	१३६७	४७२९	११६६	११२१	१८२३	३८६३९
प्रतिशत	४६.२०	१९.०६	८.३३	३.५४	१२.२४	३.०२	२.९०	४.७२	१००.००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

३.७ घरमुलीको विवरण

लैंगिकताका आधारमा घरमुलीको स्थिति हेर्दा कूल ६८८२ घरपरिवार मध्ये पुरुष घरमुली हुने घरपरिवार संख्या ६३४८ र महिला घरमुली हुने परिवार ५४० मात्र रहेको छ। लिंगका आधारमा वडागत घरमुलीको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका १०: घरमुलीको विवरण

वडा नम्बर	घरधुरी		
	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	जम्मा
१	६५४	७४	७२८
२	६१९	१९	६३८
३	१४२५	१८७	१६१२
४	१०५४	९१	११४५
५	५७८	२५	६०३
६	५००	५०	५५०
७	५६८	३३	६०९

वडा नम्बर	घरधूरी		
	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	जम्मा
८	५३२	५१	५८३
९	४१८	१०	४२२
जम्मा	६३४८	५४०	६८८२
प्रतिशत	९२.२४	७.८५	१००.००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

३.८ अपांगताको आधारमा जनसंख्या

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न खालका अपांगता भएका व्यक्तिहरु मध्ये सबैभन्दा उच्च शारीरिक अपांगता भएकाहरुको संख्या १९८ (६०.३७ प्रतिशत) रहेको छ। वडागत रूपमा वडा नं. ४ मा सबैभन्दा बढी ७२ जना रहेको छ। यस सम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुग गरिएको छ।

तालिका ११: अपांगताको आधारमा जनसंख्या

वडा नं.	अपांगताका आधारमा जनसंख्या						
	शारीरिक अपाङ्गता	वौद्धिक अपाङ्गता	दुष्टिविहिन (आँखा नदेखो)	सुन्न नसक्ने (बहिरा)	बोली अकमकिने (भकभके)	मनोसामाजिक अपाङ्गता	जम्मा
१	१०	८	४	४	२	१	२९
२	१५	४	०	१	२	०	२२
३	४०	१	४	३	८	४	६०
४	३६	१७	२	७	७	३	७२
५	२८	१	२	३	१	५	४०
६	३	०	१	१	०	०	५
७	३४	२	४	३	७	१	५१
८	२४	२	३	७	२	०	३८
९	८	१	०	२	०	०	११
जम्मा	११८	३६	२०	३१	२९	१४	३२८
प्रतिशत	६०.३७	१०.१८	६.१०	९.४५	८.८४	४.२७	१००.००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

३.९ आवासमाथीको स्वामित्वका आधारमा घरपरिवार विवरण

नगरपालिका क्षेत्र रहेका कूल ६८८२ घरपरिवार मध्ये ६३५७ घरपरिवार (९२.३७ प्रतिशत) आफ्नै घरमा वस्ने गरेको देखिन्छ। त्यसैगरी, भाडामा वस्नेको घरपरिवार संख्या ८५ र अन्य खालको स्वामित्व भएका घरमा वस्ने २९४ रहेको छ। यस सम्बन्धी विवरणलाई देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १२: घरको स्वामित्वको प्रकार

वार्ड नं.	स्वामित्वको प्रकार				जम्मा
	आफनै घर	भाडाको घर	संस्थागत	अन्य	
१	६२२	२१	११	६६	७२८
२	५३८	४	०	९६	६३८
३	१४९०	१६	७३	३३	१६९२
४	१००७	२६	१	९३	११४५
५	५९९	२	१	१	६०३
६	५२६	२	२२	०	५५०
७	५६९	७	२२	३	६०९
८	५७६	७	०	०	५८३
९	४२०	०	०	२	४२२
जम्मा	६३५७	८५	१४६	२९४	६८८२
प्रतिशत	९२.३७	१.२४	२.१२	४.२७	१००.००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

३.१० बैवाहिक स्थिति

बैवाहिक स्थितिलाई हेदा ७६३५ जना अविवाहित, ९९३९ कम उमेर, १७५९३ जना एकल विवाहित तथा ८७१ जना विदुर वा विधवा रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका १३: बैवाहिक स्थिति

वडा नम्बर	बैवाहिक स्थिति सम्बन्धी विवरण							कम उमेर
	अविवाहित	एकल विवाह	वहुविवाह	पुनः विवाह	विधवा/विदुर	सम्बन्ध विच्छेद	विवाहित तर अलग बसेको	
१	५४७	९३९९	६७	९	७८	४	८	८०२
२	९०९०	९५९८	६	०	६२	४	४	४००
३	९७६७	४४७५	३७	८	२७४	३९	७	२०५७
४	९२०४	२६०३	३८	९९	९२३	०	२४	९६८३
५	६०९	९८९२	१०	१	८७	२	२	९९६६
६	४४५	९०७९	०	३७८	९८	०	०	६९९
७	७९४	९८२९	३	९९	८३	१	३	९०८८
८	७६०	९७३३	८	१	५४	३	३	७३५
९	५०७	९९६९	४६	६	९२	१	२	५१७
जम्मा	७६३५	९७५९३	२९५	४३३	८७९	४६	५३	९९३९

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

३.११ व्यक्तिगत घटना विवरण (२०७३ चैत्र मसान्त सम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार)

गतवर्षको विवरण अनुसार नगरपालिकामा कुल ८८१ जन्मदर्ता, १७१ मृत्युदर्ता, १८२ विवाह दर्ता भएको देखिन्छ । यस्तैगरी बसाईसराईको सन्दर्भमा वडा नं. १ बाट ३४ परिवार बसाईसराई गरी गएको र सोही वडामा ८ परिवार बसाईसराई गरी आएको पाइन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका १४: व्यक्तिगत घटना विवरण

वडा नम्बर	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद (जोडी)	बसाईसराई	
					आएको	गएको
१	६९	२०	२९	०	८	३४
२	६६	२०	४८	०	४	३
३	९३०	३०	८०	३	५	९०
४	९३०	२८	९०	०	४	९
५	९२३	१८	८८	०	२	८
६	९०९	१४	७०	०	४	९
७	९०७	१३	८०	०	३	४
८	९९१	१४	८३	०	१	४
९	४४	१४	९४	०	१	१
जम्मा	८८१	९७९	५८२	३०	३२६	७४

स्रोत: नगरपालिका कार्यालय, २०७४

३.१२ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण

गतवर्षको विवरण अनुसार नगरपालिकामा कुल ८८१ जन्मदर्ता, १७१ मृत्युदर्ता, १८२ विवाह दर्ता भएको देखिन्छ । यस्तैगरी बसाईसराईको सन्दर्भमा वडा नं. १ बाट ३४ परिवार बसाईसराई गरी गएको र सोही वडामा ८ परिवार बसाईसराई गरी आएको पाइन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका १५: सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरण अवस्था (गत आ.व.को १ वर्षको विवरण) रकम रु. हजारमा

ज्येष्ठ नागरिक	एकल महिला	पूर्ण अपाङ्ग	आसिक अपाङ्ग	बाल सुरक्षा अनुदान	दलित वर्ग

वडा नम्बर	म	पु	रकम	म	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम
१	२५	४४	९६५६	८९	१७२	९	९	२४	३	३	४३.२	९८	१४		९	४	६०
२	३९	३३	१५३.६	७५	१००	२	२	४८	६	०	४३.२				९३	१४	३२४
३	२०	२२	१०४०	८०	१६०	४	७	२६४	५	३	५०.६	१००	११०	१०५६	३०	४०	८४०
४	१८	३०	५७६	१०	१०८	३	८	२६४	६	२	५०.६	१०९	१३०	११८	४०	३८	१३६
५	१४	२८	५०४	८०	१६०	९	३	१६	४	०	२८.८	१००	१११	१०९२	३८	४०	१३६
६	१३	२०	३१६	६०	७२०	९	२	७२	३	४	५०.४	१०६	१०७	११३	३०	३२	७४४
७	१०	१४	२८८	५०		९	३	१६	२	३	३६	१००	१०७	११३	२८	३०	६१६
८	१२	२४	४३२	६०	७२०३०	९	३	१६	५	०	३६	११	११२	१०९२	३६	४५	१७२
९	२४	२०	४०८	७०	८४०	९	६	१६८	३	१	२८.८	१०	१००	११२	३२	४३	१००
जम्मा	१६	२३	५४५३.	६४	७७४९	१	३	११२८	३	१	३८९.६	७७	१८	६०९६	२४	३८	४७२३.
																	२

स्रोत: नगरपालिका कार्यालय, २०७४

परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था

यस परिच्छेदमा नगरपालिकाको आर्थिक अवस्था, नगर क्षेत्रभित्र बसोवास गर्ने नगरवासीको मुख्य पेशा तथा सीप, रोजगारी, कृषि, उद्योग व्यापार तथा व्यवसाय, सहकारी, पर्यटन, बैंक तथा वित्तिय संस्था लगायतका आर्थिक गतिविधि सम्बन्धी विवरणलाई विविध शिर्षकहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ।

४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण

यस शिर्षक अन्तरगत आर्थिक गतिविधिको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ।

४.१.१ मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा अबलम्बन गरिएको पेशा मध्ये सबैभन्दा बढि कृषि तथा पशुपालन कार्यमा ५८७५ जना, ज्याला मजदुरी कार्यमा ५७३७ जना, नोकरीमा १५३१ जना रहेको छ। पेशा अनुसार जनसंख्या सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका १६: मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	कृषि तथा पशुपालन	नोकरी जागिर	उद्योग व्यापार	ज्याला मजदूरी	व्यवसायिक कार्य (पत्रकार, वकिल, परामर्श, ठेक्का, पुजारी)	बैदेशिक रोजगार	विद्यार्थी	गृहिणी	बेरोजगार	कम उमेर	अन्य
१	४२५	९९	४०	४०२	३	९३८	५५३	४३६	११९	७२७	३३
२	८४८	९६	५	५५८	३९	७०	७१९	२३३	१०५	३४९	३७
३	१५२२	६३४	२३५	१३३८	१०	४७२	१५८५	७७९	५४३	१५६३	२०
४	२७२	२०२	१२७	११४	५	९६८	७९३	११७९	५०८	१७१०	७
५	३०९	६४	३८	६४०	३८	८५	४२९	६०४	४२०	१०२७	८३
६	७८९	१०३	२९	३२८	३७	१५	३१५	२४०	२१४	६३३	४
७	७७०	१३०	७७	३५३	२९	८३	६१४	६४९	१३४	१०००	३
८	२५४	१२५	६४	१३४	२	३५	५४५	६७९	७९	१००	५
९	६८६	८६	२३	२००	०	१५	३७५	२८९	३३	४७१	२५
जम्मा	५८७५	१५३१	६३०	५७३७	१४७	१०८९	६०८	५०८०	२१५५	८८०	२१७

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

४.१.२ प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण

नगरपालिका क्षेत्रभित्र उपलब्ध हुन सक्ने कृषि, पशु, इन्जिनियरिङ, वन, मेडिसिन, खाद्य प्रसोधन, वकिल, पत्रकार जस्ता प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधन कुल ६३ रहेको छ। जसमध्ये सबैभन्दा बढी वडा नं. ३ मा २८ जना रहेको छ भने बाँकी वडाहरूमा पनि सामान्य संख्यामा त्यस्ता दक्षता भएका मानव संसाधन उपलब्ध रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका १७: प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण

वडा नम्बर	विषय क्षेत्र अनुसार प्राविधिक मानव संशाधन												जम्मा			
	कृषि र पशु		इन्जिनियरिङ		वन		मेडिसिन		खाद्यप्रसोधन		वकिल		पत्रकार		अन्य	
	म	पु	म	पु	म	पु	फ	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु
१		२									१					३
२		१		१		१	१	१		२						५
३	६	७	०	४		५	४	१					१			२८
४		१		१			१	१					१			५
५	१	२						३								६
६	१	१		१				४								७
७	१	१														२
८	१	१						२								४
९	१	२														३
जम्मा	११	१८	०	७	०	६	५	१३	०	०	०	१	०	२	०	६३

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

४.१.३ बैदेशिक रोजगारमा गएकाहरुको विवरण

यस नगरपालिकाबाट बैदेशिक रोजगारीका लागि जाने कुल १६५४ जना मध्ये सबैभन्दा उच्च संख्यामा भारत जाने ५६.८ प्रतिशत रहेका छन्। खाडीमुलुक तथा मलेसिया जस्ता देशमा जाने ४०.७, युरोप, अमेरिका, अष्ट्रेलिया जाने ०.८ र जापान, कोरिया जानेको जनसंख्या १.५ प्रतिशत रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १६: बैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको विवरण

वडा नं	बैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको संख्या					
	भारत	खाडीमुलुक तथा मलेसिया	युरोप, अमेरिका, अष्ट्रेलिया	जापान वा कोरिया	अन्य देश	जम्मा
१	४२	२५				६७
२	१५०	९००	६	२०		२७६
३	२०	४०	१	३		६४
४	११८	४८		१		१२७
५	१४०	३००	४			४४४
६	११०	४२				१५२
७	१२८	३५				१६३
८	११२	३०	२		३	१४७
९	१२०	५४				१७४
जम्मा	१४०	६७४	१३	२४	३	१६५४
प्रतिशत	५६.८	४०.७	०.८	१.५	०.२	१००

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

४.१.६ सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका क्षेत्र भित्र वडा नं. २ र ५ मा मात्र कुल २७० घरपरिवार सुकुम्बासी रहेका छन् भने अन्य वडाहरुमा यस्ता घरपरिवार रहेको देखिदैन। यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका १७: सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण

वडा नं	घरपरिवार संख्या	कैफियत
१		
२	१५०	घोडपसरा, पिप्रोध, वागवाना, कटानी, छतिवनटाडी टोलमा ६५० परिवार संख्या
३		
४		
५	१२०	हरदिया, जिङ्ना, पचरुखी टोलमा ५२० परिवार संख्या
जम्मा	२७०	

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

४.१.७ उद्योग सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका ४ वटा उद्योगहरु मध्यम, साना, घरेलु तथा लघु उद्योग गरी १/१ वटा रहेका छन् । यी उद्योगहरुबाट २० जना महिला र ५७ जना पुरुषले प्रत्येक रूपमा रोजगारीको अवसर प्राप्त गरेको देखिन्छ । उद्योगहरु रहेका स्थान, उत्पादन हुने वस्तु र उत्पादित वस्तुबाट हुने वार्षिक आम्दानी सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका २०: उद्योग सम्बन्धी विवरण

उद्योगको नाम तथा ठेगाना	वडा नम्बर	उद्योगको स्वामित्व (सरकारी, परिवकारी, निजी, सहकारी)	उद्योगको प्रकार (लघु, घरेलु, साना, मफौला तथा ठूला आदी)	प्रत्यक्ष रोजगारी जना			उत्पादन हुने वस्तु र सेवाको नाम	उत्पादित वस्तु र सेवा बाट भएको वार्षिक आम्दानी (रु हजारमा)
				महिला	पुरुष	जम्मा		
	८	निजी	ठुला	२०	४०	६०	अण्डा, चल्ला	१९,०००००
	८	निजी	साना		३	३	गिल, गेट, सेटर	१५,००००
दुध डेरी, बडनिहार	३	निजी	मध्यम		१०	१०	दुध	३०,००,०००
घरेलु	१	निजी	घरेलु		४	४	चमल, पिठो	९,०००००
लघु								

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

४.२ कृषि तथा पशु विकास

यस शिर्षकमा सिंचाइ, कृषि तथा पशु विकास सम्बन्धी गतिविधिहरूलाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.२.१ सिंचाइ सुविधा सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा वर्षैभरी र मौसमी गरी १२ वटा सिंचाइ पूर्वाधारबाट करिब ११४०० विघा जमिनमा सिंचाइ सुविधा पुरोको देखिन्छ । यस्तो सुविधाबाट ४४०० घरपरिवार लाभान्वित रहेका छन् । आयोजनागत रूपमा सिंचाइको स्थल, किसिम, माध्यम, उपलब्धता, सिंचित जमिन तथा लाभान्वित घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका २१: सिंचाइ सुविधा सम्बन्धी विवरण

सिंचाइ सुविधा वा आयोजनाको नाम	वडा नम्बर	सिंचाइको किसिम (सतह (कूलो/नहर), लिपिट्ट, बाँध, दयुवेल/वोरिङ, पोखरी वा अन्य)	सिंचाइको माध्यम (कूलो नहर, पाइप आदी)	स्रोतको विवरण		सिंचाइको उपलब्धता (वर्षैभरी वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (विगाह)	लाभान्वित घरधुरी
				इकाई (कि.मि, क्षेत्रफल)	परिमाण			
१	बाँध, वोरिङ	कूलो, पाइप				वर्षैभरी	९२००	५००
२	बाँध, वोरिङ	कूलो, पाइप				वर्षैभरी	९०००	४५५
३	बाँध, वोरिङ	कूलो, पाइप				वर्षैभरी	९५००	६००
४	बाँध, वोरिङ	कूलो, पाइप				वर्षैभरी	९८००	५५५

सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	वडा नम्बर	सिंचाईको किसिम (सतह (कूलो/नहर), लिपिट्र, बाँध, द्युलेन/वोरिङ, पोखरी वा अन्य)	सिंचाईको माध्यम (कूलो नहर, पाइप आदी)	स्रोतको विवरण		सिंचाईको उपलब्धता (बर्षेभरी वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (विगाह)	लाभान्वित घरघुरी
				इकाई (कि.मि, क्षेत्रफल)	परिमाण			
	५	बाँध, वोरिङ	कूलो, पाइप			मौषमी	९०००	६५०
	६	बाँध, वोरिङ	कूलो, पाइप			मौषमी	९३००	३५०
	७	बाँध, वोरिङ	कूलो, पाइप			मौषमी	९६००	४००
	८	कूलो, बाँध, वोरिङ	कूलो, पाइप			बर्षेभरी	९४००	४५०
जम्मा		बाँध	कूलो, पाइप			बर्षेभरी	९६००	४४०
							९९४००	४४००

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.२.२ कृषि कार्यमा उपयोग भएको जग्गा र स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका क्षेत्रमा कृषि कार्यका लागि उपयोग गरिएको कूल जमिन ८९४६८ विगाह रहेको देखिन्छ। जस मध्ये आफ्नो परिवारको नामको जग्गा उपयोग गर्ने घरपरिवार ३३९८ र अरुको नाममा रहेको जग्गा उपयोग गर्ने घरपरिवार संख्या ९१८ रहेको छ। अन्य स्वामित्वको जमिन ५८२१ विगाह उपयोग भएको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २२: कृषि कार्यमा उपयोग भएको जग्गा र स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	आफ्नो परिवारको नामको जग्गा उपभोग गर्ने		अरुको नाममा रहेको जग्गा उपयोग गर्ने		अन्य स्वामित्वको जग्गा उपयोग गर्ने		कृषि कार्य नगर्ने परिवार	कृषि कार्यका लागि उपयोग भएको कूल जमिन क्षेत्रफल (विगाह)
	परिवार	क्षेत्रफल (विगाह)	परिवार	क्षेत्रफल (विगाह)	परिवार	क्षेत्रफल (विगाह)		
१	४०५	५२७९	९८८	९८०९	३	३३	२२६	७७९३
२	३६१	८०७०	९०५	९८७०	६३	९५७	२२९	९०८१७
३	६१३	९९९०	९२७	५५०	३५५	२९९५	५९८	९३५४५
४	४९८	९६६६	५७	५८४	६४	९५६	७०४	९९२०६
५	३०९	७९८६	५७	९०९४	२	२६	२८९	९९०६
६	२९९	५२८१	६०	८१७	९९	२९९	३३६	६३१०
७	३७९	८०६०	९५४	२४९४	४९	६९०	९६६	९९०८४
८	२८४	७९६६	९०४	९०	२	९५	२५०	७९९
९	२६६	९२८९९	६६	९९०	९	९०	९९७	९२९३९
जम्मा	३३८	७४३०९	९९८	९३३८	५५८	५८३९	२८९५	८९४६८

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

४.२.३ अन्न, दलहन र तेलहन बाली उत्पादन र विक्री सम्बन्धी विवरण

बालीजन्य उपजहरु १२५७१७ कट्ठा क्षेत्रफलमा उत्पादन हुने गरेको छ। खेती गरेको जमीनमा अन्नबाली २७९२४६ क्वीण्टल, दलहन बाली ७२०८ क्वीण्टल र तेलहन बाली २७१६ क्वीण्टल उत्पादन हुने गरेको छ। यी उपजहरुको केही परिमाणमा विक्री समेत हुने गरेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २३: अन्न, दलहन र तेलहन बाली उत्पादन र विक्री सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	अन्नबाली			दलहन बाली			तेलहन बाली		
	क्षेत्रफल (कट्ठा)	उत्पादन (क्विन्टल)	विक्री (क्विन्टल)	क्षेत्रफल (कट्ठा)	उत्पादन (क्विन्टल)	विक्री (क्विन्टल)	क्षेत्रफल (कट्ठा)	उत्पादन (क्विन्टल)	विक्री (क्विन्टल)
१	९३०३५	२४८८३	४६०२	३७४	९५	२३	२२९	६३	९
२	८६८	२२७६६	२१०६	३६६	३१७	२२	३८८	३४०	९

वडा नम्बर	अन्नवाली			दलहन बाली			तेलहन बाली		
	क्षेत्रफल (कट्ठा)	उत्पादन (किवन्टल)	विक्रि (किवन्टल)	क्षेत्रफल (कट्ठा)	उत्पादन (किवन्टल)	विक्रि (किवन्टल)	क्षेत्रफल (कट्ठा)	उत्पादन (किवन्टल)	विक्रि (किवन्टल)
३	२२९८२	३७९९५	१५०७२	७३	६७	१७	११७७	१५०७	३७
४	८६८०	७५७७३	४२९३	१३८	२८२	१२५	१०	५२	१०
५	१६१७	२१५३३	३४२०	३७४	३६२	१००	३८	५९	१
६	१०२४६	२५९२७	३६२३	११७८	५५८	६०	७६	३५९	०
७	१९११३	२७२९८	४९८९	२५७	४२३	६	२०५	२९४	०
८	१६१८७	१५३२७	७२५९	४४४	१२३	१३	२३३	३८	०
९	१११९६	२७२२४	५८३	१४०	११	१	११	४	०
जम्मा	१११८५४	२७९२४६	४४८५९	३३४४	७२०८	३६७	२५११	२७१६	५०

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

४.२.४ फलफुल, तरकारी, नगदेवाली र मह उत्पादन सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा उत्पादित फलफुल, तरकारी र नगदेवाली उत्पादन सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २४: फलफुल, तरकारी, नगदेवाली र मह उत्पादन सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	तरकारी			फलफुल			नगदे बाली			मह उत्पादन	
	क्षेत्रफल (कट्ठा)	उत्पादन (किवन्टल)	विक्रि (किवन्टल)	क्षेत्रफल (कट्ठा)	उत्पादन (किवन्टल)	विक्रि (किवन्टल)	क्षेत्रफल (कट्ठा)	उत्पादन (किवन्टल)	विक्रि (किवन्टल)	घार संख्या	उत्पादन (केजी)
१	७४	१०१	१४०	५	२३	११	३१	४२६	४०३		
२	१११	३८३	१७१	१२	८२	४	५३	२०१	१२	२०	५००
३	४२	३६	७०	२५	१५	१८	१२	५	८	२	१
४	६	६	४	७८	१०८७	३२२	१९६४	१७८३७	१७८४४		
५	५	२	१	५	५०	२०	०	०	०		
६	११	६३	५०	०	०	०	१०५	२९६४	२९५६		
७	१४१	५७०	२७८	५	१७	५०	१४१	८९५०	८५९९		
८	२०	२२	१४	०	०	०	०	०	०		
९	१	१	१	०	१	०	०	०	०		
जम्मा	४३९	१११२	७२९	१३०	१२७५	५५३	२३३४	२१९९	२९०२२	२२	५०९

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

४.२.५ पशुपालन तथा दुधजन्य उत्पादनको अवस्था

पशुपंक्षीपालनको अवस्था हेदा कूल ६८८२ घरपरिवार मध्ये २२८७ घरपरिवारमा पशुपालन रहेको छ। गाई एवं भैसी गाईबाट कूल १५४१३८ लिटर दुध तथा घिउ उत्पादन गर्ने गरेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २५: पशुपालन तथा दुधजन्य उत्पादनको अवस्था

वडा नं.	पशुपंक्षी पालन गर्ने परिवार संख्या		गाई		भैसी		जम्मा		
	पालन गर्ने	पालन नगर्ने परिवार	संख्या	दुध/घ्यू उत्पादन (लिटर)	संख्या	दुध/घ्यू उत्पादन (लिटर)	पशु संख्या	दुध/घ्यू उत्पादन (लिटर)	आमदानी (रु. हजारमा)
१	४२०	३०८	११७	२९६	२०९	३६५	४०६	६६१	
२	२३९	३९१	७४	२४५०	२७०	१४२३	३४४	३८७३	

वडा नं.	पशुपंक्षी पालन गर्ने परिवार संख्या		गाई		भैसी		जम्मा		
	पालन गर्ने	पालन नगर्ने परिवार	संख्या	दुध/च्यू उत्पादन (लिटर)	संख्या	दुध/च्यू उत्पादन (लिटर)	पशु संख्या	दुध/च्यू उत्पादन (लिटर)	आमदानी (रु. हजारमा)
३	५५६	१०५६	४४९	१०१७	४९४	५१३	८५५	१६९०	
४	१२३	१०२२	४५	२१२६	७६	३४२	१२९	२४६८	
५	७६	५२७	१८	१००	३४	२४	५२	१२४	
६	२५६	२४४	५८	१६	३२३	१६१	३८१	१८५	
७	२१४	३८७	५३	२०५	२२३	३१८	२७६	५२३	
८	१९६	३८७	३६	७४	५९	२१५	८७	२८९	
९	२०७	२१५	३९	४८	१३८	१४४३५७	१७७	१४४४०५	
जम्मा	२२८७	४५९५	१६९	६४९२	१७३८	१४७७२६	२६९९	१५४९३८	

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

४.२.६ मासुजन्य तथा श्रमजन्य पशुपालनको अवस्था

यस क्षेत्रमा मासुजन्य पशुपंक्षीपालन अन्तरगत २२८ खसीबाखा र ४३८८२ पंक्षी रहेको छ। खसीबाखा र पंक्षीबाट क्रमशः १०० केजी र २०८९४६ केजी मासु उत्पादन हुने गरेको छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २६: मासुजन्य तथा श्रमजन्य पशुपालनको अवस्था

वडा नम्बर	भेडाबाखा/खसीबोका		कुखुरा/हास			अन्य	
	संख्या	मासु उत्पादन (केजि)	संख्या	अण्डा उत्पादन (गोटा)	मासु उत्पादन (केजि)	संख्या	मासु उत्पादन (केजि)
१	२२	०	५७४	१८५६	७७६	३८५	५०५५
२	०	०	८९९	१७९४	९८०	९८२	२५२७०
३	६	५०	६	६६०	०	०	०
४	०	०	३०६	६२	५२०००	९०८	३५००
५	०	०	०	०	०	६	५०००
६	०	०	१	०	०	०	०
७	१७२	५०	२४९	२२००	२५०	६३	१०५
८	२८	०	६२९	३७३९०	१५५०००	७७९	५०५००
९	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	२२८	१००	२६४८	४३८८२	२०८९४६	१५२३	५४३९३०

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

४.२.७ कृषि उत्पादनको आत्मनिर्भरताको अवस्था

नगरपालिका भित्र रहेको कूल ६८८२ घरपरिवार मध्ये ४०१४ घर परिवारलाई ९ महिना देखि वर्षदिन सम्म आफ्नै उत्पादनले खान पुर्दछ। यस सम्बन्धी विवरणलाई वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २७: कृषि उत्पादनको आत्मनिर्भरताको अवस्था

वडा नम्बर	३ महिना सम्म खान पुग्ने	४ देखि ६ महिना सम्म खान पुग्ने	७ देखि ९ महिना सम्म खान पुग्ने	९ महिना देखि वर्ष दिन खान पुग्ने
१	४४	८४	१४७	४५३
२	५७	१०२	१३३	३४६
३	४६७	४२	४४	१०५९
४	४८	६२	२७	८९८

वडा नम्बर	३ महिना सम्म खान पुग्ने	४ देखि ६ महिना सम्म खान पुग्ने	७ देखि ९ महिना सम्म खान पुग्ने	९ महिना देखि बर्ष दिन खान पुग्ने
५	५६	१४९	१५२	२५४
६	१००	७८	११७	२५५
७	१०८	१७७	१६९	१४७
८	१	०	१५	५६७
९	१६	८३	२०९	११४
जम्मा	८१७	७६९	१२०३	४०९३

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

४.२.८ कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धित मानव संसाधन

कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित मानव संसाधनको अवस्था हेर्दा नगरपालिका क्षेत्र भित्र वडा नं. ८ मा मात्र व्यवसायिक वा अगुवा कृषकको संख्या ८ रहेको छ भने जेटीए ४ र पशुकार्यकर्ता २ रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धि विवरणलाई वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २८: कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धित मानव संसाधन

वडा नम्बर	व्यवसायिक/अगुवा कृषक	सक्रिय ग्रामीण कृषि कार्यकर्ता (जेटीए)	सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता	व्यवसायिक नरसी संचालक
१				
२				
३				
४				
५				
६				
७				
८	८	४	२	
९				
जम्मा	८	४	२	

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.२.९ व्यवसायिक पशुपालन तथा कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिकामा बाखा, र गाई पालन फर्मका रूपमा साना खालका ५ वटा फर्महरु सञ्चालनमा रहेको देखिन्छ। यस्ता फर्म र उत्पादन तथा रोजगारी सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २९: व्यवसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण

पशुपालन फर्म (गाई, भैसी, बाखा, बंगुर र कुखुरा) को नाम	वडा नम्बर	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन			प्रोपाइटरको नाम	रोजगारी संख्या	
			उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण		महिला	पुरुष
कुखुरा फर्म	१	कोइलाभार	कुखुरा	क्वीण्टल	३०	तारा महतो	१	१
कुखुरा फर्म	२	ओरैया	कुखुरा	क्वीण्टल	३	हरिन्द्र चौधरी	२	१
कुखुरा फर्म	२	खेखरीया	कुखुरा	क्वीण्टल	८	सन्तोष दहैत	१	१

पशुपालन फर्म (गाई, बैसी, बाखा, बंगुर र कुखुरा) को नाम	वडा नम्बर	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन			प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी संख्या	
			उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण		महिला	पुरुष
कुखुरा फर्म	२	खेखरीया	कुखुरा	क्वीण्टल	४	सुनैना विक	१	
कुखुरा फर्म	२	भोज्हर	कुखुरा	क्वीण्टल	५	रामबाबु दास	१	१
कुखुरा फर्म	५	पचरुखी	कुखुरा	क्वीण्टल	१५	धुप पण्डित	१	१
कुखुरा फर्म	५	पचरुखी	कुखुरा	क्वीण्टल	१८	रमेश प्रसाद	१	१
गाई फर्म	५	पचरुखी	गाई, दुध	क्वीण्टल	३	जितेन्द्र प्रसाद्र यादव	१	१
गाई फर्म	५	पचरुखी	गाई, दुध	क्वीण्टल	४	अशोक प्रसाद्र यादव	१	१
शिवम हैचरी	८	पर्सांगढी ८, हरपुर	मासु	क्वीण्टल	५०	सुरेन्द्र यादव	१	१
मनवा एकिकृत कृषि फर्म	९	मनवा	बैसी	क्वीण्टल	१००	उत्सव भुसाल	२	३

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.२.१० कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धीत सामुदायिक संस्था तथा समूहको विवरण

यस नगरपालिकामा कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धीत समूह वा संस्थाहरुमा २५ कृषक समूह, १ व्यवसायिक कृषि फर्म, १ कृषि सहकारी र १ कोल्ड स्टोर रहेको देखिन्छ। कृषि क्षेत्रमा सामूहिक रूपमा कार्य गर्न समूह र कृषि सहकारीमा अवद्ध रहेका सदस्य सहित समूह सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ३३: कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धीत सामुदायिक संस्था तथा समूहको विवरण

वडा नम्बर	कृषक समूह		पशुपालन समूह		व्यवसायिक कृषि फर्म		कृषि सहकारी		एग्रोभेट तथा विजिविजन केन्द्र	कोल्ड स्टोर तथा रस्टिक स्टोर	जैविक वा कम्पोष्ट मल उत्पादन केन्द्र			
	समूह संख्या	सदस्य	समूह संख्या	सदस्य	फर्म संख्या	सदस्य	सहकारी संख्या	सदस्य						
२	१													
५	१	३	८											
५	१	७	४											
८	१	२	१३		१									
९							१				१			
जम्मा	४	९२	२५	०	००	९	००	९	००	०	९	०		

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.२.११ सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिका क्षेत्रमा जम्मा २७.४५ विघा क्षेत्रफलमा माछा उत्पादन हुने पोखरी रहेको देखिन्छ। यी पोखरीबाट उत्पादन हुने ८२७ किलोग्राम माछाबाट वार्षिक सरदर १२ लाख ५१ हजार ४८० रुपैयाँको आमदानी हुने गरेको पाइन्छ। यस सम्बन्धी अन्य जानकारी देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३०: सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन सम्बन्धी विवरण

पोखरी रहेको स्थान	वडा नम्बर	पोखरी क्षेत्रफल (विघा वा रोपनी)	वार्षिक माछा उत्पादन (के.जी.)	स्वामित्व		वार्षिक आमदानी (रु.)	नगर पालिकामा वार्षिक शुल्क (रु.)
				(कोसँग)	(कोसँग)		
बैरी पोखरी गोडपसरा	२	६.९	२४००	न. पा.	४८०००	४२०	

पोखरी रहेको स्थान	वडा नम्बर	पोखरी क्षेत्रफल	बार्षिक माछा उत्पादन (के.जी.)	स्वामित्व (कोसँग)	बार्षिक आमदानी (रु.)	नगर पालिकामा बार्षिक शुल्क (रु.)
		(विधा वा रोपनी)				
आधारभूत विधालय बागावाना	२	९.२	४९७.४	विधालय	८३४८०	
पकडीया	३	०.३		वडा		
शिव मन्दिर अगाडी	३	०.२५		वडा		
वावा छटैली	४	१.५	१०००	विधालय	८५०००	
वावा छटैली	४	१.३	१०००	विधालय	८५०००	
पचरुखि को उत्तर	५	४	२०००	वडा	३०००००	
सानो चैनपुर डोमबस्ती	६	१.५	५००	गुठी	१०००००	
टीकुलीया	७	०.१७५				
टीकुलीया	७	०.०७५				
रघुनाथपुर शिवमन्दिर	७	०.२५	१००	मन्दिर	५००००	
बैरि पोखरी	९	१०	८००	वडा	५०००००	
जम्मा		२७.४५	८२९७.४		१२५९४८०	४२०

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

४.३ प्रमुख पेशा अनुसार जनसंख्या

यस क्षेत्रमा अबलम्बन गरिएको पेशा मध्ये सबैभन्दा बढि कृषि तथा पशुपालन कार्यमा ५८७५ जना, ज्याला मजदुरी कार्यमा ५७३७ जना, नोकरीमा १५३१ जना रहेको छ। पेशा अनुसार जनसंख्या सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ३९: प्रमुख पेशा अनुसार जनसंख्या

वडा नं.	कृषि तथा पशुपालन	नोकरी जागिर	उद्योग व्यापार	ज्याला मजदूरी	व्यवसायिक कार्य (पत्रकार, बकिल, परामर्श, ठेक्का, पुजारी)	बैदेशिक रोजगार	विद्यार्थी	गृहिणी	बेरोजगार	कम उमेर	अन्य
१	४२५	११	४०	४०२	३	१३८	५५३	४३६	१११	७२७	३३
२	८४८	१६	५	५५८	३१	१०	१११	२३३	१०५	३४९	३७
३	१५२२	६३४	२३५	१३३८	१०	४७२	१५८५	७७९	५४३	१५६३	२०
४	२७२	२०२	१२७	११४	५	१६८	७९३	११०९	५०८	१७१०	७
५	३०९	६४	३८	६४०	३८	८५	४२९	६०४	४२०	१०२७	८३
६	७८९	१०३	२९	३२८	३७	१५	३१५	२४०	२१४	६३३	४
७	७७०	१३०	७७	३५३	२९	८३	६१४	६४९	१३४	१०००	३
८	२५४	१२५	६४	९३४	२	३५	५४५	६७९	७९	७००	५
९	६८६	८६	२३	२७०	०	१५	३७५	२८९	३३	४७९	२५
जम्मा	५८७५	१५३१	६३०	५७३७	१४७	१०८१	६००८	५०८०	२९५५	८९८०	२१७

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

४.४ पर्यटन विकास

४.४.१ पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

धार्मिक तथा प्राकृतिक दृष्टिले पर्यटकीय महत्व रहेका मुख्य १४ स्थलहरू यस क्षेत्रमा रहेका छन्। नगरपालिका भित्र वार्षिक करिब ३ लाख ५० हजार पर्यटकहरूको आगमन हुने गरेका देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३२: पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

स्थलको नाम	वडा नम्बर	भौतिक पूर्वाधार			स्वामित्व (नीजि, पब्लिक लि., सामुदायिक)	विशेषता (धार्मिक, साँस्कृतिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय अन्य)	बार्षिक पर्यटक आगमन संख्या	
		सडकको पहुँच पुगेको/नपुगेको	होटल, लज, केन्द्र सम्मको दुरी (किमी)	रेस्टुराँ संख्या				
कोइलाभार माई	१	पुगेको			२.५	सामुदायिक	धार्मिक, पर्यटकीय	१लाख५० हजार
भडौरा माई	२	पुगेको			२ कि.मि.	सामुदायिक	धार्मिक	२ हजार
छोहीया माई	२	पुगेको			२ कि.मि.	सामुदायिक	ऐतिहासिक, धार्मिक	२ हजार
कृष्ण र रामजानकी मन्दिर	३	पुगेको			३ कि.मि.	सामुदायिक	धार्मिक	२० हजार
झवराहा रिसोर्ट	३	पुगेको			२ कि.मि.	निजी	पर्यटकीय	२ हजार
शिव मन्दिर	४	पुगेको			३ कि.मि.	सामुदायिक	धार्मिक	४० हजार
शिव र रामजानकी मन्दिर	५	पुगेको			२ कि.मि.	सामुदायिक	धार्मिक	३० हजार
पर्सांगढी मन्दिर	५	पुगेको			४ कि.मि.	सामुदायिक	ऐतिहासिक, धार्मिक	३० हजार
शिवनाथ मन्दिर	६	नपुगेको			१.५ कि.मि.	सामुदायिक	धार्मिक	१० हजार
हनुमान मन्दिर	६	पुगेको			१ कि.मि.	सामुदायिक	धार्मिक	१० हजार
शिव मन्दिर	७	पुगेको			०.५ कि.मि.	सामुदायिक	धार्मिक	१५ हजार
दुर्गा मन्दिर	७	पुगेको			०.५ कि.मि.	सामुदायिक	धार्मिक	१० हजार
शिव र रामजानकी मन्दिर	८	पुगेको			१ कि.मि.	सामुदायिक	धार्मिक	२५ हजार
रामजानकी मन्दिर	९	नपुगेको			०.५ कि.मि.	सामुदायिक	धार्मिक	५ हजार

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तर्वार्ता, २०७५

४.४.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेस्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूलाई लक्षित गरी आवासीय सुविधा रहेका जम्मा २ वटा होटल वयवसायिक रूपमा सञ्चालनमा रहेका छन्। यस खालका होटलहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेका छ।

तालिका ३३: होटल, रिसोर्ट तथा रेस्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

नाम	वडा नम्बर	स्थान	क्षमता		होटेलको प्रकार	होटेलको स्तर	बार्षिक पर्यटक (संख्या)	
			कोठा संख्या	वेड संख्या			आन्तरिक	बाह्य (विदेशी)
लामा होटेल	३	बडिनियार			रेस्टुरेण्ट	ननस्टार		
झवराहा रिसोर्ट	३	झवराहा			रिसोर्ट	स्टार		
जम्मा								

स्रोत: जानकार व्यक्ति अन्तर्वार्ता तथा संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

४.५ मिल, संकलन तथा प्रसोधन सम्बन्धी विवरण

नगरपालिकामा रहेका मिल र संकलन केन्द्रको संख्या हेर्दा कुटानी पिसानीका लागि विद्युत मिल जम्मा ५० वटा रहेका छन्। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ३४: मिल, संकलन तथा प्रसोधन सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	चिस्यान केन्द्र	कुटानी, पिसानी र पेलानी (मिल) संख्या			संकलन तथा प्रसोधन केन्द्र			विक्री केन्द्र वा कोसेली घर
		पानी मिल	डिजेल मिल	विद्युत मिल	कृषि	जडिबुटी	उद्योग	
१				५	✓			
२				८	✓			
३				९	✓			
४				७	✓			
५				९	✓			
६				२	✓			
७				३	✓			
८				४	✓			
९				३	✓			
जम्मा				५०				

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.६ व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

व्यापार र व्यवसायको संख्या हेर्दा यस क्षेत्रमा १७२ वटा व्यवसायहरु संचालनमा रहेका छन्। जसबाट करिब १ करोड ६६ लाख ३५ हजारको वार्षिक कारोबार हुने गरेको देखिन्छ। व्यवसायका आधारमा यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ३५: व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नम्बर	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	वार्षिक कारोबार (रु. हजारमा)
जलेश्वर राउत	९	किराना	एकल	९०
चन्दन खवास	९	किराना	एकल	६०
कमलेश खवास	९	किराना	एकल	९००
लक्ष्मी महतो	९	किराना	एकल	९०
कृष्ण पटवारी	९	किराना	एकल	५०
सुरेश खवास	९	किराना	एकल	९२०
नरेश किराना	९	किराना	एकल	९९०
विरजी खवास	९	किराना	एकल	८०
राजु खवास	९	किराना	एकल	९९०
कमलेश दास	९	किराना	एकल	७५
रामहरी घिमिरे	९	किराना	एकल	९०
भरत श्रेष्ठ	९	किराना	एकल	९५०
बुलेटन खवास	९	मासु पसल	एकल	४०
विकेश राई	९	मासु पसल	एकल	६०
मोहन दिशवा	९	होटल	एकल	४००
गणेश श्रेष्ठ	९	होटल	एकल	२००
प्रेम नारायण दास	९	कसमेटीक	एकल	२००
पुनम देवी	२	किराना	एकल	९००
खेदारु दास	२	किराना	एकल	६०

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नम्बर	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	वार्षिक कारोबार (रु. हजारमा)
रामपुजन दास	२	किराना	एकल	१००
मोतीलाल दास	२	किराना	एकल	१००
गैरे पौडेल	२	किराना	एकल	१००
विसु श्रेष्ठ	२	किराना	एकल	१०
आत्माराम अधिकारी	२	किराना	एकल	१००
हरि अधिकारी	२	किराना	एकल	१००
चेतमन दास थारु	२	किराना	एकल	८०
शिवलाल राउत	२	किराना	एकल	८०
जितेन्द्र चौधरी	२	किराना	एकल	१००
सत्यनारायण माझी	२	किराना	एकल	४०
देवनारायण दास	२	किराना	एकल	१०
चेतमन दास थारु	२	औषधी पसल	एकल	१५०
शिव अवतार गुरुङ	२	मासु पसल	एकल	४०
कामी स्थाङ्ग	३	किराना	एकल	१०
प्रकाश लोचन	३	किराना	एकल	७०
युवक बुढाथाकी	३	किराना	एकल	१०
नन्दु दास	३	किराना	एकल	१००
सरस्वाती देवी	३	किराना	एकल	१००
प्रेम लामा	३	किराना	एकल	१००
नेत्र पौडल	३	किराना	एकल	१००
धुपा लामा	३	किराना	एकल	१०
गोपीलाल श्रेष्ठ	३	किराना	एकल	१००
थावा दोङ्ग	३	किराना	एकल	१००
कान्छी माया	३	किराना	एकल	६०
मातकृ खडका	३	किराना	एकल	१००
रिता भटराई	३	किराना	एकल	१००
रत्नलाल थिङ्ग	३	किराना	एकल	१०
भरत साह	३	किराना	एकल	१०
मुग्रु महतो	३	किराना	एकल	५०
शम्भु दास	३	मलखाध	एकल	२००
बृजमोहन चौधरी	३	मलखाध	एकल	२००
वालेश्वार राउत अहिर	३	मलखाध	एकल	२००
विष्णु बुढाथोकी	३	होटल	एकल	३००
राधिका पोखरेल	३	होटल	एकल	३००
भगतहोटेल	३	मिठाई पसल	एकल	२००
गणेश साह	३	मिठाई पसल	एकल	२००
पाखिन होटेल	३	होटल	एकल	२००
लामाहोटेल	३	होटल	एकल	२००
बस्नेत होटेल	३	होटल	एकल	२००
चौधरी होटेल	३	होटल	एकल	१००
पारस पौडेल	३	कसमेटीक	एकल	२००
कल्पना उप्रेती	३	कसमेटीक	एकल	२००
टीका राम आचार्य	३	कसमेटीक	एकल	२००
मन्जु उप्रेती	३	कसमेटीक	एकल	२००
टीका राम	३	कसमेटीक	एकल	२००

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नम्बर	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	वार्षिक कारोबार (रु. हजारमा)
साया तमाङ्ग	३	कसमेटीक	एकल	२००
राजेश साह	४	किराना	एकल	९०
रामबालक राम	४	किराना	एकल	६०
चान्द्रीका दास थारु	४	किराना	एकल	१५०
रेवती प्रसाद गाजुरेल	४	किराना	एकल	९०
मोहन प्रसाद कलवार	४	किराना	एकल	८०
बुधन हजरा	४	किराना	एकल	४०
किरण पर्जियार	४	किराना	एकल	९५
सत्यनारायण प्रसाद महतो थारु	४	किराना	एकल	९०
राम प्रसाद	४	किराना	एकल	८०
नजिर मँसुरी	४	किराना	एकल	७५
शेख फैयाज	४	किराना	एकल	५५
शेख हजुर	४	किराना	एकल	५५
शेख अलाउदीन	४	किराना	एकल	५५
श्रीकान्त मण्डल	४	औषधी पसल	एकल	१००
चुरा पसल पार्चुन	४	पार्चुन/कसमेटिक	एकल	२००
राजकुमार गुरुङ	४	पार्चुन/कसमेटिक	एकल	२००
सुरज मान्धर	४	पार्चुन/कसमेटिक	एकल	२००
समसुदिन मिया	५	किराना	एकल	६०
हेदायत मिया	५	किराना	एकल	३५
तारिफ मिया	५	किराना	एकल	४५
विनोद चौधरी	५	किराना	एकल	५०
मनोज प्रसाद यादव	५	किराना	एकल	६०
जगदेव राय भर	५	किराना	एकल	५०
बिक्रम राय भर	५	किराना	एकल	५०
पासपत राम	५	किराना	एकल	२०
राजिव राम	५	किराना	एकल	२५
रामाशिष राय भर	५	किराना	एकल	६०
विनोद यादव	५	किराना	एकल	७५
अंजित पंडित	५	किराना	एकल	५०
असलम मिया	५	मासु पसल	एकल	४०
मंसुर मन्सुरी	५	मासु पसल	एकल	३०
भोला मिया	५	मासु पसल	एकल	४५
जाहिर मिया	५	मासु पसल	एकल	४०
धुसर ओझा	५	मासु पसल	एकल	२०
जगदिश गिरी	६	किराना	एकल	६०
रामनरेश यादव	६	किराना	एकल	७०
दिनेश यादव	६	किराना	एकल	६०
अमिरका यादव	६	किराना	एकल	९०
राजकुमार गिरी	६	किराना	एकल	१००
भोला साह कानु	६	किराना	एकल	८०
चोकट साह	६	किराना	एकल	९०
भोकट साह	६	किराना	एकल	६०
भरत यादव	६	किराना	एकल	१००
दशरथ सहनी	६	किराना	एकल	१००

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नम्बर	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	वार्षिक कारोबार (रु. हजारमा)
मदन पटेल	६	किराना	एकल	१००
जय गोविन्द कुर्मी	६	किराना	एकल	१००
राजेश साह	६	किराना	एकल	६०
सन्तोश गिरी	६	औषधी पसल	एकल	१५०
देव कुमार गिरी	६	औषधी पसल	एकल	१००
पनन्लाल साह कानु	६	होटल	एकल	५०
देवलाल साह कानु	६	होटल	एकल	६०
लालमुन यादव	६	पार्चुन/कसमेटिक	एकल	२००
अशोक गिरी	६	मोबाइल मर्मत	एकल	६०
रामेश्वार साह तेली	७	किराना	एकल	७०
गम्हिरा साह तेली	७	किराना	एकल	१०
भरत राउत कुर्मी	७	किराना	एकल	१०
गतीलाल प्र. कुर्मी	७	किराना	एकल	७०
अवधलाल साह तेली	७	किराना	एकल	१००
भिम सहनी	७	किराना	एकल	७०
सुरेश सहनी	७	किराना	एकल	७५
संतोष रायभर	७	किराना	एकल	१०
प्रभु राय भर	७	किराना	एकल	८५
बिजय सहनी	७	किराना	एकल	८०
कारी सहनी	७	किराना	एकल	७०
तपसी हजरा	७	किराना	एकल	५०
जवहिर साह	७	किराना	एकल	७५
राजेश्वार प्र.यादव	७	किराना	एकल	७०
श्याम पंजियार	७	नास्ता पसल	एकल	५०
इसराइल मियाँ	७	किराना	एकल	७०
इब्राहिम मियाँ	७	किराना	एकल	५०
आपसा खातुन	७	किराना	एकल	५०
रामचन्द्र साह	७	किराना	एकल	७०
मोदिना खातुन	७	किराना	एकल	४५
अवधेश प्र. यादव	७	किराना	एकल	७०
सुर्य कुमार यादव	७	किराना	एकल	१०
समसुलहक मियाँ	७	औषधी पसल	एकल	१५०
विरेन्द्र राउत	८	किराना	एकल	६०
सुरेन्द्र राउत	८	किराना	एकल	७०
हरिन्द्र साह	८	किराना	एकल	६०
श्रीभगवान साह	८	किराना	एकल	१०
ललन साह	८	किराना	एकल	८०
विरन्द्र साह	८	किराना	एकल	६०
विहारी साह	८	किराना	एकल	६०
रामाश्रे राम	८	किराना	एकल	६५
जिरजोधन राम	८	किराना	एकल	४०
सुरुज साह	८	किराना	एकल	५०
अकलेश्वर चौधरी	८	किराना	एकल	५५
चन्द्रिका साह	८	किराना	एकल	६०
जितेन्द्र साह	८	किराना	एकल	८०

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नम्बर	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	वार्षिक कारोबार (रु. हजारमा)
दिलिप महतो	८	किराना	एकल	६०
आनन्दी दास	८	मासु पसल	एकल	४०
बिकास महतो	८	औषधी पसल	एकल	१५०
दिनानाथ राम	८	औषधी पसल	एकल	१५०
नन्द किशोर दास	८	औषधी पसल	एकल	१५०
जयनारायण महतो	९	किराना	एकल	६०
लक्ष्मीनारायण महतो	९	किराना	एकल	९०
जितेन्द्र साह	९	किराना	एकल	६०
रवि साह	९	किराना	एकल	६०
रमेश चौधरी	९	किराना	एकल	५०
सोनालाल यादव	९	किराना	एकल	५५
शिवशंकर दास	९	किराना	एकल	६०
बुधन दास	९	किराना	एकल	६०
मनोज चौधरी	९	किराना	एकल	५५
सनोज वर्णवाल	९	इलेक्ट्रिकल तथा इलेक्ट्रोनिक्स पसल	एकल	१००
बिज भण्डार	९	बिज भण्डार	एकल	१००
कुशवाहा बिज भण्डार	९	बिज भण्डार	एकल	१००
राजेश्वर गौरो	९	औषधी पसल	एकल	१५०
१७२				१६६३५

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.७ कृषि बजार सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रको वडा नं. ३ को बडनियारमा थोक बजार, वडा नं. १ मा तरकारी फलफूलको खुद्रा बजार र वडा नं. ८ मा कृषि बजारसेड जस्ता बजारहरु उपलब्ध रहेको देखिन्छ। स्थानीय कृषि बजार तथा हाट बजार सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत छ।

तालिका ३६: कृषि बजार सम्बन्धी विवरण

कृषि बजार		हाट बजार (कृषि बजार बाहेक)				
कृषि बजारस्थलको नाम	वडा नम्बर	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधारहरु	हाट बजारस्थलको नाम	वडा नम्बर	हाट बजार लाग्ने दिन वा वार	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधार
थोक बजार						
बडनियार बजार	३	तरकारी, फलफूल	बडनियार बजार	३	आइतबार	लगभग सबै सामान
खुद्रा बजार						
मनवा	१	तरकारी, फलफूल, अन्य	बहुअर्वा बजार	५	शनिबार, बुधवार	तरकारी, फलफूल
			पचरुखी बजार	५	मंगलबार, शुक्रवार	तरकारी, फलफूल
कृषि बजार सेड		कृषि सामाग्री वितर, मल	मनवा बजार	१	शुक्रवार, मंगल	तरकारी, फलफूल
हरपुर	८	तरकारी, फलफूल				

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.८ आयात तथा निर्यातको अवस्था

नगरपालिका क्षेत्रमा खाद्यान्न, तरकारी, फलफुल, दलहन, तेलहन, नगदेबाली, पशुजन्य उत्पादन, जडिबुटी तथा खनिजजन्य वस्तु आयात तथा निर्यात हुन गरेको छ । यस क्षेत्रबाट आयात तथा निर्यात हुने वस्तुहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ३७: आयात तथा निर्यातको अवस्था

निर्यात/आयात हुने प्रमुख वस्तु	इकाई	गापा/नपा भित्र आयात परिमाण	गापा/नपाबाट निर्यात हुने परिमाण
खाद्यान्न			
काउली	मे.ट.		१० मे.ट
साग, लौकी, मुला	मे.ट.		५ मे.ट
माछा	किवन्टल		५० किवन्टल

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.९ व्यवसायिक सीपमूलक तालिम

४.९.१ व्यवसायिक सीपमूलक तालिम लिने घरपरिवारको विवरण

नगरपालिका क्षेत्र व्यवसायिक तथा सीपमूलक तालिम लिने घरपरिवारको संख्या ६६४९ रहेको छ । जस अन्तरगत सबैभन्दा बढी कृषि सम्बन्धी तालिम लिनेको संख्या २०५ रहेको छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३८: व्यवसायिक सीपमूलक तालिम लिने घरपरिवारको विवरण

वडा नम्बर	सूचना प्रविधि, इलेक्ट्रिकल तथा इलेक्ट्रोनिक्स	सिलाई, बुनाई, बुटिक, शृगार तथा पार्लर	निर्माण सम्बन्धी (स्थानन्, कापेन्ट्री आदी)	इन्जिनियरिङ, अटोमोबाइल र मकानिक्स	कृषि सम्बन्धी	जनस्वास्थ्य सम्बन्धी	पशु स्वास्थ्य	पर्यटन सम्बन्धी	उद्योग तथा कला सम्बन्धी	अन्य	तालिम नलिएको
१	६९	४	१५	३३	५	७	३	२	६	५०७६	१५२
२	९९	२	०	३	१२	०	६	१	०	६९२	२९
३	३९	६	१	१	१०	३	१	१	२	९३९४	२९४
४	१८	४	७	८	१६	१२	१०	६	४	१०७५	६९
५	९६	३	२१	६	१३	४	४	५	२	५३६	६७
६	४	१	०	०	१	०	१	०	०	५४३	७
७	३	०	०	०	०	०	०	०	०	५९८	४
८	११	०	०	०	१	७७	१	०	३	४९१	१२
९	३३	१०	११	३	३	४	१	४	०	३४७	७६
जम्मा	२०५	३०	५५	३४	६१	१०९	२७	११	१७	६९००	७९६

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

४.९.२ व्यवसायिक सीपमूलक तालिम लिनेहरुको विवरण

व्यवसायिक तथा सीपमूलक तालिम लिनेहरुको कूल संख्या ७९२ रहेको छ । जसमध्ये महिला र पुरुष क्रमशः ३१० र ३५६ रहेका छन् । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३९: व्यवसायिक सीपमूलक तालिम लिनेहरुको विवरण

वडा नम्बर	पुरुष	महिला	जम्मा
१	९३	६२	१५६
२	३९	२२	६२
३	१७	५३	३४
४	४८	४५	९६
५	८२	११	९६४
६	२	०	४

वडा नम्बर	पुरुष	महिला	जम्मा
७	७	७	१४
८	९६	९२	३२
९	६०	९८	१२०
जम्मा	३५६	३९०	७४२

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था

यस परिच्छेदमा शिक्षा, स्वास्थ्य, कला, संस्कृति, लक्षित वर्ग, लैंगिकता, खानेपानी, सरसफाई जस्ता सामाजिक विषयहरूमा देहाय बमोजिमका शिर्षकहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ।

५.१ शैक्षिक तथा मानव संशाधन विकास

यस शिर्षक अन्तरगत शैक्षिक स्थितिको बारेका उल्लेख गरिएको छ।

५.१.१ पाँच वर्ष भन्दा माथिको साक्षरता विवरण

नगरपालिका क्षेत्रको साक्षरताको स्थिति हेर्दा पाँच वर्ष माथीको कुल ३४३२२ जनसंख्या मध्ये ७१.३३ प्रतिशत साक्षर रहेका छन्। लैंगिकताका आधारमा पुरुषको साक्षरता दर ७२.४० प्रतिशत र महिलाको ७०.०३ प्रतिशत रहेको छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ४०: पाँच वर्ष भन्दा माथिको साक्षरता विवरण

लिंगका आधारमा साक्षरताको स्थिति			
लिंग	५ वर्ष माथिको जनसंख्या	पठन लेख्न सक्ने जनसंख्या	साक्षरता दर (प्रतिशत)
पुरुष	९८८२९	९३६२७	७२.४०
महिला	९५५०९	९०८५६	७०.०३
जम्मा	३४३२२	२४४८३	७१.३३

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

५.१.२ हालको साक्षरताको अवस्था

नगरपालिका क्षेत्रको साक्षरताको स्थिति हेर्दा वडा नं. १ मा सबैभन्दा उच्च ७५.५६ प्रतिशत साक्षर रहेका छन् भने सबैभन्दा न्यून वडा नं.७ मा ६४.०१ प्रतिशत मात्र रहेको छ। लैंगिकताका आधारमा यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ४१: हालको साक्षरताको अवस्था

वडा नम्बर	साक्षरता दर (प्रतिशत)			६-५९ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या		
	पुरुष	महिला	कूल	पुरुष	महिला	जम्मा
१	७६.९४	७४.३३	७५.५६	९७०६	९५७९	९७०६
२	७४.४९	७२.३५	७३.४३	९४५५	९२८९	९४५५
३	७६.९२	७३.८८	७५.४९	३८०८	३३६२	३८०८
४	६९.८४	६९.१४	६९.८८	२९८५	२९०३	२९८५
५	६८.६२	६९.८८	६८.८६	९७७७	९२२९	९७७७
६	६९.३८	६८.९६	६९.२०	९९८२	९६७	९९८२
७	६५.०७	६२.७९	६४.०९	९५३४	९३९६	९५३४
८	७५.८६	७०.१८	७३.६०	९४९४	९२८२	९४९४
९	७०.१०	६६.९३	६८.६२	९००९	८४३	९००९
जम्मा	७२.४०	७०.०३	७१.३३	९६९५०	९३९६२	९६९५०

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

५.१.३ शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण

नगरपालिका भित्रको शिक्षाको स्तर विश्लेषण गर्दा आधारभूत तहको शैक्षिक उपलब्धी हासिल गरेकाहरुको संख्या ४६९८ रहेको छ भने स्नातकोत्तर गर्नेहरुको संख्या ३८३ जना मात्र रहेको छ। यस सम्बन्धी विवरण वडागतरुपमा देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ४२: शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण

वडा नं.	शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या									
	पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यमिक	स्नातक	स्नातकोत्तर	एम फिल वा माथी	प्राविधिक एसएलसी	साधारण लेखपढ	निरक्षर	कम उमेर
१	५२६	२३४	४४२	१८८	७३	८	२९	६५७	५४३	६४
२	३१६	६३५	२९४	६३	९	९	३३३	५४३	८४१	९०४
३	१२४५	१८२५	१९५४	४०२	१०४	१४	९	१०२३	१६४१	४१७
४	१०१६	४९२	३४९	१४२	७०	२१	३१	७५१	२१७१	३३५
५	६३१	२९६	१४९	५३	५०	४	१४	६८३	१४८१	२६७
६	२४९	१७७	२३३	४१	८	०	१७	५११	१२९८	२४७
७	११०	२९३	२६०	८२	२९	५	५०	५६४	१०८२	५६६
८	११४८	५६१	२८७	७२	१५	१	१०	४४०	४८०	१८३
९	५६८	१७७	२०७	६७	२५	४	३०	२२२	७०५	१२६
जम्मा	६६१७	४६१८	४७०५	१११०	३८३	५८	५०५	५४०२	१०२४०	२३०९

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

५.१.४ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा रहेका विद्यालयहरुको तहगत संख्या देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ४३: शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

प्रकार	कक्षा १-८	कक्षा १-१२	जम्मा	कैफियत
आधारभूत	२७		२७	
माध्यमिक		३	३	
जम्मा	२७	३	३०	

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.१.५ विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कुल ३० मध्ये २७ आधारभूत र ३ वटा माध्यमिक विद्यालय रहेका छन्। यी विद्यालयहरुमा अध्ययन गर्ने पूर्व प्राथमिक तहमा ७९९, आधारभूत तहमा ७५७१ र माध्यमिक तहमा ७१५ जना रहेको पाइन्छ। विद्यालयतग तथा वडागत छात्रछात्राहरुको विवरण अनुसूची-१ राखिएको छ भने तहगत रूपमा अध्ययन गर्ने छात्र छात्राहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ४४: विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

विद्यालयको किसिम	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१-८)			माध्यमिक (९-१२)			जम्मा		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
आधारभूत विद्यालय	३४१	३६८	७०९	२८२७	२७२२	५५४४	०	०	०	३९६८	३०८०	६२५३
माध्यमिक विद्यालय	४५	४५	९०	१०३९	१८८	२०२७	३४२	३७३	७१५	१४२६	१४०६	२८३२
जम्मा	३८६	४७३	७९९	३८६६	३७७०	७५७१	३४२	३७३	७१५	४५४	४४८६	९०८५

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.१.६ विद्यालयको भौतिक अवस्था

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल ३० वटा विद्यालयहरुमा ६३ पक्की भवन तथा ३२ वटा कच्ची भवन रहेको देखिन्छ। यी विद्यालयहरुको विद्यालयगत भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण अनुसूची-२ मा रहेको छ भने तहगत अन्य जानकारी देहायको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ४५: विद्यालयको भौतिक अवस्था

विद्यालयको किसिम	भवन संख्या		कोठा संख्या	
	पक्की	कच्ची	पक्की	कच्ची
आधारभूत विद्यालय	५२	२३	१६९	३३
माध्यमिक विद्यालय	९९	९	५४	९
जम्मा	६३	३२	२२३	४२

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.१.७ शिक्षक विवरण

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल २८ वटा विद्यालयहरुमा कूल ११६ स्वीकृत शिक्षक दरबन्दी रहेकोमा १२८ शिक्षक र ६९ शिक्षिका कार्यरत रहेका छन्। आधारभूत र माध्यमिक तहमा विद्यालयगत रहेका यस्ता शिक्षकहरुको स्वीकृत दरबन्दी, कार्यरत शिक्षक, महिला शिक्षक तथा विषयगत शिक्षक सम्बन्धी विवरण अनुसूची-३ मा रहेको छ भने तहगत रूपमा देहायको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ४६: शिक्षक विवरण

विद्यालयको किसिम	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कार्यरत शिक्षक संख्या		महिला शिक्षक संख्या		विषयगत शिक्षक संख्या		
		शिक्षक	शिक्षिका	आधारभूत	माध्यमिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
आधारभूत विद्यालय	६६	७९	५३	४४	०	०	०	०
माध्यमिक विद्यालय	५०	४९	१६	१४	२	३	३	३
जम्मा	११६	१२८	६९	५८	२	३	३	३

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.१.८ आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी

गत शैक्षिक वर्ष विद्यालयहरुमा आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थीहरुको जम्मा संख्या ७५७६ जना रहेको देखिन्छ। विद्यालयगत विवरण अनुसूची-५ मा रहेको छ भने यस तहगत विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ४७: आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी

विद्यालयको किसिम	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी	
	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
आधारभूत विद्यालय	२८२७	२७२२		
माध्यमिक विद्यालय	९०३९	९८८		
जम्मा	३८६६	३७९०		

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.१.९ छात्रवृत्ति तथा दिवा खाजा पाउने विद्यार्थी विवरण

यस क्षेत्र भित्र रहेका विद्यालयहरुमा छात्रवृत्ति सुविधा पाउने विद्यार्थीहरुको स्थिति हेर्दा आधारभूत र माध्यमिक विद्यालयमा क्रमशः ४१५५ र १७२१ जना रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विद्यालयगत विवरण अनुसूची-६ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ४८: छात्रवृत्ति तथा दिवा खाजा पाउने विद्यार्थी विवरण

विद्यालयको किसिम	छात्रवृत्ति वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		
	छात्र	छात्रा	जम्मा
आधारभूत विद्यालय	५३७	३६९८	४९५५
माध्यमिक विद्यालय	९६६	९५५५	९७२९
जम्मा	७०३	५९७३	५८७६

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.१.१० शैक्षिक गुणस्तरसँग सम्बन्धित विशेष व्यवस्था

विद्यालयहरुमा शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्न आवश्यक अपांग विद्यार्थी श्रोत कक्षा, CBEGRA कार्यान्वयन, एकीकृत पाठ्यक्रम, इन्टरनेट सुविधा र छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी जस्ता विषयहरुको स्थिति हेर्दा एकीकृत पाठ्यक्रम ८ वटा विद्यालयहरुमा लागु भएको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विद्यालयगत विवरण **अनुसूची-७** मा प्रस्तुत गरिएको छ।

५.१.११ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

विद्यालयहरुमा बालमैत्री शिक्षा कायम गर्न विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन, विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक, बाल क्लब गठन र बालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग जस्ता विषयहरुको स्थिति हेर्दा ३० वटै विद्यालयहरुमा विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन, २२ वटा विद्यालयमा सुधार योजना अद्यावधिक, २० वटामा बाल क्लब गठन र २९ वटामा बालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग गरेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विद्यालयगत विवरण **अनुसूची-८** मा प्रस्तुत गरिएको छ।

५.१.१२ छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण

विद्यालयहरुले उपलब्ध गराउने छात्रवृत्तिको अवस्था हेर्दा दलित, अपाङ्ग, विपन्न र जेहेन्दार छात्रवित्त प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या ५८७६ जना रहेको छ। यस सम्बन्धी विद्यालयगत विवरण **अनुसूची-९** मा प्रस्तुत गरिएको छ भने तहगत छात्रछात्राहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ४९: छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण

विद्यालयको किसिम	छात्रवृत्तीको किसिम अनुसार										
	दलित		अपाङ्ग		छात्र	विपन्न		जेहेन्दार		अन्य सुविधा	
	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
आधारभूत विद्यालय	५३६	४४८	१	२	३९६८						
माध्यमिक विद्यालय	९६३	९२९	३	०	९४२६						
जम्मा	६९९	५७७	४	२	४५९४						

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.१.१३ आधारभूत विद्यालयमा पहुँचको अवस्था

आधारभूत विद्यालयसम्मको पहुँचको अवस्थालाई हेर्दा यस्ता विद्यालयसम्म पुग्न लाग्ने समयलाई आधार मान्दा ३० मिनेटसम्मको समय लाग्ने घरपरिवार संख्या १५५० रहेको छ भने १५ मिनेट भित्रै विद्यालय पुग्नसक्ने घरपरिवार संख्या २५५० रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ५०: आधारभूत विद्यालयमा पहुँचको अवस्था

वडा नं	विद्यालयसम्म आई पुग्न लाग्ने समय अनुसार घर परिवार संख्या			
	१५ मिनेट	३० मिनेट	१ घण्टा	१ घण्टा भन्दा बढी
३	४००	५००		
४	५००	४००		
५	३५०	९००		
६	३००	२००		
७	२५०	९००		

वडा नं	विद्यालयसम्म आङ्ग पुरन लाग्ने समय अनुसार घर परिवार संख्या			
	१५ मिनेट	३० मिनेट	१ घण्टा	१ घण्टा भन्दा बढी
८	४००	९५०		
९	३५०	९००		
जम्मा	२५५०	९५५०	०	०

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

यस शिर्षकमा नगरपालिकाको स्वास्थ्य अवस्था र विवरणको बारेमा प्रस्तुत गरिएको छ।

५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल ५ स्वास्थ्य संस्थाहरु मध्ये ४ वटा स्वास्थ्य चौकी र १ प्राथमिक उपचार केन्द्र रहेका छन्। यस्ता संस्थाहरुमा कूल ३६ स्वास्थ्यकर्मीको स्विकृत दरवन्दी रहेकोमा जम्मा ३८ जना मात्र कार्यरत रहेको देखिन्छ। स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत जनशक्ति र सेवा सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ५१: स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	स्वास्थ्यकर्मी		शेया संख्या	उपलब्ध सेवा तथा सुविधा						
		स्विकृत दरबन्दी	कार्यरत		प्रसुती सेवा	ल्याव	किलिनिक	एक्सरे	परिवार नियोजन	खोप सेवा	एससिटि
स्वास्थ्य चौकी बागबाना	२	६	६		छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
स्वास्थ्य चौकी बर्वाछ्टैली	४	६	६	-	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
स्वास्थ्य चौकी पचरुखी	५	६	६	-	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
प्राथिमिक उपचार केन्द्र चैनपुर	६	१२	१४	-	छ	छ	छ	छ	छ	छ	छ
स्वास्थ्य चौकी हरपुर	८	६	६	-	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
जम्मा		३६	३८								

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.२.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा विवरण

नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा उपलब्ध हुने स्वास्थ्य सेवाहरुको अवस्था हेर्दा सुरक्षित मातृत्व र पोषण सेवा सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा उपलब्ध रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी संस्थागत सेवा विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ५२: स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	अन्य स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध (छ/छैन)						
		सुरक्षित मातृत्व	पोषण सेवा	रक्त संचार	फार्मेसी	आँखा उपचार सेवा	स्वास्थ्य शिक्षण सेवा	परामर्श सेवा
स्वास्थ्य चौकी बागबाना	२							
स्वास्थ्य चौकी बर्वाछ्टैली	४	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	अन्य स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध (छ./छैन)						
		सुरक्षित मातृत्व	पोषण सेवा	रक्त संचार	फार्मेसी	आँखा उपचार सेवा	स्वास्थ्य शिक्षण सेवा	परामर्श सेवा
स्वास्थ्य चौकी पचरुखी	५	छ.	छ.	छैन	छैन	छैन	छ.	छ.
प्राथिमिक उपचार केन्द्र चैनपुर	६	छ.	छ.	छैन	छैन	छैन	छ.	छ.
स्वास्थ्य चौकी हरपुर	८	छ.	छ.	छैन	छैन	छैन	छ.	छ.

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.२.३ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति गरि जम्मा ३८ जना रहेका छन्। स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत जनशक्ति र सेवा सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ५३: स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या						
		विशेषज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	अहेव	अनमी	ल्याव टेक्निसियन
स्वास्थ्य चौकी बागबाना	२			९		२	३	
स्वास्थ्य चौकी बर्वाछटैली	४			९		२	३	
स्वास्थ्य चौकी पचरुखी	५			९		२	३	
प्राथिमिक उपचार केन्द्र चैनपुर	६		४	९	९	२	४	९
स्वास्थ्य चौकी हरपुर	८			९		३	२	
जम्मा	०	४	५	९	९९	९५	९	९

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.२.४ प्राथमिक स्वास्थ्य सेवामा पहुँचको अवस्था

स्वास्थ्य संस्थामा आईपुरन लाग्ने समयका आधारमा हेर्दा प्रमुख वस्तीहरुबाट स्वास्थ्य संस्थासम्मको पहुँच समय १ घण्टा भन्दा बढि समय लाग्ने घरपरिवार १५० रहेका छन् र ति सबै वडा नं. ६ का घरपरिवार देखिन्छ। १५ मिनेट भित्रे आईपुरन सक्ने घरपरिवार २०५० घरपरिवार रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ५४: प्राथमिक स्वास्थ्य सेवामा पहुँचको अवस्था

वडा नं	नजिकको स्वास्थ्य चौकीसम्म आई पुग्न लाग्ने समय अनुसार घर परिवार संख्या			
	१५ मिनेट	३० मिनेट	१ घण्टा	१ घण्टा भन्दा बढी
२	४००	२००		
४	६००	३००		
५	२००	४००		
६	४००	६००	९५०	
७				
८	४५०	९८०		
९				
जम्मा	२०५०	९८०	९५०	०

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

५.२.५ मृत्यु हुने कारण सम्बन्धी विवरण

गत वर्ष मृत्यु हुनेहरु कूल २१ महिला र ३१ पुरुष मध्ये सबैभन्दा बढी ३० जनाको नसर्ने रोगका कारण भएको देखिन्छ । विभिन्न रोगका कारण मृत्युहुनेहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ५५: मृत्यु हुने कारण सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	महामारी/सर्ने रोग		नसर्ने रोग		टिबी, जण्डिस, आदी/सर्ने रोग		दुर्घटना		अन्य		जम्मा	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
१	०	०	६	४	१	०	२	३			१	७
२	०	०	१	१	०	०	१	०			२	१
३	०	०	४	४	१	०	०	१			५	५
४	१	०	२	१	०	१	२	०			५	२
५	०	०	१	०	१	०	१	०			३	०
६	१	०	०	०	०	०	१	०			२	०
७	०	०	०	१	२	१	१	०			३	२
८	०	०	१	३	०	०	०	०			१	३
९	०	०	०	१	०	०	१	०			१	१
जम्मा	२	०	१५	१५	५	२	१	४	०	०	३१	२१

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

५.२.६ खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पाँच वर्ष मुनिका बालबालिका संख्या ६४६५ जना पाइन्छ । यहाँका स्वास्थ्य केन्द्रबाट खोप लिने बालबालिका संख्या ४२२५ जना, बृद्धी अनुगमन गरिएका बालबालिका संख्या १८१७ जना मध्ये कुपोषित बालबालिका संख्या २४६ रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५६: खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बालबालिका संख्या			खोप लिने बालबालिका संख्या					५ वर्ष मुनीका बालबालिका	
	१ वर्ष मुनीका	२ वर्ष मुनीका	५ वर्ष मूनी	विसिजि	पेण्टाभ्या लेण्ट	पोलियो तेश्रो	दादुरा /रुबेला	जापानिज इन्सफलाइटिस (जे.ई.)	बृद्धी अनुगमन गरिएका	बृद्धी अनुगमन गरिएका मध्ये कुपोषित
२	९३७	९४९	८९०	९३७	९३७	९३७	९३७	९३७	३३२	४
४	२७२	३००	९३६८	२७२	२७२	२७२	२७२	२७२	५६०	६६
५	९६७	३५५	८६७	९६७	९६७	९६७	९६७	९६७	३५५	४०
६	९५७	२५०	८९३	९५७	९५७	९५७	९५७	९५७	३२२	६६
८	९९२	९३७	५७९	९९२	९९२	९९२	९९२	९९२	२३७	७०
जम्मा	८४५	९९८३	४४३७	८४५	८४५	८४५	८४५	८४५	९८९७	२४६

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.२.७ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

सुरक्षित मातृत्वको लागि आवश्यक खोप सेवा, गर्भावस्थाको जाँच र सुरक्षित प्रसुति जस्ता सूचकलाई आधार मान्दा यस नगरपालिका अन्तरगत रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गत वर्ष १४० जनाले प्रसुती सेवा लिएको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ५७: सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	गत वर्षको गर्भवती/प्रसुती भएको महिला संख्या	टि.टि. खोप लिने गर्भवती		गर्भावस्थाको ४ पटक जाँच गराउने गर्भवती संख्या	प्रसुती भएको आधारमा गर्भवतीको संख्या		
		टि.टि. १ (पहिलो जाँचमा)	टि.टि. २ (पहिलो खोप लिएको एक महिना पछि)		स्वास्थ्य संस्थामा	दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको सहयोगमा घरमा	स्वास्थ्यकर्मीको अनुपस्थितिमा घरमा
६	१६०	१४०	१३३	५५	४३		
७							
८							
९							
जम्मा	१६०	१४०	१३३	५५	४३		

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.२.८ मातृशिशु सुरक्षा र परिवार नियोजनको अवस्था

मातृशिशु सुरक्षाको अवस्था हेर्दा जीवित नवजात शिशुको संख्या गतवर्षको आँकडा अनुसार जम्मा २२० रहेको देखिन्छ। यस क्षेत्रमा कूल ८१ महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविका रहेका छन्। यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ५८: मातृशिशु सुरक्षा र परिवार नियोजनको अवस्था

वडा नं.	गर्भावस्था/प्रसुती अवस्था/सुत्केरी पछिको ६ हप्ता भित्र मृत्यु भएका महिला	जीवित नवजात शिशु संख्या	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	१५-४८ वर्षका महिलाको संख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या	
						परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने			
						महिला	पुरुष		
१								१	
२								१	
३								१	
४						१००	१०१	१	
५								१	
६		२२०			२४००			१	
७								१	
८						१२२	१३०	१	
९								१	
जम्मा		२२०	०	०	२४००	०	२२२	०	
							३३१	८१	

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.२.९ नगरपालिका भित्र देखा परेका प्रमुख रोगहरू र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका भित्र देखा परेका प्रमुख रोगहरू र तिनको उपचारको अवस्था हेर्दा सबै भन्दा बढी ग्यास्ट्रीक/अल्सरका विरामी स्वास्थ्य चौकीमा आउने गरेको देखिन्छ। रोगबाट प्रभावित, उपचार हुने, फलोअप गरिएका र रेफर गरिएकाको संख्या देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ५९: नगरपालिका भित्र देखा परेका प्रमुख रोगहरू र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१	निमोनिया	१४२	७८		३७	
२	भाडा पखाला	३१७	३४७		२५	
३	मलेरिया	५३	४९			

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
४	कालाजार	११०	१०८	१		
५	क्षय रोग (टिवी)	३१	१९	७	३	
६	कुप्ठ रोग	१२	७	६		
७	रक्तचाप				११०	
८	मुदु रोग					
९	रयास्टीक/ अल्सर	५३०	५००		३०	
१०	पक्षघात					
११	एचआइभि एड्स	५	३	२	१२	
१२	क्यान्सर					
१४	मधुमेह (चिनी रोग)	१९	१५	३	१२	
१५	दम (स्वासप्रश्वास)					
१६	प्रसुतीजन्य रोग	६२	२०	४	१	
जम्मा		१३६१	११४६	२३	३८	०

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

५.२.१० परिवारका सदस्यहरुको स्वास्थ्य अवस्था

स्वास्थ्यको अवस्थालाई हेर्दा नगरपालिका भित्रको कूल जनसंख्या मध्ये ११९ दीर्घरोगी, ३८२ सामान्य रोगी र ३५४५६ जना स्वस्थ रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ६०: परिवारका सदस्यहरुको स्वास्थ्य अवस्था

वडा नम्बर	स्वस्थ	सामान्य रोगी	दीर्घ रोगी
१	२०९१	४९	२८
२	३१७६	६	७
३	८६४३	५७	३३
४	५०९९	८६	२२
५	३६८६	६३	४
६	२७०६	९	०
७	३८३८	८	९९
८	३३२८	१००	८
९	२२७७	१२	६
जम्मा	३५४५६	३८२	११९

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

५.२.११ जीवन विमा सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्र भित्र विमा गरेका जनसंख्या २१ रहेकोमा सबै जीवन विमा गर्ने परिवार रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६१: जीवन विमा सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	विमा गरेका वा नगरेका परिवार संख्या					विमा गरेका जनसंख्या
	जीवन विमा	स्वास्थ्य विमा	अन्य विमा	विमा नगरेको	जम्मा	
१	१	०	०	४		
२	१	०	०	१०		
३	१७	०	०	१९		

वडा नम्बर	विमा गरेका वा नगरेका परिवार संख्या					विमा गरेका जनसंख्या
	जीवन विमा	स्वास्थ्य विमा	अन्य विमा	विमा नगरेको	जम्मा	
४	१	०	१	१३		
५	०	०	०	३		
६	१	०	०	७		
७	०	०	०	१		
८	०	०	०	२		
९	०	०	०	०		
जम्मा	२१	०	१	५९		

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

५.२.१२ फोहोरमैला व्यवस्थापन विवरण

स्वास्थ्य तथा सरसफाईको सुचकांक फोहोरमैला व्यवस्थापनको सन्दर्भमा हेर्दा यस नगरपालिका भित्र प्रति परिवार करिब २ किलोग्राम सम्म फोहोर विसर्जन गर्ने गरेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ६२: फोहोरमैला व्यवस्थापन विवरण

वडा नं	प्रति परिवार विसर्जन हुने फोहोरमैला के.जी	कुहिने र नकुहिने वर्गीकरण गरी घरभित्र विसर्जन गर्ने परिवार संख्या
१	२ के.जी.	
२	२ के.जी.	
३	२ के.जी.	
४	२ के.जी.	
५	२ के.जी.	
६	२ के.जी.	
७	२ के.जी.	
८	२ के.जी.	
९	२ के.जी.	
जम्मा		

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई

५.३.१ खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार

नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका कूल ६८८ घरपरिवार मध्ये सबै भन्दा उच्च ४५१७ (६५.६३ प्रतिशत) घरपरिवारले द्यूवेल, ह्याण्डपम्पको पानी उपयोग गर्दछन्। घरमै धाराको पानी उपभोग गर्ने घरपरिवार ८६८ रहेको छ। विभिन्न स्रोत अनुसार खानेपानी उपयोग गर्ने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ६३: खोपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार

वडा नं.	खानेपानीको श्रोत अनुसार घरपरिवार संख्या					जम्मा
	पाइपधारा घर कम्पाउण्ड	पाइपधारा सार्वजनिक	डिपबोरिंग	द्यूवेल, ह्याण्डपम्प	अन्य	
१	५८	४५७	६६	१४६	१	७२८
२	२	२	८	६२३	३	६३८
३	२	६६	०	१५३७	७	१६९२
४	१७७	२६६	२	६१७	३	११४५
५	१४	२२	०	४८५	२	६०३
६	३	२	०	५४५	०	५५०

वडा नं.	खानेपानीको श्रोत्र अनुसार घरपरिवार संख्या					जम्मा
	पाइपधारा घर कम्पाउण्ड	पाइपधारा सार्वजनिक	डिपबोरिंग	ट्यूबवेल, ट्याण्डपम्प	अन्य	
७	३६९	२४०	०	०	०	६०९
८	११८	४७	०	३३१	७९	५८३
९	५३	२९९	९३	१४५	०	४२२
जम्मा	८६८	१३१३	८९	४५७	१५	६८८२
प्रतिशत	१२.६९	११.०८	१.२९	६५.६३	१.३८	१००.००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

५.३.२ शौचालय प्रयोगको अवस्था

शौचालयको प्रयोगको अवस्थालाई हेर्दा १८०९ (२६ प्रतिशत) घरपरिवारमा फल्स भएको शौचालय, २८६५ (४१ प्रतिशत) भने २१९३ (३१.८७ प्रतिशत) घरपरिवारमा चर्पी नभएको अवस्था देखाउँछ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिस रहेको छ।

तालिका ६४: शौचालय प्रयोगको अवस्था

वडा नं.	शौचालयको अवस्था अनुसार घरपरिवार संख्या			जम्मा	
	फल्स भएको	सामान्य	अन्य	नभएको	
१	२४९	३३२	२	१५३	७२८
२	८४	४९	२	६९	६८८
३	५०३	८०५	६	२९८	१६१२
४	४६८	१६९	२	५०६	११४५
५	२२९	३२९	९	५२	६०३
६	५४	१७६	९	३९९	५५०
७	५६	२९९	०	३२६	६०९
८	११८	१७१	९	२८५	५८३
९	६४	१६५	०	१९३	४२२
जम्मा	१८०९	२८६५	१५	२१९३	६८८२
प्रतिशत	२६.२९	४१.८७	१.२९	६५.६३	१००.००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

५.३.३ सार्वजनिक शौचालय तथा ढल सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका भित्र वडा नं. १ र ५ बाहेक बाँकी वडामा ७ स्थानमा सार्वजनिक शौचालय सुविधा रहेको छ। नगरपालिकाभित्र जम्मा २१५० मिटर ढल निकास पूर्वाधारको निर्माण भएको पाइन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ६५: सार्वजनिक शौचालय तथा ढल सम्बन्धी विवरण

वडा नं	सार्वजनिक शौचालय रहेको स्थान	ढल सम्बन्धी विवरण	
		ढल रहेको टोल	ढलको लम्बाई (मि)
१			
२	खेखरीया	खेखरीया	१००
३	बडनिहार बजारनिर	बडनिहार बजारनिर	४००
४	बर्वा छटइली स्वास्थ्य चौकीनिर	बर्वा छटइली स्वास्थ्य चौकीनिर	४००
५			
६	चैनपुर स्कुलनिर	चैनपुर स्कुलनिर	४००
७	रघुनाथपुर गाउमा	रघुनाथपुर गाउमा	३००

वडा नं	सार्वजनिक शौचालय रहेको स्थान	ठल सम्बन्धी विवरण	
		ठल रहेको टोल	ठलको लम्बाई (मि)
८	हरपुर गोलघरनिर	हरपुर गोलघरनिर	२००
९	बडेवां चौक निर	बडेवां चौक निर	३५०
जम्मा			२९५०

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

५.३.४ सार्वजनिक जग्गाको विवरण

नगरपालिकाको सबै वडामा २ देखि ७० विघासम्मका सार्वजनिक जग्गाहरु रहेको पाइन्छ। साभेदारी, धार्मिक तथा सरकारी स्वामित्वमा रहेका ती जग्गाहरुको विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ६६: सार्वजनिक जग्गाको विवरण

वडा नं.	सार्वजनिक जग्गा रहेको स्थान	जग्गाको क्षेत्रफल (विगाह)	हालको उपयोग	जग्गाको स्वामित्व
१	ब्रह्माचारी टाडी नदीमा	१०	चरन, चौर	एलानी
२	ओरैया, भोडर, वागवाना, खेखरिया, टारी, पिप्रौद, कटानी	७०	खेतीपाती	जनता, समुमाय (एलानी)
३	बडनियार बजारको पुर्वपटि	५	खाली	नगरपालिका
४	छाटइली जाने वाटो पुर्वपटि	४	खाली	नगरपालिका
५	पचरुखी स्कुलको पश्चिमपटि	४	खाली	वडा
६	हरदिया	८	कविस्तान, छठघाट, स्कुल	वडा
७	जिङ्गना	७	खाली, चौर	वडा
८	रामेश्वर मन्दिर	८	खाली, चौर	वडा
९	चैनपुर छठघाटको पश्चिमपटि	२	खाली	नगरपालिका
१०				
११	हरपुर टोलको पुर्वजाने वाटो पुर्वपटि	३	चौर	नगरपालिका
१२	बडेवां गाउँको दक्षिण पटि	२	खाली	नगरपालिका
१३	एकटांगा	९३	खेतीपाती	जनता, समुमाय (एलानी)
जम्मा		९३६		

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशिकरण

यस शिर्षकमा महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशिकरणसँग सम्बन्धीत बालबालिकाहरुको अवस्था, बाल क्लब तथा सामाजिक सुरक्षा वृत्तीको अवस्थाका बारेमा प्रस्तुत गरिएको छ।

५.४.१ बालक्लब तथा संजालको विवरण

नगरपालिका भित्र कूल १२ वटा बालक्लब रहेका छन्। यस्ता बालक्लबहरुमा जम्मा ३१६ बालबालिका सदस्यका रूपमा रहेका छन्। वडाहरुमा रहेका बालक्लबहरु विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ६७: बालक्लब तथा संजालको विवरण

वाल क्लबको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या संख्या	
		वालक	वालिका
एकता वाल क्लब	पर्सार्गाढी १ मनवा	७	९८
कोइलाभार माइ वाल क्लब	पर्सार्गाढी १ कोइलाभार	८	९४
शिववाबा वाल क्लब	पर्सार्गाढी १ बसबरीया, पसुपतिनगर	९५	९०
जनशिल जुनियर च्याम्पियन क्लब	पर्सार्गाढी १ भोजियादेवी विधालय	९४	९५
कोइलाभार वाल क्लब	पर्सार्गाढी १ कोइलाभार नि.मा.वि	९४	९५
उपकार वाल क्लब	पर्सार्गाढी २ छातिवनटाडी, भुँगर, कटानी	९६	९४
संगम वाल क्लब	पर्सार्गाढी २ गोडपसरा	९३	९२
अनुगमन वाल क्लब	पर्सार्गाढी २ गोडपसरा	९३	९२
अन्नपुर्ण वाल क्लब	पर्सार्गाढी २ वागवाना	९०	९५
रातो गुरास वाल क्लब	पर्सार्गाढी २ पिपरौध	९०	९५
सगरमाथा वाल क्लब	पर्सार्गाढी २ पिपरौध	९२	९३
एकता वाल क्लब	पर्सार्गाढी २ वागवाना स्कुल	९४	९७
जम्मा		९४६	९७०

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

५.४.२ सामाजिक सुरक्षा वृत्तीको अवस्था

नगरपालिका भित्र रहेका सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, पूर्ण अपाङ्ग, आंसिक अपाङ्ग, वाल सुरक्षा अनुदान र दलित वर्ग अनुदान प्राप्त गर्नेहरुको वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ६८: सामाजिक सुरक्षा वृत्तीको अवस्था

वडा नं.	ज्येष्ठ नागरिक			एकल महिला			पूर्ण अपाङ्ग			आंसिक अपाङ्ग			बाल सुरक्षा अनुदान			दलित वर्ग		
	म	पु	रकम	म	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	
१	२५	४४	९६५६	८७	९७२	९	९	२४	३	३	४३	९८	९४		९	४	६०	
२	३९	३३	९५४	७५	१००	२	२	४८	६	०	४३				९३	९४	३२४	
३	२०	२२	९०४०	८०	९६०	४	७	२६४	५	३	५८	९००	९९०	९०५६	३०	४०	८४०	
४	९८	३०	५७६	१०	९०८	३	८	२६४	६	२	५८	९०९	९३०	९९८	४०	३८	९४	
५	९४	२८	५०४	८०	९६०	१	३	९६	४	०	२९	९००	९९९	९०९२	३८	४०	९४	
६	९३	२०	३९६	६०	७२०	१	२	७२	३	४	५०	९०६	९०९	९९३	३०	३२	७४४	
७	९०	१४	२८८	५०		१	३	९६	२	३	३६	९००	९०७	९९३	२८	३०	६९६	
८	९२	२४	४३२	६०	७२०३०	१	३	९६	५	०	३६	९९	९९२	९०९२	३६	४५	९७२	
९	२४	२०	४०८	७०	८४०	१	६	९६८	३	१	२९	९०	९००	९९२	३२	४३	९००	
जम्मा	९६७	२३५	५४५४	६४६	७७४९०	१५	३५	९२८	३७	१६	३८२	७१४	७८५	६०९६	२४८	२८६	४७२३	

स्रोत: वडा कार्यालय, २०७४

५.५ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक तथा मनोरञ्जन स्थल सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुल ६ वटा पिकनिक र मनोरञ्जन स्थलहरु रहेका छन्। यस्ता स्थलहरु वडा नं. ६, ७ र ९ मा भने उपलब्ध नभएको पाइन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ६९: खेलमैदान, पार्क, पिकनिक तथा मनोरञ्जन स्थल सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	स्थलको नाम	उपयोग(१. खेलकुद, २. प्रदर्शनी, ३. मनोरञ्जन, ४. पिकनिक)	क्षेत्रफल / आकार (वर्ग मि.)	स्वामित्व (सरकारी, सामुदायिक, निजी, पब्लिक लि. वा अन्य)	आम्दानी (वार्षिक रु)	सेवाग्राही / आगान्तुक संख्या (वार्षिक)
१	कोइलाभार मंदिर	पिकनिक		सरकारी		
२	छतिवन टाडी	खेलकुद	२०३७	सरकारी		
३	बरनिहारचौर	खेलकुद	९३२००	सामुदायिक		
४	फुटबल मैदान	खेलकुद	९३२००	सामुदायिक		
५	पचरुखी फिल्ड	खेलकुद	९३२००	सामुदायिक		
६						
७						
८	फुटबल मैदान	खेलकुद	९४३००	सामुदायिक		
९						
जम्मा			७४२७			

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

५.५.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण

नगरपालिका भित्र जिल्लास्तरका फुटबल खेलाडी १ जना रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७०: व्यावसायिक खेलाडीको विवरण

वडा नम्बर	खेलाडीको नाम	लिङ्ग	उमेर	खेलको नाम	खेलाडीको स्तर	पाएको सम्मान वा पुरस्कार
२	अरुण महतो	पु.	२४	फुटबल	जिल्लास्तर	

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

५.५.३ युवा क्लब सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका भित्र कूल ११ वटा युवा क्लबहरु रहेका छन्। यस्ता क्लबहरुले खेलकुद तथा सामाजिक गतिविधिहरुमा संलग्न रहने गरेको पाइन्छ। यस्ता युवा क्लबहरुमा कूल ३२९ युवा र १०३ युवतीहरु सदस्यका रूपमा आवढू रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरणलाई विस्तृत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७१: युवा क्लब सम्बन्धी विवरण

युवा क्लबको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या संख्या		मुख्य कार्य
		युवा	युवती	
न्यु स्कोरपियन युवा क्लब	पर्सार्गाढी २, वागवाना	३०	२०	सामाजिक कार्य, जनचेतना
नवोदय युवा क्लब	पर्सार्गाढी २, वडेवा	३९	०	सामाजिक कार्य, जनचेतना

युवा क्लबको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या संख्या		मुख्य कार्य
		युवा	युवती	
रेडरोज युवा क्लब	पर्सार्गाढी ३			सामाजिक कार्य, जनचेतना, खेलकुद
एकता क्लब	पर्सार्गाढी ३	२५		सामाजिक कार्य, जनचेतना, खेलकुद
आमोदेवी स्पॉट क्लब	पर्सार्गाढी ३, आमोदेवी	२५		खेलकुद
खैरजंड युवा क्लब	पर्सार्गाढी ३	२५		सामाजिक कार्य, जनचेतना, खेलकुद
सुर्योदय युवा क्लब	पर्सार्गाढी ३	३०	१०	सामाजिक कार्य, जनचेतना, खेलकुद
मिरमिरे युवा क्लब	पर्सार्गाढी ४	३८	१३	
सुर्योदय युवा क्लब	पर्सार्गाढी ६	३३	१२	समाज सेवा, विकास निर्माण, जनचेतना
आदर्श जनसेवा युवा क्लब	पर्सार्गाढी ६	३७	१३	समाज सेवा, विकास निर्माण, जनचेतना
न्यु लालिगुरास पुस्तकालय	पर्सार्गाढी ८	५५	३५	अध्ययन,
जम्मा		३२९	१०३	

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

५.५.४ युवा सिर्जनशिलता, उच्चमशिलता र परिचालन विवरण

कुल ५०४ जना युवाहरु व्यवसायिक कृषिमा तथा १३२६ जना युवाहरु उद्योग व्यवसायमा संलग्न रहेको पाइन्छ । यसा यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ७२: युवा सिर्जनशिलता, उच्चमशिलता र परिचालन विवरण

वडा नं.	व्यवसायिक खेलाडी संख्या (राष्ट्रिय वा पेशेवर)	व्यवसायिक कृषिमा संलग्न युवा संख्या	उद्योग व्यवसायमा संलग्न युवा संख्या
		५०	१००
१		४६	१४५
२		६८	१५६
३		५०	१६५
४		५५	१५०
५		७०	१६०
६		६५	१६०
७		४५	१४०
८		५५	१५०
जम्मा		५०४	१३२६

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति**५.६.१ स्थानीय चाँडपर्व, जात्रा र मेला**

यस क्षेत्रमा कोइलाभार मेला, आमोदेवी मेला जस्ता जात्रा एवं मेला लाग्ने गरेको देखिन्छ । चाँडपर्वको रूपमा दशै, तिहार, छठ, होली मनाइने गरिन्छ । नगरपालिका क्षेत्र भित्र लाग्ने जात्रा र मेला, स्थान, मनाउने समय र मुख्य विशेषता सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७३: स्थानीय चाँडपर्व, जात्रा र मेला

बडा नम्बर	मनाइने चाँडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)	कैफियत
१	कोइलाभार मेला	कोइलाभार	कार्तिक पूर्णिमा	धार्मिक, मनोरञ्जन	
३	आमोदेवी मेला	भवराहा	कार्तिक पूर्णिमा	धार्मिक, मनोरञ्जन	
३	बौद्ध विहार गुम्बा	भवराहा	बौद्ध पूर्णिमा	धार्मिक	

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति

यस परिच्छेदमा वन तथा वातावरण, जैविक विविधता, जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन जस्ता विषय र क्षेत्र समावेस गरिएको छ।

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था

नगरपालिका क्षेत्रमा रहेको वनको क्षेत्रफल कूल भूभागको ३३.६० प्रतिशत (३३.४९ हेक्टर) रहेको छ। साभेदारी वन १ वटा रहेको देखिन्छ। वन क्षेत्रबाट प्रत्येक लाभान्वित घरपरिवार संख्या ५५६ रहेको छ। वडा अनुसार वनको किसिम अनुसार संख्या, काठ, दाउरी तथा जडिबुटीको उपलब्धता सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ७४: वन क्षेत्रको अवस्था

वडा नम्बर	वनको किसिम	समेटेको घरधुरी	वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	संचित दर (क्यू.मि./हे)	वन पैदावरको बारिक उत्पादन		
						काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (भारी)	जडिबुटी (केजी)
१	साभेदारी	५५६	विन्दवासनी कोइलाभार					

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण तथा जिल्ला वन कार्यालय, २०७५

६.२ विपद जोखिम तथा व्यवस्थापन

यस नगरपालिका क्षेत्रमा विपद जोखिम तथा व्यवस्थापनका दृष्टिकोणमा जोखिमपूर्ण रहेको पाइन्छ। यहाँ जलजन्य प्रकोपका साथै मानवीय क्षति भएको देखिन्छ।

६.२.१ विपदको प्रभाव

मध्यतराई क्षेत्रको अध्ययन अनुसार यस क्षेत्रमा जलवायु उत्पन्न विपदहरूमा प्रमुख रूपमा खडेरी, रोगकिटाणु, शीतलहर आदी रहेका छन्। यस मध्ये खडेरीको प्रभाव सबभन्दा बढी, दोश्रो र तेश्रोमा रोग तथा किटाणु एवं शीतलहर रहेको छ। यस सम्बन्धी विवरणलाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७५: विपदको प्रभाव

प्रकोप/विपद	प्रभाव अनुसार घरपरिवार			
	असर रहेको (%)	देखिएको तर प्रभाव नभएको (%)	विपद नभएको (%)	जम्मा
खडेरी	६८.१०	३०.५४	१.३६	१००.००
वनडंडेलो	०.००	१.११	९८.८९	१००.००
आगलागी	५.२१	३६.९९	५७.८०	१००.००
बाढी	१०.५८	७२.१४	१७.२८	१००.००
हुरीवतास	२२.५५	२५.१९	५२.५७	१००.००
चट्याड	७.२४	२२.२९	७०.४७	१००.००
असिना	२८.६१	३६.१३	३५.२६	१००.००
भारी बर्षा	०.७०	४२.१७	५७.१३	१००.००
खण्ड बर्षा	६.६८	२८.७७	६४.५५	१००.००
तातो हावा (लु)	०.००	१.४८	९८.५२	१००.००
शीतलहर	४३.६१	३६.१७	२०.२९	१००.००
रोग तथा किटाणु	६३.९७	१८.८२	१७.२९	१००.००

श्रोत: राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन प्रभाव प्रतिवेदन, २०१६

६.२.२ जोखिमयुक्त (संवेदनशील) स्थानमा वसोबास गरेका परिवार विवरण

जोखिमयुक्त संवेदनशील स्थानमा वसोबास गर्ने अधिकतम घरधुरी नगरपालिकाको बडा नं. ९ मा रहेको पाइन्छ। यस बडाका ६०० घरधुरी नदि कटान र बाढी जस्ता जोखिममा रहेको देखिन्छ। वसोबास भएका बस्तीहरु नदि छेउमा अवस्थित भएकाले विपद जोखिमको संवेदनशीलता बढ्दो पाइन्छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७६: जोखिमयुक्त (संवेदनशील) स्थानमा वसोबास गरेका परिवार विवरण

बडा नम्बर	जोखिमयुक्त स्थान	घरधुरी संख्या				
		पहिरो	नदि कटान	बाढी	अति भिरोलो	अन्य
३	कटरीया		२०	४०		६०
३	भवराहा		२०	५५		७५
४	प्रशारामपुर		१००	२३०		३३०
४	बर्वा छटइली पश्चिम पटी			५०		५०
५	जिगना मुसहर टोल			३५		३५
६	पसांगढी मठको छेउमा			४०		४०
७	टीकुलिया गाउँको पुर्वपटी			७०		७०
८	रमौली टोलको पुर्वपटी			२२		२२
९	एकटाङां टोलको पुर्वपटी			४०		४०
९	बडेवा		३००	३००		६००
जम्मा		४८०	८८२			९३२२

श्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

६.२.३ विपदको किसिम अनुसार जोखिमको समय

विपद अनुसार जोखिमको समय पहिचान गर्दा जंगली जनावरबाट क्षती, आगलागी, बाढी डुवान, पहिरो, रोग माहामारी तथा सर्पदंसको जोखिम विशेषगरी गर्मी र वर्षायाम (चैत्र देखि भाद्र) मा रहेको देखिन्छ। शीतलहरको जोखिम जाडोयाममा (पुष र माघ) देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७७: विपदको किसिम अनुसार जोखिमको समय

बडा नम्बर	विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)						
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	शितलहर	रोग माहामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षती
१	चैत, वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ		पुष, माघ	वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ	कुनैवेला
२	चैत, वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ		पुष, माघ	वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ	कुनैवेला
३	चैत, वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ		पुष, माघ	वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ	कुनैवेला
४	चैत, वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ		पुष, माघ	वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ	कुनैवेला
५	चैत, वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ		पुष, माघ	वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ	कुनैवेला
६	चैत, वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ		पुष, माघ	वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ	कुनैवेला
७	चैत, वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ		पुष, माघ	वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ	कुनैवेला
८	चैत, वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ		पुष, माघ	वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ	कुनैवेला

वडा नम्बर	विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)						
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	शितलहर	रोग महामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षती
९	चैत, वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ		पुष, माघ	वैशाख, जेठ	असार, साउन, भदौ	कुनैवेला

श्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

६.२.४ भवन मापदण्ड तथा भुकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल ६८८२ घरपरिवार मध्ये मापदण्ड अनुसार बनेका घरमा बसोवार गर्ने घरपरिवार संख्या ३६८. मात्र रहेको छ, भने ६५१४ घरपरिवार मापदण्ड अनुसार नबनेको घरमा बसोवास गर्दछन्।

तालिका ७८: भवन मापदण्ड तथा भुकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण

वडा नम्बर	भुकम्प प्रतिरोधी वा मापदण्ड अनुसार बनेका घरमा बस्ने घरपरिवार संख्या			
	मापदण्ड अनुसार बनेको	मापदण्ड अनुसार नबनेको	भुकम्प प्रतिरोधी भएको	भुकम्प प्रतिरोधी नभएको
१	४८	६८०	३०५	४२३
२	६	६३२	२२	६९६
३	१०६	१५०६	१०९	१५९९
४	२९	१११६	५०	१०१५
५	८	५९५	१६६	४३७
६	१	५४९	२	५४८
७	१६१	४३२	१४	५८७
८	१	५८२	३	५८०
९	०	४२२	०	४२२
जम्मा	३६८	६५१४	६६३	६२९

श्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

६.२.५ विपदको असर सम्बन्धी विवरण

विगत ३ वर्षको प्रकोपका आधारमा यस नगरपालिकाका वडा नं. ९ मा आगलागी, डुवान, पहिरो, शितलहर, रोग महामारी, सर्पदंस, भूकम्प र जंगली जनावरबाट क्षती लगायत नदि कटानका कारण क्षति भएको देखिन्छ। जस अनुसार यस क्षेत्रभित्र जम्मा ३ परिवार विपद्का कारण प्रभावित भएका छन्। यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७९: विपदको असर सम्बन्धी विवरण

क्षति विवरण	विपदको क्षेत्र अनसार क्षति विवरण							
	वडा नम्बर	घरगोठ		पशुपंक्षी		बाली र जग्गाजमीन		अन्य क्षती
		परिवार	क्षति रकम(रु.)	परिवार	क्षति रकम(रु.)	परिवार	क्षति रकम(रु.)	परिवार
आगलागी								
बाढी डुवान	९	३	४,५०,०००			१००	४,००,०००	
शितलहर								
रोग महामारी								
सर्पको टोकाइ								
जंगली जनावरबाट क्षती								
अन्य								
जम्मा	९	३	४,५०,०००			१००	४,००,०००	

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

६.२.६ विपदबाट क्षति सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार

विगत तीन वर्षको तथ्यांक हेर्दा यस नगरपालिका क्षतिग्रस्त सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधारहरुका आधारमा हेर्दा बाढी डुवान कारण ३ वटा पुल पलेसा तथा १३ किलोमिटर बाटोघाटोमा क्षति पुगेको देखिन्छ । विपद् अनुसार वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८०: विपदबाट क्षती सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार

क्षति विवरण	वडा नम्बर	विपदको क्षेत्र अनसुर क्षति विवरण							
		विद्यालय		पुल पुलेसा		बाटोघाटो		कूलो नहर, खानेपानी	
		संख्या	क्षति रकम (रु.)	संख्या	क्षति रकम (रु.)	कि.मी.	क्षति रकम (रु.)	संख्या	क्षति रकम (रु.)
बाढी डुवान	९			९	३०००००	९			
	४			२	९००००००	४			
जंगली जनावरको क्षती									
अन्य									
जम्मा				३	९३०००००	९३			

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

६.३ संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल)

यस नगरपालिकाकामा रहेको पानीमुहान रहेका स्थान तथा तिनको क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ८१: संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचना

संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नम्बर	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमीन, खेतवारी र संरचना	
			इकाई	परिमाण
संरक्षित पानी मुहान			हेक्टर	
कोइलाभार पानीमुहान	१	कोइलाभार		
संरक्षित खेतवारीको क्षेत्रफल				

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

परिच्छेद ७: भौतिक विकासको अवस्था

यस परिच्छेदमा भौतिक पूर्वाधारको स्थिति र त्यसको उपयोगको अवस्थालाई प्रस्तुत गरिएको छ। जस अन्तरगत सडक, विद्युत, भवन, वस्ती, उर्जा, सूचना संचार र आवास र भवन जस्ता विषयहरु समावेस गरिएको छ।

७.१ यातायात पूर्वाधार

नगरपालिका क्षेत्र भित्र करिब १६ किमि कालोपत्रे सडक रहेको छ। जनतामार्ग नामाकरण गरिएको उक्त मार्गमा बस, जीप र मोटरसाईकल संचालन हुने गरेको छ। न.पा.का अन्य भागमा जाने सडक कच्ची तथा निर्माणाधिन रहेका छन्।

७.१.१ सडक मार्ग/सञ्जालको विवरण अवस्था

यस नगरपालिका क्षेत्रको कुल सडक सञ्जालको लम्बाई ६५ किलोमिटर रहेको छ। यहाँ रहेका सडक खण्ड मध्ये सबैभन्दा लामो जनता सडकको लम्बाई करिब ३६ किलोमिटर रहेको छ भने यस सडकवाट लाभान्वित हुने जनसंख्या करिब १ लाख भन्दा बढी छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ८२: सडक मार्ग/सञ्जालको विवरण अवस्था

वडा नम्बर	सडकको नाम	जोडिने वस्तीहरु		लम्बाई (कि.मि.)	प्रकार (कच्ची, ग्रामेल, कालो पत्रे)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म			
१	मनवा देखि तेलिया	मनवा	तेलिया	५	कच्ची,	३,०००
२	जनता रोड	वरगावाना	बडेवा	९	कालो पत्रे	३,०००
२	जनता रोड	बरनिहार	मनवा	५	कालो पत्रे	३०,०००
३	जनता रोड	फ्कराहा चौक	मनवा	१०	कालो पत्रे	३०,०००
४	जनता रोड	संवेया चौक	छटइली	९	ग्रामेल	३०,०००
५	पचरुखी देखी हरदासपुर रोड	बहुअरवा	हरदासपुर	१०	ग्रामेल	२०,०००
५	कृषि सडक	रामपुर	जिङ्गना	३	कच्ची	२,०००
५	तिनपटी देखी हरदिया जाने बाटो	तिनपटी	हरदिया	९	कच्ची	९,०००
८	थरुहट सडक	विरुवा चौक	एकटाडा	१०	ग्रामेल	४०,०००
९	जनता रोड	बरनिहार	सथबल	११	ग्रामेल	३०,०००
जम्मा				६५		१८९,०००

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

७.१.२ पैदल मार्ग

यस नगरपालिका क्षेत्र भित्रका विभिन्न वडा र वस्तीहरु पैदलमार्गले जोडिएको देखिन्छ। यहाँ रहेका सबै पैदल मार्गहरुको कुल योग ८.६ किलोमिटर रहेको छ भने करिब ९ हजार जनसंख्या लाभान्वित हुने गरेको पाइन्छ। पैदलमार्गहरुको विस्तृत वडागत विवरण देहाय अनुसार रहेको छ।

तालिका द३: पैदल मार्ग

वडा नम्बर	पैदलमार्गको नाम	जोडिने वस्तीहरु		लम्बाई (कि.मि.)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म		
२	मुसहरी देखि उत्तरवारी टोल सम्म	मुसहरी	उत्तरवारी टोल	०.३	१५००
३	बिरुवा चौक देखि मङ्वराहा सम्म	बिरुवा चौक	मङ्वराहा	३	२,०००
४	बिरुवा गाउँ देखि छटइली सम्म	बिरुवा	छटइली	२	१,०००
४	पशुरामपुर देखि सबैया सम्म	पशुरामपुर	सबैया	१.५	१५००
४	सबैया देखि बकनेवा सम्म	सबैया	बकनेवा	१.५	१५००
९	मुसहरी देखि उत्तरवारी टोल सम्म	मुसहरी	उत्तरवारी टोल	०.३	१५००
जम्मा				८.६	१०००

श्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

७.१.३ पुल तथा पुलेसा

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न खोलानालाहरुमा रहेका पक्की तथा काठेपुलहरुले नगरपालिकाका विभिन्न स्थानहरुलाई जोडेका छन् । यस नगरपालिकामा रहेका अधिकतम काठे पुलहरुको अवस्था ठिकै रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विस्तुत विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

तालिका द४: पुल तथा पुलेसा

वडा नं.	पुलको नाम	पुल भएको	जोडिने वस्तीहरु	झुलुङ्गे/काठे	लम्बाई	अवस्था	निर्मित साल
		खोला वा खोल्सीको नाम					
			देखि	सम्म	पक्की		
३	दोकर पुल	दोकर खोला	जनता रोड	झुलीटार	पक्की	४	ठिकै २०६४
३	भाला पुल	झवराहा बाधबाट आउने कुलो	झाला	झुलीटार	पक्की	३	राम्रो २०७४
३	दोमुहान पुल	दोमुहान	झुलीटार	जनता रोड	पक्की	५	ठिकै
३	आमोदृवी खोला पुल	आमोदृवी खोला	वडा नं. ३	वडा नं. ४	पक्की	१५	ठिकै
४	फन्ठी खोला पुल कर्ल्भर्ट	फन्ठी खोला	वडा नं. ४	वडा नं. ८	पक्की	५	जिर्ण २०६४
४	फन्ठी खोला पुल लचका	फन्ठी खोला	बर्वाटाडी	छटैली	कच्ची	६	ठिकै
५	साइफन	गण्डक नहर	गण्डक नहर	पचरुखी	पक्की	४	ठिकै

श्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

७.१.४ सवारी रुटको विवरण

नगरपालिका अन्तरगत रहेका विभिन्न सडक खण्डहरुमा सार्वजनिक बस, टेम्पु, अटो तथा निजी मोटरसाइकलहरु सञ्चालन भईरहेको पाइन्छ । यहाँ करिब ३ वटा सवारी रुटहरु रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका द५: सवारी रुटको विवरण

क्र.स.	सवारी रुट			
	देखि	सम्म	समय (बजे)	गाडीको प्रकार
१	रंगपुर	जीतपुर	प्रत्येक ४५ मिनेटमा	टेम्पु, बस
२	रंगपुर	जीतपुर	प्रत्येक ३० मिनेटमा	टेम्पु, बस
३	पचरुखी	विरगांज	विहान ९:३० र १०:३० बजे	बस, अटो

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

७.१.५ नगर क्षेत्र भित्र चल्ने सवारी साधन

नगरपालिका क्षेत्र भित्र चल्ने सवारी साधनहरूमा मुख्य साधनका रूपमा बस, टेम्पु, अटो तथा निजी मोटरसाइकलहरू रहेको देखिन्छ। उक्त क्षेत्रमा चल्ने सवारी साधनहरूको संख्या, बस पार्क र बस विसैनी सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ८६: नगरनगर क्षेत्र भित्र चल्ने सवारी साधन

वडा नम्बर	सार्वजनिक सवारी साधनको विवरण		बस पार्क स्थल	बस विसैनी स्थल
	सवारीको प्रकार	संख्या		
१	बस	१	मनवा	बीरगंज
२	बस	२	वगवाना	बीरगंज
३				
४				
५	बस	१	पचरुखी	बीरगंज
६				
७				
८				
९	बस	२	बडेवा	बीरगंज

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

७.२ विद्युत तथा बैकल्पिक ऊर्जा

यस शिर्षक अन्तरगत इन्धनको उपयोगका आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरणलाई समावेस गरिएको छ।

७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)

घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५ अनुसार नगरपालिकामा सबै भन्दा बढी ९३.२३ प्रतिशत घरपरिवारले दाउरालाई खाना पकाउने मुख्य इन्धनको रूपमा उपयोग गर्ने गर्दछन्। यस बाहेका अन्य इन्धनको उपयोग हेर्दा ५.३८ प्रतिशत घरपरिवारमा एल पि रयास हुने गरेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ८७: इन्धन उपयोग विवरण

वडा नं.	खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार संख्या			
	दाउरा	एल पि रयास	गुइँठा	अन्य
१	६४९	५५	२०	४
२	६३३	०	३	२
३	१४३२	१४५	२६	९
४	१०९८	३६	४	७
५	५८४	६	०	१३
६	४९७	५२	०	१
७	५८४	१७	०	०
८	५३४	४५	०	४
९	४०५	१४	१	२
जम्मा	६४९६	३७०	५४	४२
प्रतिशत	९३.२३	५.३८	०.७८	०.६९

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

७.२.२ बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

यस क्षेत्रमा वत्तीको लागि उपयोग गरिने इन्धनको रूपमा विजुली, मटितेल, सोलार लगायतका रहेका छन्। जस मध्ये सबै भन्दा बढि ६५५१ घरपरिवार (९५.१९ प्रतिशत) ले विद्युत र ३१४ घरपरिवार (४.५६ प्रतिशत) ले मटितेल उपयोग गरेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी अन्य विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ८८: बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

वडा नं.	घरपरिवार सर्वेक्षण २०७५ बमोजिम वत्तीको इन्धन उपभोग अनुसार घरपरिवार संख्या				
	विद्युत	मटितेल	सोलार	अन्य	जम्मा
१	६९५	३३	०	०	७२८
२	६०७	२९	०	२	६३८
३	९५६४	४९	०	७	९६९२
४	९९२९	२०	०	४	९९४५
५	४९३	९०८	०	२	६०३
६	५९३	३६	०	१	५५०
७	५९०	९९	०	०	६०९
८	५५२	३०	०	१	५८३
९	४९६	६	०	०	४२२
जम्मा	६५५९	३१४	०	१७	६८८२
प्रतिशत	९५.१९	४.५६	०.००	०.२५	१००.००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

७.३ सञ्चार तथा प्रविधि

यस शिर्षक अन्तरगत आधुनिक सुविधामा पहुँचका आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरणलाई समावेस गरिएको छ।

७.३.१ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिकामा उपलब्ध सेवा सुविधा हेर्दा १०.२० प्रतिशत घरधुरीले रेडियो र ४१ प्रतिशत घरपरिवारमा मोबाइल जस्ता सुविधाको उपयोग गरेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ८९: आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	रेडियो	टेलिभिजन	मोबाइल टेलिफोन	कम्प्युटर	इन्टरनेट	मोटरसाइकल	मोटर/कार	रेफ्रिजरेटर	बस/टक	कुनै नभएको
१	६९	४७६	६३३	२५	१	९९७	३	१७	०	६५
२	३१०	३५३	४०९	९२	१	९०७	७	२	५	२११
३	३००	१२३७	१४७८	७३	२१	२६४	८	९९	११	९३
४	७६	४५७	१२४	७९	८४	२०२	१६	३०	५	१३५
५	९८	३१७	५२८	९६	२	९०७	४	१४	८	४८
६	५	११२	३८७	३	२	१५५	२	९	३१	१५५
७	५६	११५	४७०	९३	४	२२५	६	९	३	११०
८	२८८	१६१	३४९	९२	७	१२३	५	११	१	३१
९	१८४	२५६	३६७	२३	१०	१६५	४	६	४	२०
जम्मा	१३७८	३५५८	५५३७	२५६	१३२	१४६५	५५	१२१	७६	८६८
प्रतिशत	१०.२०	२६.३४	४१.००	१.१०	०.१८	१०.८५	०.४९	१.३४	०.५६	६.४३

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

७.४ आवास तथा भवन

यस शिर्षक अन्तरगत आवासिय घरको वनावटको किसिमका आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरणलाई समावेस गरिएको छ।

७.४.१ घरको जगको आधारमा घरपरिवार

नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका घरहरु जगको आधारमा हेर्दा सबै भन्दा उच्च संख्यामा काठको खम्बा प्रयोग भएका घरमा वस्ने घरपरिवार संख्या ४७५६ (६९.११ प्रतिशत) रहेको छ भने सिमेण्ट वा दुङ्गा प्रयोग भएकाको घरमा वस्ने घरपरिवार संख्या १००७ रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ९०: घरको जगको आधारमा घरपरिवार

वडा नं.	वसोवास गर्ने घरको जगको आधारमा घरपरिवार संख्या						
	माटो वा दुङ्गा	सिमेण्ट वा दुङ्गा	फ्रमे स्ट्रक्चर	लोड वेयरिङ्ग	काठको खम्बा	अन्य	जम्मा
१	७५	७९	०	३१	५५९	०	७२८
२	१	३२	४३	२	५५८	२	६३८
३	६५	३०२	४६	१५४	१०३६	१	१६९२
४	७३	२४९	१	१५	७९९	८	११४५
५	१	५७	२	२६	५०६	३	६०३
६	३५	६९	०	६३	३७९	४	५५०
७	७४	१४९	७	२६	३४५	०	६०९
८	२८६	६०	०	४	२३३	०	५८३
९	८	१८	४२	५	३४९	०	४२२
जम्मा	६२६	१००७	१४७	३२६	४७५६	२६	६८८२
प्रतिशत	९.९०	१४.६३	२.०५	४.७४	६९.९९	०.३८	१००.००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

७.४.२ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी

नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका घरहरुलाई छानाको प्रकारका आधारमा हेर्दा सबैभन्दा उच्च संख्यामा ६३.३५ प्रतिशत घरपरिवार टायल वा दुङ्गाको छाना भएको घरमा वस्ने गरेको देखिन्छ। सबै भन्दा न्यून संख्यामा काठको र माटोको छाना भएको घरहरुमा वस्ने घरपरिवार संख्या १४४ रहेको छ। यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ९१: खानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी

वडा नं.	फुस वा खरको छाना भएको	जस्ता/च्यादरको छाना भएको	टायल/दुङ्गाको छाना भएको	आरसिसि ढलान भएको	काठको छाना भएको	माटोको छानो भएको	अन्य
१	६३	३९	५६५	६०	०	१	०
२	४८	८	४७४	५९	२७	१८	४
३	४८	१८८	१०९४	३९२	१४	३०	६
४	२५७	७८	६१७	१५३	२६	९	५
५	२१२	१५	३०९	६२	०	४	१
६	७९	२२	३८३	६२	०	२	२
७	१३६	०	३८८	५५	८	१३	१
८	२०४	२७	३०९	५९	०	०	०
९	४९	२	३०९	५९	२	०	१
जम्मा	१०१६	३७९	४३६०	८७३	७७	७७	२०
प्रतिशत	१५.९३	५.५१	६३.३५	१२.६९	१.१२	१.१२	०.२९

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७५

७.५ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

यस नगरपालिकामा रहेका सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवनहरु भेला, बैठक, बचत संकलन, कृषि उत्पादन र विहे भोज कार्यका लागि प्रयोग हुने गरेको पाइन्छ । यी भवनहरु रहेको स्थान, प्रयोग, क्षेत्रफल, अवस्था र लाभान्वित घरधुरी जस्ता विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ९२: सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेकोछ?	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		
२	सामुदायिक भवन	खेखरीया	बैठक	१७०	छ.	राम्रो,	५००
	सामुदायिक भवन	वागवाना	विहे भोज, बैठक	१५२	छ.	राम्रो,	६००
	साना किसान भवन	वागवाना	वडा कार्यालय	४१९	छ.	राम्रो,	६५०
३	सामुदायिक भवन	बडनिहार	विहे भोज, बैठक	८५	छ.	राम्रो,	२००
	सामाजिक घर	पकडिया	विहे भोज, बैठक	११८	छ.	राम्रो,	१५०
	धाडड सामुदायिक भवन	भवराहा	भोजभतेर	८५	छ.	राम्रो,	१७०
४	सामुदायिक भवन	बर्वा	विहे भोज, बैठक	१३५	छ.	राम्रो,	६५०
	ओ.वि.सि. भवन	बर्वाटाडी	बैठक	८५	छ.	अधुरो	१५०
५	दलित भवन	पचरुखी	बैठक	११८	छ.	अधुरो	१००
८	सामुदायिक भवन	हरपुर	विहे भोज, बैठक	८५	छ.	राम्रो,	५९२
९	सामुदायिक भवन	एकटाडा	विहे भोज, बैठक	८५	छ.	राम्रो,	२००

श्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

७.६ सरकारी भवन

यस नगरपालिकामा हेल्य पोष्ट, प्रहरी चौकी, कृषि, हुलाक, वन, वडा तथा सहकारी जस्ता सरकारी कार्यालयहरूले सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको छ ।

तालिका ९३: सरकारी भवन

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	कार्यालयको नाम	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)
				जग्गा	भवन	
१	वडा भवन	मनवा	वडा कार्यालय	८४७	छ.	ठिकै
२	हेल्य पोष्ट भवन	पिप्रौद्ध	हेल्य पोष्ट कार्यालय	३३८	छ.	ठिकै
२	वन विभाग भवन	छतिवनटाडी	वन विभाग कार्यालय	३३८	छ.	ठिकै
३	वडा भवन	बरनिहार	वडा कार्यालय	६९४	छ.	ठिकै
४	वडा भवन	बर्वा	वडा कार्यालय	३३८	छ.	ठिकै
४	सहकारी भवन	बर्वाटाडी	सहकारी कार्यालय	२३७०	छ.	ठिकै
५	वडा भवन	बहुर्वा	वडा कार्यालय	१६९	छ.	ठिकै
६	वडा भवन	चैनपुर	वडा कार्यालय	३३८	छ.	ठिकै
७	वडा भवन	टिकुलिया	वडा कार्यालय	३३८	छ.	ठिकै
८	वडा भवन	हरपुर	वडा कार्यालय	९३९	छ.	ठिकै
९	वडा भवन	बडेर्वा	वडा कार्यालय	३३८	छ.	ठिकै

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	कार्यालयको नाम	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)
				जग्गा	भवन	
१	प्रहरी चौकी भवन	एकटांगा	प्रहरी चौकी कार्यालय	१०९५	छ	ठिकै

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

७.७ हुलाक, पत्रपत्रिका, दूरसञ्चार र रेडियो स्टेशन सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिकाको वडा नं. ३ र ४ मा अतिरिक्त हुलाक सेवा रहेका छन् भने सबैजसो वडाहरुमा आशिंक मोबाईल फोन सेवाको उपलब्धता रहेको देखिन्छ ।

तालिका १४: हुलाक, पत्रपत्रिका, दूरसञ्चार र रेडियो स्टेशन सम्बन्धी विवरण

विवरण	नाम	ठेगाना
हुलाक	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	पर्सार्गाढी ८

श्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७५

७.८ शवदाहस्थल तथा समाधिस्थल सम्बन्धी विवरण

नगरपालिकाको ५ स्थान शवदाहस्थलको रूपमा प्रयोग भैरहेको छ । यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १५: शवदाहस्थल सम्बन्धी विवरण

स्थल	ठेगाना
सिड्याही खोला	पर्सार्गाढी वडा नं. १,२
वागवाना छतिवनटाडी	पर्सार्गाढी वडा नं. ४
नदिको डिलमा रहेको ऐलानी जग्गा	पर्सार्गाढी वडा नं. ४
तिलावे नदी	पर्सार्गाढी वडा नं. ६,७
भेडाहा घाट	पर्सार्गाढी वडा नं. ३

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

परिच्छेद द: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

यस परिच्छेदमा संगठनात्मक तथा मानव संशाधनको विद्यमान अवस्था, सेवा सुविधा संचालन र नागरिक संगठन सम्बन्धी विश्लेषण तथा प्रस्तुती गरिएको छ ।

द.१ संगठनात्मक तथा मानव संशाधनको अवस्था

नगरपालिकाको संगठनात्मक अवस्था हेर्दा नगरसभा, नगरकार्यपालिका, विषयगत शाखा वडा कार्यालय र विषयगत समितिहरु रहेका छन् । नगरपालिकामा १ जना प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, १ जना लेखापाल, १ नासु र १ जना कार्यालय सहयोगीहरु रहेका छन् । वडा कार्यालयहरुमा सचिव, लेखापाल र सामाजिक परिचालकहरु समेत रहेका छन् ।

द.१.१ नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरु

यस नगरपालिकामा स्वास्थ्य चौकी, प्रहरी चौकी, कृषि, हुलाक, वन, खाद्य तथा पशु सेवा केन्द्र जस्ता सरकारी कार्यालयहरुले सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको छ ।

तालिका १६: नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरु

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वार्ड नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
१.	स्थानीय तह					
	नगरपालिका कार्यालय	नगरपालिका कार्यालय	पर्सार्गांडी, हरपुर	८	३६	नगरपालिका भित्र
	वडा कार्यालय	वडा कार्यालय	मनवा	१	३	वडा भित्र
		वडा कार्यालय	बागबाना	२	३	वडा भित्र
		वडा कार्यालय	बडिनिहार बजार	३	३	वडा भित्र
		वडा कार्यालय	बर्वा छट्टली	४	३	वडा भित्र
		वडा कार्यालय	बहुवर्वा	५	३	वडा भित्र
		वडा कार्यालय	चैनपुर	६	३	वडा भित्र
		वडा कार्यालय	टिक्किलिया	७	३	वडा भित्र
		वडा कार्यालय	हरपुर	८	३	वडा भित्र
		वडा कार्यालय	बडेवा	९	३	वडा भित्र
२	स्वास्थ्य संस्थाहरु					
	अस्पताल	स्वास्थ्य चौकी बागबाना	पिपरौद्ध	२	६	
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य चौकी बर्वाछट्टली	बर्वाछट्टली	४	६	
	स्वास्थ्य चौकी	स्वास्थ्य चौकी पचरुखी	पचरुखी	५	६	
	उप स्वास्थ्य चौकी	प्राथमिक उपचार केन्द्र चैनपुर	चैनपुर	६	१४	
	स्वास्थ्य चौकी	स्वास्थ्य चौकी हरपुर	हरपुर	८	६	
३	कृषि					
	कृषि शाखा					
४	पशु सेवा					
५	हुलाक	इलाका हुलाक	बर्वाछट्टली	४		

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वार्ड नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
	अतिरिक्त हुलाक	हरपुर		८		
६	बन					
७	प्रहरी कार्यालय					
	जिल्ला / प्रदेश					
	इलाका	इलाका प्रहरी	एकटागाँ	९		
	चौकी	प्रहरी चौकी	बड़निहार	३		
		प्रहरी चौकी	मनवा	१		
		सहस्र प्रहरी कैम्प	चैनपुर	६		
८.	अन्य कार्यालयहरु					
९.	सरकारी स्वामित्वका संस्थान, समिति आदी					

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

८.१.२ नगरपालिकाको आय विवरण

नगरपालिकाको गत आर्थिक वर्षको अनुमानित र वास्तविक विवरण तथा चालु आर्थिक वर्षको अनुमानित आय विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १७: नगरपालिकाको आय विवरण

आय शीर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु हजारमा)
	अनुमानित	यथार्थ	
क. आन्तरिक आय			
शुरु मौज्दात	८,८७,७५९.००	८,८७,७५९.००	
घरजग्गा कर			
मालपोत वा भूमिकर			
हाटवजार पसल कर			
सवारी साधन कर			
मनोरञ्जन कर			
वहाल विटौरी			
विज्ञापन कर			
व्यवसाय कर			
व्यवसायिक भिडियो कर			
प्राकृतिक स्रोत उपयोग कर			
सेवा शुल्क			
दस्तुर			
विक्री आय			
दण्ड जरिवाना			
अन्य आय			
स्रोत उपयोग वाँडफाँड			

आय शीर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु हजारमा)
	अनुमानित	यथार्थ	
जम्मा आन्तरिक आय (मौजाद छोरेर)	१,००,०४,५९५.००	१५०००००.००	
राजस्व वाडफाड	१,४५,००,०००.००	००.००	
सडक बोर्ड	२५,००,०००.००	२५,००,०००.००	
सामाजिक सुरक्षा	४,७६,२५,०००.००	४,७६,२५,०००.००	
ख. प्रदेश अनुदान			
वित्तीय समानीकरण अनुदानरकम ^१			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
ग. संघीय अनुदान			
वित्तीय समानीकरण अनुदान	२०,८७,९६,०००	२०,८७,९६,०००	
सशर्त अनुदान	८,९३,७८,०००	८,९३,७८,०००	
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
जम्मा आय			
(घ) बैदेशिक स्रोत तथा विकास साफेदार			
१. LGCDP	९०,६०,०००	९०,६०,०००	
२. बहुक्षेत्रिय पोषण योजना	९३,६६,०००	९३,६६,०००	
जम्मा			
(ङ) जनसहभागिता परिचालन			
नगद लागत सहभागिता			
श्रम सहभागिता			
(ङ) सांसद क्षेत्र विकास कोष			
जम्मा			
(च) अन्य आमदानी जम्मा			
कूल जम्मा (GrandTotal)			

वित्तीय समानीकरण अनुदान अन्तर्गत निश्चित कार्यक्रमहरू:

- साविकमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू (बौद्ध दर्शनप्रवर्द्धन तथा गुम्बा विकास समिति; आदिवासी जनजाती उत्थान प्रतिष्ठान; उपेक्षित उत्तिर्णित र दलित वर्ग उत्थान विकास समिति; फोटोरमेला व्यवस्थापन प्राविधिक केन्द्र; गाउँ विकास समिति अनुदान; नगरपालिका अनुदान; ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम; स्थानीय यातायात पूर्वाधार क्षेत्रगत कार्यक्रम; विकेन्द्रीत ग्रामीण पूर्वाधार तथा जिविकोपाजन आयोजना; नगर क्षेत्र पूर्वाधार विकास कार्यक्रम; साना सिचाई, नदि नियन्त्रण तथा अन्य पूर्वाधार; सुनौला हजार दिन; स्थानीय सडक सुधार कार्यक्रम; वातावरणमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम; आर्थिक केन्द्र तथा दुई जिल्ला जोड्ने सडक; साविकमा वन मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू; जडिबुटी विकास कार्यक्रम; वृक्ष सुधार, वृक्षारोपण तथा निजी वन कार्यक्रम; सामुदायिक तथा कवुलियती वन विकास कार्यक्रम; स्थानीय स्तरमा सञ्चालन हुने भुसंरक्षण कार्यक्रम; सामुदायिक विकास तथा वनरजलाधार संरक्षण कार्यक्रम; साविकमा सिंचाई मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू; भूमिगत स्थालो ट्यूबवेल सिंचाई मर्मत सम्मान आयोजना; नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाई आयोजना; समृद्ध तराई मधेस सिंचाई विकास विशेष कार्यक्रम; स्थल विशेष नदी नियन्त्रण कार्यक्रम टार बजार संरक्षण कार्यक्रम)
- साविकमा सहरी विकास मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू (क्षेत्रीय तथा पर्यटकीय महत्वका सडकहरू; अन्य सहरी सडक निर्माण तथा सुधार; साविकमा संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्ययन मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू; पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम; संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम)
- साविकमा खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू (खानेपानी सेवा नियमन तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम; खानेपानी तथा गुणस्तर सुधार कार्यक्रम; उच्च, मध्यमस्तरीय र ठूला खानेपानी आयोजनाका कार्यक्रमहरू)
- साविकमा महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू (महिला विकास जागृति कार्यक्रम; महिला विकास कार्यक्रम)
- साविकमा युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू (खेलकुद पूर्वाधार निर्माण कार्यक्रम; खेलकुद विकास कार्यक्रम; स्थानीय तहमा सञ्चालन हुने खेलकुद प्रतियोगिताहरू)

आय शीर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु हजारमा)
	अनुमानित	यथार्थ	
आ. खर्च र लगानी			
विकास खर्च जम्मा (रु हजारमा)			
विकास खर्च (प्रतिशत)			
प्रशासनिक खर्च जम्मा			
प्रशासनिक खर्च (प्रतिशत)			

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

८.२ संघ/संस्था सम्बन्धी विवरण**८.२.१ सामुदायिक संस्था विवरण**

यस नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरुमा रहेका सामुदायिक संस्थाहरुको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ।

तालिका ९८: सामुदायिक संस्था विवरण

वडा नम्बर	सामुदायिक संस्थाको संख्या										
	सामुदायिक संस्था	कृषक समूह	वन समूह	सहकारी संस्था	गैसस वा क्लब	परम्परागत समूह	आमा समूह	नागरिक सचेतना केन्द्र	टोल सुधार समिति/टोल विकास संस्था	उद्यमी समूह	अन्य
१											
२											
३											
४											
५											
६											
७											
८											
९											
जम्मा											

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

८.२.२ आमा महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण

यस नगरपालिकामा कृषि तथा व्यापार व्यवसाय लगायतका आयआर्जनमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्ने बचत समुहहरु रहेको छन्। यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ९९: आमा महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण

समूह, संस्था संजालको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							बचत रकम (र.)	लगानी रकम (र.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र			
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार									
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा						
आमा तथा महिला														
परम्परागत समूह														
कृषक तथा उद्यमी समूह														
बचत समूह														
अन्य														

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

८.२.३ नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण

यस नगरपालिकाको अन्तर्गतका विभिन्न वडाहरूमा गठन गरिएका नागरिक सचेतना केन्द्र ९ वटा र ३ वटा नागरिक मञ्चहरू रहेका छन्। हालसम्म कुनै पनि टोलमा टोल विकास संस्थाहरू गठन नभईसकेको अवस्था देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार रहेको छ।

तालिका १००: नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण

नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							बचत रकम (र.)	लगानी रकम (र.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र			
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार									
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा						
नागरिक सचेतना केन्द्र														
नागरिक मंच														

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

८.२.४ कृषक, उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

यस नगरपालिकामा कुल ... वटा बचत तथा कृषक समूहहरूमा ... महिला र ... पुरुषहरू आवद्ध रहेको देखिन्छ। यी समूहहरूले विशेष गरी मा लगानी गर्दै आएको पाइन्छ। यहाँ रहेको समूहहरूको समूहगत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १०१: कृषक, उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

कृषक, उद्यमी तथा बचत समूह/संस्था नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							बचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र			
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार									
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा						
सुखमय बचत समूह	१	१८	३७	३५		५५		५५	२०००००	१५०००००	ऋण, घरायसी			

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

८.२.५ बाणिज्य बैंक, विकास बैंक, वित्तीय संस्था, लघुवित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र सहकारी संस्था रहेका छन् भने बैंक तथा लघुवित्तीय संस्थाहरु। यस्ता सहकारीहरुबाट करिब वार्षिक कारोबार र लगानी हुने गरेको छ। यी संस्थाहरुको ठेगाना, वार्षिक कारोबार, लगानी रकम र लगानीको मुख्य क्षेत्र सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका १०२: बाणिज्य बैंक, विकास बैंक, वित्तीय संस्था, लघुवित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	वार्षिक कारोबार रकम (रु.हजारमा)	लगानी रकम (रु.हजारमा)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
क.	बैंक तथा लघु वित्त संस्था				
ख.	सहकारी संस्था				
१	शभारम्भ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि।	४	८०००	७०००	व्यापार, कृषि, बैदेशिक रोजगार
२	सहयोगी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि।	४	६००००	४७५००	व्यापार, कृषि, बैदेशिक रोजगार, पशुपालन, शैक्षिक, घरजग्गा, सामाजिक
जम्मा			६८०००	५४५००	

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

८.२.६ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिकामा विभिन्न विकासमूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिरहेका गैर सरकारी संस्थाहरु वटा रहेको पाइन्छ। नगरपालिकामा कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका संस्थाहरुको कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्रकृति, वार्षिक, बजेट, जनशक्ति तथा सहयोगी विकास साभेदार निकाय सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार रहेको छ।

तालिका १०३: गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

गैरसको नाम र ठेगाना	समेटेको क्षेत्र	वार्षिक बजेट (रु.)	विषयगत क्षेत्र	जनशक्ति संख्या	सहयोगी विकास साभेदारको नाम

गैससको नाम र ठेगाना	समेटेको क्षेत्र	वार्षिक बजेट (रु.)	विषयगत क्षेत्र	जनशक्ति संख्या	सहयोगी विकास साझेदारको नाम

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

द. २.७ आपतकालीन सेवा प्रदायक संस्थाको सम्पर्क विवरण

संस्था	ठेगाना	सम्पर्क नं.
प्रहरी चौकी	पर्सार्गाढी ९, एकटांगा	९८५५०९०७०९
प्रहरी चौकी	पर्सार्गाढी ३, बढनिहार	९८४५११६००२
प्रहरी चौकी	पर्सार्गाढी १, मनवा	
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी विरुवागुडी	पर्सार्गाढी ४, सबैयाटाडी	९८१५२२४३५२

अनुसूची १: विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	विद्यालयको क्रिसम मदरसा(गुम्बा)	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१-८)			माध्यमिक (९-१२)			जम्मा		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
कोइलाभार नि.मा.वि. मनवा	१	सामुदायिक	७	१०	१७	१४५	१६५	३१०				१५२	१७५	३२७
सहिद ऋतुमार्भी प्रा.वि. पशुपतिनगर बसवरिया	१	सामुदायिक	११	१२	२३	५५	६२	११७				६६	७४	१४०
ने.रा. प्रा.वि. बसवरिया, गुलरिया	१	सामुदायिक	१५	१०	२५	३४	३६	७०				४९	४६	९५
ने.रा. नि.मा.वि. बागवाना	२	सामुदायिक	१०	१२	२२	१४०	१७५	३१५				१५०	१८७	३३७
भोजियादेवी नि.मा.वि. गोडपरसा	२	सामुदायिक	८	१३	२१	७२	१३५	२०७				८०	१४८	२२८
जनकहरि हंशवाहिनी प्रा. वि. कटानी	२	सामुदायिक	८	७	१५	२०	२४	४४				२८	३१	५९
ने.रा.नि.मा.वि. भवराहा	३	सामुदायिक	३०	३४	६४	३८०	३४०	७२०				४९०	३७४	७८४
जनता उच्च मा.वि. पकडिया बडनिहार	३	सामुदायिक	१५	१२	२७	३६०	३९०	६७०	१३०	१८०	३१०	५०५	५०२	१००७
ने.रा. प्रा.वि. विरुवा	३	सामुदायिक	१२	१४	२६	२३	१९	४२				३५	३३	६८
ने.रा.उच्च मा.वि. बर्वाङ्गटैली	४	सामुदायिक	१६	२३	३९	४५४	४६६	१२०	१००	११०	२१०	५७०	५९९	११६९
दलीत मुक्ति प्रा.वि. बकनेवा	४	सामुदायिक				३६	४२	७८				३६	४२	७८
ने.रा.नि.मा.वि. छटैली हरदासपुर	४	सामुदायिक	२०	१५	३५	२९०	२००	४९०				२३०	२७५	४५५
ने.रा.प्रा.वि. विरुवागुठी हरदासपुर	४	सामुदायिक	११	१४	२५	२९	३१	६०				४०	४५	८५
मदर्शा इस्लाहुल मुसलमिन इस्लामिया प्रशुरामपुर	४	सामुदायिक				५५	३०	८०				५५	३०	८०
ने.रा. नि.मा.वि. सबैयाटारी	४	सामुदायिक	१२	११	२३	१८०	१४०	३२०				१९२	१५७	३४३
ने.रा.नि.मा.वि. वहुअरवासिरा, पचरुखी	५	सामुदायिक	५५	५८	११३	३००	३०५	६०५				३५५	३६३	७९८
मदरसा दोस्तीया सल्फीया वहुअर्वा	५	सामुदायिक				८५	५०	१३५				८५	५०	१३५
मदरसा दारुल किताब, पचरुखी	५	सामुदायिक				८०	४०	१२०				८०	४०	१२०
सुनिल कुमार हरलालका प्रा. वि., वहुअर्वा पचरुखी	५	सामुदायिक	२०	१८	३८	१०५	१०७	२१२				१२५	१२५	२५०
ने.रा.प्रा.वि., हरदीया	५	सामुदायिक	१२	१५	२७	६३	६०	१२३				७५	७५	१५०
ने.रा.प्रा.वि. चैनपुर	६	सामुदायिक	११	१३	२४	४२	४९	९९				५३	६२	११५

विद्यालयको नाम	बडा नम्बर	विद्यालयको किसिम मदरसा/गुम्बा)	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१-८)			माध्यमिक (९-१२)			जम्मा		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
बिगायादब हि.मा.दे. प्रा.वि. बागेश्वरी तित्रौना	६	सामुदायिक	१४	१५	२९	८३	७९	१४२				७७	८४	१६१
ने.रा.नि.मा.वि. टिकुलिया	७	सामुदायिक	२०	३२	५२	१८०	१५८	३३८				२००	१९०	३१०
ने.रा. प्रा.वि. जयराजपुर	७	सामुदायिक	१	१०	११	४५	५९	१०४				५४	६९	१२३
ने.रा. प्रा.वि. फुलवरिया	७	सामुदायिक	८	१२	२०	३३	४९	८२				४९	६९	१०२
मदरसा दारूल उलुम रघुनाथपुर	७	सामुदायिक				२८	१६	४४				२८	१६	४४
ने.रा.नि.मा.वि. हरपुर	८	सामुदायिक	२८	२५	५३	१८२	१६५	३४७				२९०	१९०	४००
दलीत मुक्ति प्रा.वि. हरपुर	८	सामुदायिक				५२	३४	८६				५२	३४	८६
ने.रा.आधारभूत एकटागां	९	सामुदायिक	२०	१८	३८	११०	१५२	३४२				२९०	१७०	३८०
ने.रा.मा.वि बडेवा	९	सामुदायिक	१४	१०	२४	२२५	२१२	४३७	११२	८३	११५	३५९	३०५	६५६
जम्मा			३८६	४९३	७९९	३८६६	३७१०	७५७१	३४२	३७३	७७५	४५९४	४४८६	१०८५

अनुसूची २: विद्यालयको भौतिक अवस्था

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	भवन संख्या		कोठा संख्या		पुस्तकालय र अध्ययन केन्द्र (छ./छैन)	प्रयोगशाला कम्युटर समेत	डेस्क/ वैञ्चको क्षमता (जना)	खेलमैदान क्षेत्रफल (वर्ग मी.)	कम्पाउण्ड बालको किसिम (तारवार, कच्च, पक्की पर्खाल)	चर्पीको सुविधा (छ./छैन)	स्वच्छ खानेपानी (छ./छैन)	
		पु	छ	पु	छ								
कोइलाभार नि.मा.वि. मनवा	१	४		१०		छैन	छैन	४ जना	१० कठा	कच्च	छ	छ	
सहिद ऋतुमार्भी प्रा.वि. पशुपतिनगर बसवरिया	१	५		६		छैन	छैन	४ जना	३ कठा	पर्खाल	छ	छ	
ने.रा. प्रा.वि. बसवरिया, गुलरिया	१	३		६		छैन	छैन	छैन	६ कठा	छैन	छ	छ	
ने.रा. नि.मा.वि. बागवाना	२	३		१५		छैन	छैन	५ जना	१० कठा	पर्खाल अधुरो	छ	छ	
भोजियादेवी नि.मा.वि. गोडपरसा	२	२	२	१३		छैन	छैन	४ जना	१५ कठा	पर्खाल	छ	छ	
जनकहरि हंशवाहिनी प्रा. वि. कटानी	२	१		३		छैन	छैन	४ जना	२ कठा	कच्च	छ	छ	
ने.रा.नि.मा.वि. भवराहा	३	३		१५		छैन		छ	४ जना	२ कठा	पर्खाल	छ	छ
ने.रा. प्रा.वि. विरुवा	३	१		३		छैन	छैन	४ जना	१ कठा	छैन	छ	छ	
दलीत मुक्ति प्रा.वि. बकनेवा	४		२		३	छैन	छैन	४ जना	१ कठा	छैन	छैन	छ	
ने.रा.नि.मा.वि. छटैली हरदासपुर	४	३		६		छैन		छ	४ जना	३ कठा	छैन	छ	छैन
ने.रा.प्रा.वि. विरुवागुठी हरदासपुर	४	१	१	२	२	छैन	छैन	५ जना	१ कठा	छैन	छ	छ	
मदर्शा इस्लाहुल मुसलमिन इस्लामिया प्रशुरामपुर	४	१		३		छैन	छैन	छैन	१ कठा	कच्च	छ	छ	
ने.रा. नि.मा.वि. सबैयाटारी	४	२		८		छैन		छ	४ जना	१ कठा	छैन	छ	छ
ने.रा.नि.मा.वि. वहुअरवासिरा, पचरुखी	५	३	२	१४	४	छ		छ	५ जना	८ कठा	पर्खाल	छ	छ

नगर वस्तुगत विवरण

पर्सार्गाढी नगरपालिका, २०७५

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	भवन संख्या		कोठा संख्या		पुस्तकालय र अध्ययन केन्द्र (प्रयोगशाला कम्प्युटर समेत	डेस्क/ वैञ्चको क्षमता (जना)	खेलमैदान क्षेत्रफल (वर्ग मी.)	कम्पाउण्ड बालको किसिम (तारबार, काँच, पक्की पर्खाल)	चर्पीको सुविधा (छ./छैन)	स्वच्छ खानेपानी (छ./छैन)	
		पव्ह	छि	पव्ह	छि)	छैन	छैन	छैन	१० धुर	छैन	छ	छ
मदरसा दोस्तीया सल्फीया वहुअर्वा	५	९		२		छैन	छैन	छैन	छैन	१० धुर	छैन	छ	छ
मदर्सा दारुल किताब, पचरुखी	५	९		६		छैन	छैन	छैन	छैन	१० धुर	छैन	छ	छ
सुनिल कुमार हरलालका प्रा. वि., वहुअर्वा पचरुखी	५	९		३		छैन	छैन	४ जना	२ कठा	छैन	छ	छ	छ
ने.रा.प्रा.वि., हरदीया	५	९		२		छैन	छैन	छैन	१० कठा	छैन	छ	छ	छ
ने.रा.प्रा.वि. चैनपुर	६	३	५	१०	४	छ	छैन	४ जना	५ कठा	पर्खाल	छ	छ	छ
विगायादव हि.मा.दे. प्रा.वि. बागेश्वरी तित्रौना	६	९		३		छैन	छैन	४ जना	४ कठा	छैन	छ	छ	छ
ने.रा.नि.मा.वि. टिकुलिया	७	४	६	९	६	छ	छ	४ जना	२ कठा	पर्खाल	छ	छ	छ
ने.रा. प्रा.वि. जयराजपुर	७	९		६		छैन	छैन	४ जना	१ कठा	छैन	छ	छ	छ
ने.रा. प्रा.वि. फुलवरिया	७	९		२		छैन	छैन	४ जना	१ कठा	छैन	छ	छ	छ
मदरसा दारुल उलुम रघुनाथपुर	७	९		९		छैन	छैन	छैन	१५ धुर	छैन	छ	छ	छ
ने.रा.नि.मा.वि. हरपुर	८	३	२	१०	५	छ	छैन	५ जना	६ कठा	पर्खाल	छ	छैन	छ
दलीत मुक्ति प्रा.वि. हरपुर	८		२		५	छैन	छैन	छैन	१ कठा	छैन	छैन	छैन	छैन
ने.रा.आधारभुत एकटागां	९	२	९	११	४	छ	छैन	४ जना	३ कठा	पर्खाल	छ	छैन	छ
		५२	२३	१६१	३३								

अनुसूची ३: शिक्षक विवरण

विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	किसिम	स्वीकृत	कार्यरत शिक्षक संख्या		महिला शिक्षक संख्या		विषयगत शिक्षक संख्या		
		(सामुदायिक, संस्थागत, दरबन्दी)	मदरसा, गुम्बा)							
		संख्या	संख्या	शिक्षक	शिक्षिका	आधारभूत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
कोइलाभार नि.मा.वि. मनवा	१	सामुदायिक	५	५	२	२				
सहिद ऋतुमार्भी प्रा.वि. पशुपतिनगर बसवारिया	१	सामुदायिक	२	१	४	४				
ने.रा. प्रा.वि. बसवारिया, गुलरिया	१	सामुदायिक	२	२	१	१				
ने.रा. नि.मा.वि. बागवाना	२	सामुदायिक	४	१	५	६				
भोजियादेवी नि.मा.वि. गोडपरसा	२	सामुदायिक	४	६	३	३				
जनकहरि हंशवाहिनी प्रा. वि. कटानी	२	सामुदायिक	१	१	२	२				
ने.रा.नि.मा.वि. भवराहा	३	सामुदायिक	६	४	३	३				
ने.रा. प्रा.वि. विरुवा	३	सामुदायिक	१	१	१					
दलीत मुक्ति प्रा.वि. बकनेवा	४	सामुदायिक	१	२	१	२				
ने.रा.नि.मा.वि. छैटैली हरदासपुर	४	सामुदायिक	३	२	२	२				
ने.रा.प्रा.वि. विरुवागुठी हरदासपुर	४	सामुदायिक	२	२	१	१				
मदर्शा इस्लाहुल मुसलमिन इस्लामिया प्रशुरामपुर	४	सामुदायिक	०	१	०					
ने.रा. नि.मा.वि. सबैयाटारी	४	सामुदायिक	४	३	२	२				
ने.रा.नि.मा.वि. वहुअरवासिरा, पचरुखी	५	सामुदायिक	६	७	४	२				

विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	किसिम	स्वीकृत	कार्यरत शिक्षक संख्या		महिला शिक्षक संख्या		विषयगत शिक्षक संख्या		
		(सामुदायिक, संस्थागत,	दरबन्दी							
		मदरसा, गुम्बा)	संख्या	शिक्षक	शिक्षिका	आधारभूत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
मदरसा दोस्तीया सल्फीया वहुअर्वा	५	सामुदायिक	०	२	०					
मदरसा दारुल किताब, पचरुखी	५	सामुदायिक	०	२						
सुनिल कुमार हरलालका प्रा. वि., वहुअर्वा पचरुखी	५	सामुदायिक	१	२						
ने.रा.प्रा.वि., हरदीया	५	सामुदायिक	१	१	१					
ने.रा.प्रा.वि. चैनपुर	६	सामुदायिक	३	५	३					
विगायादव हि.मा.दे. प्रा.वि. बागोश्वरी तित्रौना	६	सामुदायिक	३	३	१	१				
ने.रा.नि.मा.वि. टिकुलिया	७	सामुदायिक	४	६	४	३				
ने.रा. प्रा.वि. जयराजपुर	७	सामुदायिक	२	३	१	१	१			
ने.रा. प्रा.वि. फुलवरिया	७	सामुदायिक	२	२	२	२	२			
मदरसा दारुल उलुम रघुनाथपुर	७	सामुदायिक	०	१						
ने.रा.नि.मा.वि. हरपुर	८	सामुदायिक	४	६	४	३				
दलीत मुक्ति प्रा.वि. हरपुर	८	सामुदायिक	०	२	२	२	२			
ने.रा.आधारभूत एकटारा	९	सामुदायिक	५	६	४	२				
जम्मा			६६	७९	५३	४४	०	०	०	०

अनुसूची ४: भर्ना दर, निरन्तरता दर, सिकाई उपलब्धी दर

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	वडा नम्बर	खुद भर्ना दर			निरन्तरता दर			सिकाई उपलब्धी दर			उतिर्ण दर			
		पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	
कोइलाभार नि.मा.वि. मनवा	१													
सहिद ऋतुमार्भी प्रा.वि. पशुपतिनगर वसवरिया	१													
ने.रा. प्रा.वि. वसवरिया, गुलरिया	१													
ने.रा. नि.मा.वि. बागवाना	२													
भोजियादेवी नि.मा.वि. गोडपरसा	२													
जनकहरि हंशवाहिनी प्रा. वि. कटानी	२													
ने.रा.नि.मा.वि. भवराहा	३													
जनता उच्च मा.वि. पकडिया बडनिहार	३													
ने.रा. प्रा.वि. विरुवा	३													
ने.रा.उच्च मा.वि. वर्वाछटैली	४													
दलीत मुक्ति प्रा.वि. बकनेवा	४													
ने.रा.नि.मा.वि. छटैली हरदासपुर	४													
ने.रा.प्रा.वि. विरुवागुठी हरदासपुर	४													
मदर्शा इस्लाहुल मुसलमिन इस्लामिया प्रशुरामपुर	४													
ने.रा.नि.मा.वि. सबैयाटारी	४													
ने.रा.नि.मा.वि. वहुअरवासिरा, पचरुखी	५													
मदरसा दोस्तीया सल्फीया वहुअर्वा	५													
मदर्शा दारुल किताब, पचरुखी	५													
सुनिल कुमार हरलालका प्रा. वि., वहुअर्वा पचरुखी	५													
ने.रा.प्रा.वि., हरदीया	५													
ने.रा.प्रा.वि. चैनपुर	६													
विगायादव हि.मा.दे. प्रा.वि. बागेश्वरी तित्रौना	६													
ने.रा.नि.मा.वि. टिकुलिया	७													
ने.रा. प्रा.वि. जयराजपुर	७													
ने.रा. प्रा.वि. फुलवरिया	७													
मदरसा दारुल उलुम रघुनाथपुर	७													
ने.रा.नि.मा.वि. हरपुर	८													
दलीत मुक्ति प्रा.वि. हरपुर	८													

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	वडा नम्बर	खुद भर्ता दर			निरन्तरता दर			सिकाई उपलब्धी दर			उतिर्ण दर		
		पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
ने.रा.आधारभुत एकटागां	९												
ने.रा.मा.वि बडेवा	९												

अनुसूची ५: आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	वडा नम्बर	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
कोइलाभार नि.मा.वि. मनवा	१				
सहिद ऋतुमाझी प्रा.वि. पशुपतिनगर बसवरिया	१				
ने.रा. प्रा.वि. बसवरिया, गुलरिया	१				
ने.रा. नि.मा.वि. बागवाना	२				
भोजियादेवी नि.मा.वि. गोडपरसा	२				
जनकहरि हंशवाहिनी प्रा. वि. कटानी	२				
ने.रा.नि.मा.वि. भवराहा	३				
जनता उच्च मा.वि. पकडिया बडनिहार	३				
ने.रा. प्रा.वि. विरुवा	३				
ने.रा.उच्च मा.वि. वर्वाछ्टैली	४				
दलीत मुक्ति प्रा.वि. बकनेवा	४	४२	३६	४२	३६
ने.रा.नि.मा.वि. छ्टैली हरदासपुर	४				
ने.रा.प्रा.वि. विरुवागुठी हरदासपुर	४				
मदर्शा इस्लाहुल मुसलमिन इस्लामिया प्रशुरामपुर	४				
ने.रा. नि.मा.वि. सबैयाटारी	४				
ने.रा.नि.मा.वि. वहुअरवासिरा, पचरुखी	५				
मदरसा दोस्तीया सल्फीया वहअर्वा	५				
मदर्शा दारुल किताब, पचरुखी	५				
सुनिल कुमार हरलालका प्रा. वि., वहुअर्वा पचरुखी	५				
ने.रा.प्रा.वि., हरदीया	५				
ने.रा.प्रा.वि. चैनपुर	६				
बिगायादव हि.मा.दे. प्रा.वि. बागेश्वरी तित्रौना	६				
ने.रा.नि.मा.वि. टिकुलिया	७				
ने.रा. प्रा.वि. जयराजपुर	७				
ने.रा. प्रा.वि. फुलवरिया	७				
मदरसा दारुल उलुम रघुनाथपुर	७				
ने.रा.नि.मा.वि. हरपुर	८				
दलीत मुक्ति प्रा.वि. हरपुर	८	३४	५२	३४	५२
ने.रा.आधारभूत एकटागा	९				
ने.रा.मा.वि बडेवा	९				

अनुसूची ६: छात्रवृत्ति तथा दिवा खाजा पाउने विद्यार्थी

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	वडा नम्बर	छात्रवृत्ति वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
कोइलाभार नि.मा.वि. मनवा	१				
सहिद ऋतुमाझी प्रा.वि. पशुपतिनगर बसवरिया	१				
ने.रा. प्रा.वि. बसवरिया, गुलरिया	१				
ने.रा. नि.मा.वि. बागवाना	२				
भोजियादेवी नि.मा.वि. गोडपरसा	२				
जनकहारि हंशवाहिनी प्रा. वि. कटानी	२				
ने.रा.नि.मा.वि. भवराहा	३				
जनता उच्च मा.वि. पकडिया बडनिहार	३				
ने.रा. प्रा.वि. विरुवा	३				
ने.रा.उच्च मा.वि. बर्वाछ्टैली	४				
दलीत मुक्ति प्रा.वि. बकनेवा	४	४२	३६	०	०
ने.रा.नि.मा.वि. छ्टैली हरदासपुर	४				
ने.रा.प्रा.वि. विरुवागुठी हरदासपुर	४				
मदर्शा इस्लाहुल मुसलमिन इस्लामिया प्रशुरामपुर	४				
ने.रा. नि.मा.वि. सबैयाटारी	४				
ने.रा.नि.मा.वि. वहुअरवासिरा, पचरुखी	५				
मदरसा दोस्तीया सल्फीया वहुअर्वा	५				
मदर्शा दारुल किताब, पचरुखी	५				
सुनिल कुमार हरलालका प्रा. वि., वहुअर्वा पचरुखी	५				
ने.रा.प्रा.वि., हरदीया	५				
ने.रा.प्रा.वि. चैनपुर	६				
बिगायादव हि.मा.दे. प्रा.वि. बागेश्वरी तित्रौना	६				
ने.रा.नि.मा.वि. टिकुलिया	७				
ने.रा. प्रा.वि. जयराजपुर	७				
ने.रा. प्रा.वि. फुलवरिया	७				
मदरसा दारुल उलुम रघुनाथपुर	७				
ने.रा.नि.मा.वि. हरपुर	८				
दलीत मुक्ति प्रा.वि. हरपुर	८	३४	५२	०	०
ने.रा.आधारभुत एकटागा	९				
ने.रा.मा.वि बडेवा	९				

अनुसूची ७: शैक्षिक गुणस्तरसँग सम्बन्धीत विशेष व्यवस्था

विद्यालयको नाम, ठेगाना र किसिम	वडा नम्बर	अपाङ्ग विद्यार्थी श्रोत कक्षा (भएको/ नभएको)	CBEGRA कार्यान्वयन (भएको/ नभएको)	एकीकृत पाठ्यक्रम (भएको/ नभएको)	इन्टरनेट सुविधा (भएको/ नभएको)	छुटै प्रधानाध्यापक दरबन्धी (भएको/ नभएको)
कोइलाभार नि.मा.वि. मनवा	१	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
सहिद ऋतुमार्भी प्रा.वि. पशुपतिनगर बसवरिया	१	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा. प्रा.वि. बसवरिया, गुलरिया	१	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा. नि.मा.वि. बागवाना	२	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
भोजियादेवी नि.मा.वि. गोडपरसा	२	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
जनकहरि हंशवाहिनी प्रा. वि. कटानी	२	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा.नि.मा.वि. भवराहा	३	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
जनता उच्च मा.वि. पकडिया बडनिहार	३	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको
ने.रा. प्रा.वि. विरुवा	३	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा. उच्च मा.वि. वर्वाछटैली	४	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको
दलीत मुक्ति प्रा.वि. बकनेर्वा	४	नभएको	भएको	भएको	नभएको	नभएको
ने.रा.नि.मा.वि. छटैली हरदासपुर	४	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा.प्रा.वि. विरुवागुठी हरदासपुर	४	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
मदर्शा इस्लाहुल मुसलमिन इस्लामिया प्रशुरामपुर	४	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा. नि.मा.वि. सवैयाटारी	४	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा.नि.मा.वि. वहुअरवासिरा, पचरुखी	५	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
मदरसा दोस्तीया सल्फीया वहउर्वा	५	नभएको	भएको	भएको	नभएको	नभएको
मदर्शा दारुल किताब, पचरुखी	५	नभएको	भएको	भएको	नभएको	नभएको
सुनिल कुमार हरलालका प्रा. वि., वहउर्वा पचरुखी	५	नभएको	भएको	भएको	नभएको	नभएको
ने.रा.प्रा.वि., हरदीया	५	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा.प्रा.वि. चैनपुर	६	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
बिगायादव हि.मा.दे. प्रा.वि. बागेश्वरी तित्रौना	६	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा.नि.मा.वि. टिकुलिया	७	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा. प्रा.वि. जयराजपुर	७	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा. प्रा.वि. फुलवरिया	७	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
मदरसा दारुल उलुम रघुनाथपुर	७	नभएको	भएको	भएको	नभएको	नभएको
ने.रा.नि.मा.वि. हरपुर	८	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
दलीत मुक्ति प्रा.वि. हरपुर	८	नभएको	भएको	भएको	नभएको	नभएको
ने.रा.आधारभुत एकटागां	९	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा.मा.वि बडेवा	९	नभएको	भएको	भएको	नभएको	भएको

अनुसूची द: बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन (भएको/ नभएको)	विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक (भएको/ नभएको)	बाल क्लब गठन (भएको/ नभएको)	बालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग (भएको/ नभएको)
कोइलाभार नि.मा.वि. मनवा	१	भएको	भएको	भएको	भएको
सहिद ऋतुमाझी प्रा.वि. पशुपतिनगर वसवरिया	१	भएको	भएको	भएको	भएको
ने.रा. प्रा.वि. वसवरिया, गुलरिया	१	भएको	भएको	भएको	भएको
ने.रा. नि.मा.वि. बागवाना	२	भएको	भएको	भएको	भएको
भोजियादेवी नि.मा.वि. गोडपरसा	२	भएको	भएको	भएको	भएको
जनकहरि हंशवाहिनी प्रा. वि. कटानी	२	भएको	भएको	भएको	भएको
ने.रा.नि.मा.वि. भवराहा	३	भएको	भएको	भएको	भएको
जनता उच्च मा.वि. पकडिया बडनिहार	३	भएको	भएको	भएको	भएको
ने.रा. प्रा.वि. विरुवा	३	भएको	नभएको	नभएको	भएको
ने.रा.उच्च मा.वि. वर्वाछ्टैली	४	भएको	भएको	भएको	भएको
दलीत मुक्ति प्रा.वि. बकनेवा	४	भएको	नभएको	नभएको	भएको
ने.रा.नि.मा.वि. छटैली हरदासपुर	४	भएको	भएको	भएको	भएको
ने.रा.प्रा.वि. विरुवागुठी हरदासपुर	४	भएको	भएको	भएको	भएको
मदर्शा इस्लाहुल मुसलमिन इस्लामिया प्रशुरामपुर	४	भएको	नभएको	नभएको	नभएको
ने.रा. नि.मा.वि. सवैयाटारी	४	भएको	भएको	भएको	भएको
ने.रा.नि.मा.वि. वहुअरवासिरा, पचरुखी	५	भएको	नभएको	भएको	भएको
मदरसा दोस्तीया सत्कीया वहुअर्वा	५	भएको	नभएको	नभएको	भएको
मदर्सा दारूल किताब, पचरुखी	५	भएको	नभएको	नभएको	भएको
सुनिल कुमार हरलालका प्रा. वि., वहुअर्वा पचरुखी	५	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा.प्रा.वि., हरदीया	५	भएको	भएको	नभएको	भएको
ने.रा.प्रा.वि. चैनपुर	६	भएको	भएको	भएको	भएको
बिगायादव हि.मा.दे. प्रा.वि. बागेश्वरी तित्रौना	६	भएको	भएको	भएको	भएको
ने.रा.नि.मा.वि. टिकुलिया	७	भएको	भएको	भएको	भएको
ने.रा. प्रा.वि. जयराजपुर	७	भएको	भएको	भएको	भएको
ने.रा. प्रा.वि. फुलवरिया	७	भएको	भएको	नभएको	भएको
मदरसा दारूल उलुम रघुनाथपुर	७	भएको	नभएको	नभएको	भएको
ने.रा.नि.मा.वि. हरपुर	८	भएको	भएको	भएको	भएको
दलीत मुक्ति प्रा.वि. हरपुर	८	भएको	नभएको	नभएको	भएको
ने.रा.आधारभुत एकटागा	९	भएको	भएको	भएको	भएको
ने.रा.मा.वि. बडेवा	९	भएको	भएको	भएको	भएको

अनुसूची ९: छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना (किसिम र तह)	बडा नम्बर	छात्रवृत्तिको किसिम अनुसार										
		द्विलित		अपाङ्ग		छात्रा	विपन्न		जेहेन्दार		अन्य सुविधा	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
कोइलाभार नि.मा.वि. मनवा	१	५५	१२			१५२						
सहिद ऋतुमार्भी प्रा.वि. पशुपतिनगर बसवरिया	१	२४	८			६६						
ने.रा. प्रा.वि. बसवरिया, गुलरिया	१	४	१६			४१						
ने.रा. नि.मा.वि. बागवाना	२	५५	४२	१	२	१५०						
भोजियादेवी नि.मा.वि. गोडपरसा	२	१२	६			८०						
जनकहरि हंशवाहिनी प्रा. वि. कटानी	२	२	७			२८						
ने.रा.नि.मा.वि. भवराहा	३	१४	१			४९०						
जनता उच्च मा.वि. पकडिया बडनिहार	३	६५	४६			५०५						
ने.रा. प्रा.वि. विरुवा	३	४	८			३५						
ने.रा.उच्च मा.वि. बर्वाछटैली	४	७५	६७	२		५७०						
दलीत मुक्ति प्रा.वि. बकनेवा	४	४२	३६			३६						
ने.रा.नि.मा.वि. छटैली हरदासपुर	४	३४	२३			२३०						
ने.रा.प्रा.वि. विरुवागुठी हरदासपुर	४	१३	१			४०						
मदर्शा इस्लाहुल मुसलमिन इस्लामिया प्रशुरामपुर	४					५५						
ने.रा. नि.मा.वि. सबैयाटारी	४	३२	१३			१९२						
ने.रा.नि.मा.वि. वहुअरवासिरा, पचरुखी	५	४६	३०			३५५						
मदरसा दोस्तीया सल्फीया वहुअर्वा	५					८५						
मदरसा दारुल किताब, पचरुखी	५					८०						
सुनिल कुमार हरलालका प्रा. वि., बहुअर्वा पचरुखी	५	१४	२३			१२५						
ने.रा.प्रा.वि., हरदाया	५	११	२१			७५						
ने.रा.प्रा.वि. चैनपुर	६	१२	१४			५३						
बिगायादब हि.मा.दे. प्रा.वि. बागेश्वरी तित्रौना	६	७	१४			७७						
ने.रा.नि.मा.वि. टिकुलिया	७	२६	३२			२००						
ने.रा.प्रा.वि. जयराजपुर	७	२१	४			५४						
ने.रा.प्रा.वि. फुलवरिया	७	१०	८			४९						
मदरसा दारुल उलुम रघुनाथपुर	७					३८						
ने.रा.नि.मा.वि. हरपुर	८	४७	३९			२९०						
दलीत मुक्ति प्रा.वि. हरपुर	८	१३	१८			५२						
ने.रा.आधारभुत एकटाङ्गा	९	३८	५६			२९०						
ने.रा.मा.वि बडेवा	९	२३	१६	१		३५९						

**अनुसूची १०: नगर तथा नगरपालिकाबाट वस्तुगत विवरणका लागि छानिएका कार्यदलका
सदस्यहरूको विवरण**

क्र.सं.	नाम	पद
१.		
२.		
३.		
४.		
५.		
६.		
७.		
८.		
९.		
१०.		
११.		
१२.		
१३.		
१४.		
१५.		
१६.		
१७.		
१८.		

अनुसूची ११: वस्तुगत विवरण तथ्यांक संकलन फारमहरु

अनुसूची ११ (क): संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्वेक्षण फाराम (दफा द.१ (छ), द.२ (ग), द.३ (ख) सँग सम्बन्धित)

..... गाउँपालिका/नगरपालिका
संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्वेक्षण फाराम

खण्ड १: जनसंख्या विवरण

१.१ परिचय

१.१.१ प्रदेश नं :

१.१.२ जिल्लाको नाम :

कोड :

१.१.३ स्थानीय तहको नाम :

कोड :

१.१.४ गाउँ/नगर केन्द्रको जियोकोड :

१.२ व्यक्तिगत घटना विवरण (प्रत्येक बर्षको चैत्रमसान्त सम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार संख्या)

वडा नम्बर	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद (जोडी)	बसाइसराई	
					आएको	गएको
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						
जम्मा						

१.३ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण (गत आ.व.को १ बर्षको विवरण लिने)

रकम रु.हजारमा

वडा नम्बर	ज्येष्ठ नागरिक			एकल महिला			पूर्ण अपाङ्ग			आसिक अपाङ्ग			बाल सुरक्षा अनुदान			दलित वर्ग		
	म	पु	रकम	म	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	
१																		
२																		
३																		
४																		
५																		
६																		

ਖੱਡ ਖ: ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਸਿਥਤਿ ਵਿਵਰਣ

२.१ प्राविधिक, सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण (संक्षिप्त विवरण)

२.२ सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन

पोखरी रहेको स्थान	वडा नम्बर	पोखरी क्षेत्रफल (विघा वा रोपनी)	बार्षिक माछा उत्पादन (के.जी.)	स्वामित्व (कोसँग)	बार्षिक आमदानी (रु.)	नगर/नगर पालिकामा बार्षिक शुल्क (रु.)
जम्मा						

२.३ सिंचाई सुविधाको उपलब्धता

सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	वडा नम्बर	सिंचाईको किसिम (सतह (कूलो/नहर), लिपिट्ज, बौध, द्युवेल/बोरिङ, पोखरी वा अन्य)	सिंचाईको माध्यम (कूलो नहर, पाइप आदी)	स्रोतको विवरण		सिंचाईको उपलब्धता (बर्षेभरी वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर)	लाभान्वित घरधुरी
				इकाई (कि.मि, क्षेत्रफल)	परिमाण			
जम्मा								

२.४ आधुनिक पशुपालन (फार्म) सम्बन्धी विवरण

पशुपालन फर्म (गाई, भैसी, बाखा, बंगुर र कुखुरा) को नाम	वडा नम्बर	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन			प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी संख्या	
			उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण		महिला	पुरुष
जम्मा								

२.५ कृषि तथा पशुसेवासंग सम्बन्धित मानव संसाधन (संख्या)

वडा नम्बर	व्यवसायिक/अगुवा कृषक	सक्रिय ग्रामीण कृषी कार्यकर्ता (जेटीए)	सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता	व्यवसायिक नर्सरी संचालक
१				
२				
३				
४				
५				
६				
७				
८				
९				
जम्मा				

२.६ कृषि तथा पशु सेवासंग सम्बन्धित सामुदायिक संस्था तथा समूहको विवरण (संख्या)

वडा नम्बर	कृषक समूह		पशुपालन समूह		व्यवसायिक कृषि फर्म		कृषि सहकारी		एग्रोभेट तथा विउविजन केन्द्र	कोल्ड स्टोर तथा राष्ट्रिक स्टोर	जैविक वा कम्पोष्ट मल उत्पादन केन्द्र
	समूह		सदस्य		समूह		सदस्य				
	संख्या	म	पु	संख्या	म	पु	संख्या	म	पु	संख्या	संख्या
१											
२											
३											
४											
५											
६											
७											
८											
९											
जम्मा											

२.७ घट्ट, मिल तथा संकलन तथा प्रसोधन सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	पानी घट्ट संख्या		चिस्यान केन्द्र	कुटानी, पिसानी र पेलानी (मिल) संख्या			संकलन तथा प्रसोधन केन्द्र			विकी केन्द्र वा कोसेली घर
	परम्परागत	सुधारिएको		पानी मिल	डिजेल मिल	विद्युत मिल	कृषि	जडिबुटी	उच्चोग	
१										
२										
३										
४										
५										
६										
७										
८										
९										
जम्मा										

२.८ उत्पादन तथा सेवामूलक उच्चोग सम्बन्धी विवरण (उच्चोग तथा पर्यटन)

उच्चोगको नाम तथा ठेगाना	वडा नम्बर	उच्चोगको स्वामित्व (सरकारी, पब्लिक निजी, सहकारी)	उच्चोगको प्रकार (लघु, घरेलु, साना, मफौला तथा ठूला आदी)	प्रत्यक्ष रोजगारी जना			उत्पादन हुने वस्तु र सेवा को नाम	उत्पादित वस्तु र सेवा बाट भएको बार्षिक आमदानी (रु हजारमा)
				महिला	पुरुष	जम्मा		
ठूला								
मध्यम								

साना							
घरेलु							
लघु							
जम्मा							

२.९ व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धी विवरण (किराना, मासु, तरकारी, फलफूल आदि)

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नम्बर	व्यापार र व्यवसायको किसिम (* कोड प्रयोग गर्ने)	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	बार्षिक कारोबार (रु. हजारमा)

★व्यापार र व्यवसायको किसिम कोड: १. किराना वा व्यापरिक वस्तु, २. मासु विक्री केन्द्र, ३. तरकारी तथा फलफूल विक्री केन्द्र, ४. दुध चिस्यान तथा विक्री केन्द्र, ५. निर्माण सामाग्री, ६. औषधी पसल वा क्लिनिक, ७. मरमत सेवा केन्द्र, ८. इलेक्ट्रिकल तथा इलेक्ट्रोनिक्स पसल, ९. होटेल तथा रेस्टुरेण्ट, १०. कपडा तथा फेन्सी

२.१० धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थल सम्बन्धी विवरण

स्थलको नाम	वडा नम्बर	भौतिक पूर्वाधार			स्वामित्व (नीजि, पब्लिक लि., सामुदायिक)	विशेषता (धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीयर अन्य)	बार्षिक पर्यटक आगमन संख्या
		सडकको पहुँच पुगेको/नपुगेको	होटल, लज, रेस्टुराँ संख्या	नजिकको बजार केन्द्र सम्मको दुरी (कि.मी.)			

२.११ होटेल, रिसोर्ट, रेस्टुरेण्ट र होमस्टे सम्बन्धी विवरण

नाम	वडा नम्बर	स्थान	क्षमता		होटेलको प्रकार (आवासीय, रिसोर्ट, होमस्टे, रेस्टुरेण्ट, अन्य)	होटेलको स्तर (स्टार, ननस्टार)	बार्षिक पर्यटक (संख्या)	
			कोठा संख्या	बेड संख्या			आन्तरिक	वाट्य (विदेशी)

नाम	वडा नम्बर	स्थान	क्षमता		होटेलको प्रकार (आवासीय, रिसोर्ट, होमस्टे, रेस्टुरेण्ट, अन्य)	होटेलको स्तर (स्टार, ननस्टार)	बार्षिक पर्यटक (संख्या)	
			कोठा संख्या	वेड संख्या			आन्तरिक	वाह्य (विदेशी)

२.१२ कृषि बजार तथा हाट बजार सम्बन्धी विवरण

कृषि बजार			हाट बजार (कृषि बजार बाहेक)			
कृषि बजारस्थलको नाम	वडा नम्बर	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधारहरू	हाट बजारस्थलको नाम	वडा नम्बर	हाट बजार लाग्ने दिन वा वार	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधार
थोक बजार						
खुद्रा बजार						

खण्ड ग: सामाजिक विकास

३.१. शैक्षिक तथा मानव संसाधन

३.१.१ विद्यालयको भौतिक अवस्था

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	भवन संख्या		कोठा संख्या		पुस्तकालय र अध्ययन केन्द्र (छ/छैन)	प्रयोग शाला	डेस्क/ वेज्चको क्षमता (जना)	खेलमैदान क्षेत्रफल (वर्ग मी.)	कम्पाउण्ड बालको किसिम (तारबार, कच्च, पक्की पर्खाल)	चर्पीको सुविधा (छ/छैन)	स्वच्छ खानेपानी (छ/छैन)
		कृष्ण छ	कृष्ण छ	कृष्ण छ	कृष्ण छ							

३.१.२ तहगत रुपमा विद्यालय (सामूदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा) तथा विद्यार्थी संख्या

३.१.३ कलेज तथा विद्यार्थी संख्या

कलेज/क्याम्पसको नाम	वार्ड नं.	संकाय	पढाई हुने तह	पढाई हुने प्रमुख विषयहरु	विद्यार्थी संख्या		
					छात्रा	छात्र	जम्मा
क. अप्रावधिक							
१.							
२.							
ख. प्रावधिक							
१.							
२.							
जम्मा							

३.१.४ शिक्षक विवरण

३.१.५ भर्ना दर, निरन्तरता दर, शिकाई उपलब्धी दर

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	वडा नम्बर	खुद भर्ना दर			निरन्तरता दर			सिकाई उपलब्धी दर			उतिर्ण दर		
		पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
जम्मा													

३.१.६ विद्यार्थी उतिर्ण दर

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	वडा नम्बर	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी		छात्रवृत्ति वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी		कक्षा ९ मा प्राविधिक विषयमा भर्ना हुने विद्यार्थी		विज्ञान विषयमा कक्षा ११ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा

३.१.७ शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धी विवरण

विद्यालयको नाम, ठेगाना र किसिम	वडा नम्बर	अपाङ्ग विद्यार्थी श्रोत कक्षा (भएको/ नभएको)	CBEGRA कार्यान्वयन (भएको/ नभएको)	एकीकृत पाठ्यक्रम (भएको/ नभएको)	इन्टरनेट सुविधा (भएको/ नभएको)	छुटौ प्रधानाध्यापक दरबन्धी (भएको/ नभएको)

विद्यालयको नाम, ठेगाना र किसिम	वडा नम्बर	अपाङ्ग विद्यार्थी श्रोत कक्षा (भएको/ नभएको)	CBEGRA कार्यान्वयन (भएको/ नभएको)	एकीकृत पाठ्यक्रम (भएको/ नभएको)	इन्टरनेट सुविधा (भएको/ नभएको)	चूटै प्रधानाध्यापक दरबन्दी (भएको / नभएको)

३.१.८ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

३.१.९ छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण

३.२ स्वास्थ्य तथा पोषण विवरण

३.२.१ स्वास्थ्य संस्था विवरण

★ १. अस्पताल, २. प्राथमिक स्वास्थ्य केंद्र, ३. स्वास्थ्य चौकी, ४. नीजि अस्पताल, ५. आयुर्वेद स्वास्थ्य केंद्र, ६. आखा उपचार केंद्र, ७. प्रसुती गृह, ८. बाल अस्पताल, ९. मानसिक अस्पताल, १०. प्राकृतिक चिकित्सालय, ११. रक्त संचार केंद्र, १२. एचआइभी परीक्षण तथा परामर्श केंद्र, १३. शहरी स्वास्थ्य केंद्र, १४. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, १५. नीजि क्लिनिक, १६. शिक्षण अस्पताल १७. फार्मेसी १८.

३. २. ३ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीको विवरण

३. २. ४ खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण

*डिपिटी, हेपबि, हिपविच

३.२.५ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	गत वर्षको गर्भवती/प्रसुती भएका महिला संख्या	टि.टि. खोप लिने गर्भवती		गर्भवस्थाको४ पटक जाँच गराउने गर्भवती संख्या	प्रसुती भएको आधारमा गर्भवतीको संख्या		
		टी.टी. १ (पहिलो जाँचमा)	टी.टी. २ (पहिलो खोप लिएको एक महिना पछि)		स्वास्थ्य संस्थामा	दक्ष स्वास्थ्य कर्मीको सहयोगमा घरमा	स्वास्थ्यकर्मीको अनुपस्थितिमा घरमा
१							
२							
३							
४							
५							
६							
७							
८							
९							
	जम्मा						

३.२.६ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	गर्भवस्था/प्रसुती अवस्था/सुत्करी पछिको ६ हप्ता भित्र मृत्यु भएका महिला	जीवित नवजात शिशु संख्या	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	१५-५९ वर्षका महिलाको संख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या	
						परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने			
						महिला	पुरुष		
स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी						
१									
२									
३									
४									
५									
६									
७									
८									
९									
	जम्मा								

३.२.९ गाउँपालिका/नगरपालिका भित्रमा देखा परेका प्रमुख रोग र तिनको उपचारसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१	निमोनिया					
२	भाडा पखाला					
३	मलेरिया					
४	कालाजार					
५	क्षय रोग (टिवी)					
६	कुष्ठ रोग					
७	रक्तचाप					
८	मुटु रोग					
९	रग्यास्टीक/ अल्सर					
१०	पक्षघात					
११	एचआइभि एड्स					
१२	क्यान्सर					
१४	मधुमेह (चिनी रोग)					

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१५	दम (स्वासप्रश्वास)					
१६	प्रसुतीजन्य रोग					
१७	अन्य					
	जम्मा					

नोट :- स्वास्थ्य संस्थामा सबैभन्दा वढी आएका १० वटा रोगहरूको नाम क्रमशः लेख्ने (रोगको नाम सूची राख्ने)

३.३ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

३.३.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	स्थलको नाम	उपयोग(१. खेलकुद, २. प्रदर्शनी, ३. मनोरञ्जन, ४. पिकनिक)	क्षेत्रफल /आकार (वर्ग मि.)	स्वामित्व (सरकारी, सामुदायिक, निजी, पाँचक लि. वा अन्य)	आमदानी (वार्षिक रु)	सेवागाही /आगन्तुक संख्या (वार्षिक)
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						

३.३.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण

वडा नम्बर	खेलाडीको नाम	लिङ्ग	उमेर	खेलको नाम	खेलाडीको स्तर (राष्ट्रीय, क्षेत्रीय, जिल्लास्तर)	पाएको सम्मान वा पुरस्कार

३.३.२ मुख्य चाड, पर्व तथा मेला जात्रा सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)	कैफियत

वडा नम्बर	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)	कैफियत

खण्ड ४: भौतिक पूर्वाधार स्थिति विवरण**४.१ सडकमार्ग**

वडा नम्बर	सडकको नाम	जोडिने वस्तीहरु		लम्बाई (कि.मि.)	प्रकार (कच्ची, ग्रामेल, कालो पत्रे)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म			

४.१ पैदल मार्ग

वडा नम्बर	पैदलमार्गको नाम	जोडिने वस्तीहरु		लम्बाई (कि.मि.)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म		

४.२ पुल तथा पुलेसा

वडा नम्बर	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोडिने वस्तीहरु		झोलुङ्गे/काठे / ट्रष्ट/ पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)	निर्मित साल
			देखि	सम्म				

वडा नम्बर	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोडिने वस्तीहरु		झोलुङ्गे/काठे / ट्रॅट/ पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)	निर्मित साल
			देखि	सम्म				

४.३ सरकारी भवन

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	कार्यालयको नाम	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)
				जग्गा	भवन	

४.४ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेकोछ?	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		

खण्ड ५: वन, जैविक विविधता तथा वातावरण

५.१ वनको विवरण

वडा नम्बर	वनको किसिम	समेटेको घरधुरी	वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	सचिति दर (क्यू.मि./हे)	वन पैदावरको बार्षिक उत्पादन		
						काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (भारी)	जडिबुटी (केजी)
१	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
२	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
३	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
४	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
५	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
६	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
७	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
८	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							

वडा नम्बर	वनको क्रिसम	समेटेको घरधुरी	वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	संचिति दर (क्यू.मि./हे.)	वन पैदावरको बार्षिक उत्पादन		
						काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (भारी)	जडिबुटी (केजी)
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
९	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							

नोट: जडिबुटी भन्नाले काठ, दाउरा र स्याउला बाहेक अन्य वन पैदावर जस्तै: जरा, पात, फल, फूल, खोटो, रस, चोप, कोया, विया, शुबा आदी बुझ्नु पर्दछ ।

५.२ जडिबुटीको विवरण

जडिबुटीको नाम	वनको नाम	वडा नम्बर	उत्पादन (के.जि.)	बार्षिक आमदानी (रु. हजारमा)	बार्षिक राजस्व संकलन (रु. हजारमा)
जम्मा					

५.३ राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष र मध्यवर्ती तथा संरक्षित क्षेत्र

राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष र संरक्षित क्षेत्रको नाम	समेटिएका वडाहरु	जम्मा क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	मध्यवर्ती क्षेत्रको क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	संरक्षित र मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने घरधुरी
जम्मा				

५.४ चरन क्षेत्र

वडा नम्बर	चरन क्षेत्रको नाम	चरन हुने स्थान	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	चरन व्यवस्थापन प्रणाली (घुम्ती, चक्लाबन्दी, सामान्य)

जम्मा				

५.५ विपद जोखिम तथा व्यवस्थापन

५.५.१ जोखिमयुक्त (संवेदनशिल) स्थानमा वसोवास गरेका परिवार विवरण

५.५.२ विपदबाट मानवीय क्षती

५.५.३ विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय (महिना उल्लेख गर्नहोस)

वडा नम्बर	विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)						
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	शितलहर	रोग माहामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षती
१							
२							
३							
४							

वडा नम्बर	विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)						
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	शितलहर	रोग माहामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षती
५							
६							
७							
८							
९							
जम्मा							

५.५.४ विपदको असर विवरण

क्षति विवरण	विपदको क्षेत्र अनुसार क्षति विवरण							
	वडा नम्बर	घरगोठ		पशुपंक्षी		बाली र जग्गाजमीन		अन्य क्षती
		परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार
आगलागी								
बाढी डुवान								
पहिरो								
शितलहर								
रोग माहामारी								
सर्पको टोकाइ								
भूकम्प								
जंगली जनावरबाट क्षती								
अन्य								
जम्मा								

५.५.५ विपदबाट क्षति सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार (गत १ वर्षको असरको आधारमा)

क्षति विवरण	विपदको क्षेत्र अनुसार क्षति विवरण								
	वडा नम्बर	विद्यालय		पुल पुलेसा		बाटोधाटो		कूलो नहर, खानेपानी	अन्य
		संख्या	क्षति रकम (रु.)	संख्या	क्षति रकम (रु.)	फि.मी.	क्षति रकम (रु.)	संख्या	क्षति रकम (रु.)
बाढी डुवान									
पहिरो									
भूकम्प									
जंगली जनावरको क्षती									
अन्य									
जम्मा									

५.५.६ संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल)

संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नम्बर	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमीन, खेतवारी र संरचना	
			इकाई	परिमाण
संरक्षित पानी मुहान			हेक्टर	
नदी नियन्त्रण तथा उकासवाट संरक्षित क्षेत्रको नाम				

संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नम्बर	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमीन, खेतबारी र संरचना	
			इकाई	परिमाण
संरक्षित खेतबारीको क्षेत्रफल				
भिरालो रोकथाम तथा संरक्षित संरचना				
संरक्षित गल्ढी र पहिरो			संख्या	

खण्ड ६ : संस्थागत विकास विवरण

६.१ गाउँपालिका/नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरु

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वार्ड नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
१.	स्थानीय सरकार					
	गाउँ/नगरपालिका					
	वडा कार्यालय					
२	स्वास्थ्य संस्थाहरु					
	अस्पताल					
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र					
	स्वास्थ्य चौकी					
	उप स्वास्थ्य चौकी					
३	कृषि					
४	पशु सेवा					
५	हुलाक					
६	वन					
७	प्रहरी कार्यालय					
	जिल्ला/प्रदेश					
	इलाका					
	चौकी					
८.	अन्य कार्यालयहरु					

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वार्ड नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
१.	सरकारी स्वामित्वका संस्थान, समिति आदी					

६.२ समुदायमा आधारित संस्था विवरण

६.२.१ सामुदायिक संस्था विवरण

वडा नम्बर	सामुदायिक संस्थाको संख्या										
	सामुदायिक संस्था	कृषक समूह	वन समूह	सहकारी संस्था	गैसस वा क्लब	परम्परागत समूह (वडघर, गुठी, भेजा)	आमा समूह	नागरिक सचेतना केन्द्र	टोल सुधार समिति/टोल विकास संस्था	उद्यमी समूह	अन्य...
१											
२											
३											
४											
५											
६											
७											
८											
९											
जम्मा											

६.२.२ आमा महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण

समूह, संस्था संजालको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र			
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार									
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा						
आमा तथा महिला														
परम्परागत समूह														
कृषक तथा उद्यमी समूह														
वचत समूह														
अन्य														

६.२.३ नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण

नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (र.)	लगानी रकम (र.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र			
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार									
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा						
टोल विकास संस्था														
नागरिक सचेतना केन्द्र														
नागरिक मंच														

६.२.४ कृषक तथा उद्धमी तथा बचत समूहको विवरण

कृषक, उद्धमी तथा बचत समूह र संस्था नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (र.)	लगानी रकम (र.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र			
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार									
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा						

६.२.५ बाणिज्य वैंक, विकास वैंक, वित्तीय संस्था, लघु वित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	वैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	बार्षिक कारोबार रकम (र.हजारमा)	लगानीरकम(र.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
क.	बाणिज्य वैंक				
ख.	विकास वैंक				
ग.	वित्तीय संस्था				
घ.	लघु वित्त संस्था				
ङ.	सहकारी संस्था				

६.२.६ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

६.२.७ गाउँपालिका/नगरपालिकाकोआय विवरण

आय शीर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु हजारमा)
	अनुमानित	वास्तविक	
शुरू मौज्जदात			
घरजगरा कर			
मालपोत वा भूमिकर			
हाटवजार पसल कर			
सवारी साधन कर			
मनोरञ्जन कर			
वहाल विटौरी			
विज्ञापन कर			
व्यवसाय कर			
व्यवसायिक भिडियो कर			
प्राकृतिक स्रोत उपयोग कर			
सेवा शुल्क			
दस्तुर			
विक्री आय			
दण्ड जरिवाना			
अन्य आय			
स्रोत उपयोग वाँडफाँड			
प्रदेश अनुदान :			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
संघीय अनुदान :			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
जम्मा आय			

**अनुसूची ११ (ख): संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्वेक्षण फाराम
(दफा द.१ (छ), द.२ (ग), द.३ (छ) सँग सम्बन्धित)**

..... गाउँ/नगर वस्तुगत विवरण
परिवारिक विवरण संकलन फाराम

१. परिचय

१.१ प्रदेश नं :

१.२ जिल्लाको नाम :

१.३ स्थानीय तहको नाम :

१.४ वडा नं :

१.५ वस्तीको नाम: कोड :

१.६ मार्गको नाम:

१.७ घर क्रम संख्या (घर नम्बर) :

कोड :

कोड :

घरको जियोकोड :

१.८ परिवार क्रम संख्या :

लिंग (महिला/पुरुष/तेश्रो लिंगी):

१.९ परिवारमुलीको नाम :

२. परिवार सम्बन्धी विवरण

२.१ परिवार सदस्यको विवरण (परिवारमुलीबाट शुरु गर्ने र जेठ सदस्य अनुसार क्रम मिलाएर उल्लेख गर्ने)

क्र.सं	नाम	थर	लिंग	जन्म मिति	जात जाती	धर्म	मातृ भाषा	शैक्षिकस्तर (५ वर्षमासिका लागी मात्र)	बसोबासको अवस्था (स्वदेशमा अन्यत्र वा विदेशमा वसेको सदस्यको हकमा यसपरिवहनको विवरण नलिने)	पेशा (१० वर्ष भन्दा माथी)	वैवाहिक स्थिति (१० वर्ष भन्दा माथी)	अपाइज्ञाताको स्थिति

२.२ तपाईंको परिवारमा १ वर्ष मृत्यु भएका सदस्यको विवरण दिनहोस।

मृत्यु हुनेको नाम	लिंग (महिला/पुरुष/तेश्रो लिंगी)	उमेर (वर्ष/महिना)	मृत्युको कारण

२.३ खानेपानीको मुख्य स्रोत के हो ?

१. पाइपधारा घर कम्पाउण्डमा २. पाइपधारा सार्वजनिक ३. डिप वोरिङ ४. ट्रयुवेल/हेन्डपम्प ५. ढाकिएको इनार/कुवा
६. नढाकिएको इनार/कुवा ७. मूलको पानी ८. नदी खोला ९. अन्य

२.४ खाना पकाउन प्रयोग गर्ने मुख्य इन्धन कुन हो?

१. दाउरा २. मट्टीतेल ३. एल पि ग्यास ४. गुर्झाठा ५. वायोर्यास ६. विद्युत ७. अन्य

२.५ परिवारले प्रयोग गर्ने बत्तीको मुख्य स्रोत के हो ?

१. विद्युत २. मट्टीतेल ३. वायोर्यास ४. सोलार ५. अन्य

२.६ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय कस्तो प्रकारको छ ?

१. शौचालय नभएको २. फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल) ३. फ्लस भएको (सेप्टिक ट्रायाङ्क) ४. साधारण

२.७ निम्न कुन कुन सुविधाहरु परिवारले उपभोग गरेको छ ?

सुविधाहरु	उपलब्ध (१. छ, २. छैन)
रेडियो	
टेलिभिजन	
टेलिफोन/मोबाइल फोन	
कम्प्यूटर	
इन्टरनेट	

मोटरसाइकल	
मोटर/कार	
रेफ्रिजरेटर	

२.८ परिवारले कृषि कार्यका लागी जग्गा प्रयोग गरेको छ? १. छ २. छैन २.९० ➡

२.९ यदी परिवारबाट कृषि कार्यका लागी जग्गा प्रयोग गरेको छ भने सो जग्गाको विवरण (क्षेत्रफल उल्लेख गर्ने)

२.९.१ आफ्नो परिवारको नाममा रहेको जग्गा: (रोपनी/कड्डा/हेक्टर/व.मि.)

२.९.२ परिवार बाहेक अरुको नाममा रहेको जग्गा: (रोपनी/कड्डा/हेक्टर/व.मि.)

२.९.३ अन्य स्वामित्व खुलाउने: (रोपनी/कड्डा/हेक्टर/व.मि.)

२.१० परिवारका कुनै सदस्यको वैकं तथा वित्तीय संस्थामा खाता छ? १. छ २. छैन

२.११ परिवारको सरदर बार्षिक आमदानी कति छ? (रु हजारमा उल्लेख गर्ने)

२.१२ परिवारको सरदर बार्षिक खर्च कति छ? (रु हजारमा उल्लेख गर्ने)

२.१३ तपाईंको वार्षिक बाली उत्पादन तथा बिक्रि कति छ?

बाली	उत्पादन (किवन्टल)	खेती गरिएको		विक्री परिमाण (किवन्टल)
		क्षेत्रफल	इकाई (कड्डा/रोपनी)	
अन्नबाली				
धान				
मकै				
गह				
कोदो				
अन्य				
दलहन				
दाल				
रहर				
मुसरो				
चना				
सिमी				
भट्टमास				
अन्य				
तेलहन				
तोरी/सस्य				
आलस/तिल				
सुर्घमुखी				
अन्य				
तरकारी				
आलु				
बन्दा/काउली/रायो				
बोडी				
गोलभेंडा				
काँको, लौका, फसी				
परबल, कुन्दुक, काँको				
करेला, धिरौला, चिचिपडो				
अन्य				
नगदे बाली				
अदुवा/वेसार				
प्याज/लसुन				
च्याउ				
अन्य				
फलफल				
आँप/लिची				

बाली	उत्पादन (किवन्टल)	खेती गरिएको		विक्री परिमाण (किवन्टल)
		क्षेत्रफल	इकाई (कट्टा/रोपनी)	
केरा/मेवा				
सुन्तता/कागती (अमिलोजात)				
स्याउ/आरुवखडा				
किवी				
अन्य				
फूलखेती				

२.१४ परिवारले कुनै चौपाया तथा पशुपंक्षी पालेको छ?

१. छ

२. छैन

२.१६

२.१५ चौपाया तथा पशुपंक्षीहरूको विवरण दिनुहोस (संख्या उल्लेख गर्ने)।

क्र.सं	चौपाया तथा पशुपंक्षी	संख्या	दुध उत्पादन (लिटर)	मासु उत्पादन (के.जि.)	अण्डा (संख्या)	उन (के.जि.)	हाड/छाला (के.जि.)	अन्य	विक्रीबाट बार्षिक आमदानी (र.)
१	गाइगोरु/बाच्छाबाच्छी								
२	राँगाभैसी/पाडापाडी								
३	याक/चौरी								
४	बाखा/भेडा, खसी/बोका								
५	सुँगुर/वंगुर								
६	कुखुरा/हाँस								
७	अरिस्ट्रच								
								

२.१६ तपाईंको परिवारमा माछा, मौरी र रेशमपालन गरिएको छ भने विवरण दिनुहोस?

१. माछापालन पोखरी संख्या: पोखरीको क्षेत्रफल: हेक्टर बार्षिक उत्पादन: के.जि.
 २. मौरी घार संख्या: बार्षिक मह उत्पादन: केजि
 ३. रेशमखेती कोयो संख्या: उत्पादन: केजि

२.१७ आफ्नो उत्पादनले तपाईंको परिवारलाई कति महिना खान पुग्छ? (एकमा मात्र ठीक चिन्ह लगाउनुहोस)।

- क. ३ महिनासम्म
 ख. ४ देखि ६ महिना सम्म^म
 ग. ७ देखि ९ महिनासम्म

२.१८ परिवारमा कुनै सदस्यले विगत ३ बर्षमा व्यवसायिक सीप तालिम प्राप्त गरेकाल्हन? १. छ २. छैन यदी भए सोको विवरण दिनुहोस।

सीप विकासका क्षेत्रहरू	महिला	पुरुष
सूचना तथा प्रविधि, इलेक्ट्रोनिकल र इलेक्ट्रोनिक्स (कम्प्युटर, विचुत, मोबाइल, रेडियो घडि आदी)		
सिलाई बुनाई, बुटिक, सृगार, पालर आदि		
निर्माण सम्बन्धी (स्यासन, कार्पेन्ट्री आदी)		
इन्जिनियरिङ, अटोमोबाइल र मेकानिक्स		
कृषि सम्बन्धी (जेटी, जेटीएर खाद्य प्रसोधन आदि)		
जनस्वास्थ्य सम्बन्धी		
पशुस्वास्थ्य सम्बन्धी		
वन सम्बन्धी		
पर्यटन टुर गाइड, ट्राभल र सत्कार		
कला सम्बन्धी		
अन्य		

३. घर सम्बन्धी विवरण

३.१ तपाईंको घर कती वटा छ? संख्या

३.२ तपाईं बसेको घरको स्वामित्व कस्तो प्रकारको हो? (सहि उत्तरमा एकमा मात्र ठीक लगाउनुहोस)

१. नीजि/आफ्नै २. भाडामा ३. संस्थागत ४. अन्य

३.३ बसोबास गर्ने घरको छानाको प्रकार (एकभन्दा बढी घर भएमा मूल घरको विवरणका आधारमा एकमा मात्र चिन्ह लगाउने)

१. फुस वा खरको छाना भएको २. जस्ता वा च्यादर छाना भएको

३. टायल वा हुङ्गाको छाना भएको
 ५. काठको छाना भएको
 ७. अन्य (उल्लेख गर्ने)
४. आरसिसि ढलान भएको
 ६. माटोको छाना भएको
- ३.४ तपाईं बसेको घरको जग कस्तो प्रकारको छ?
 १. माटो र हुङ्गा २. सिमेन्ट र हुङ्गा ३. फ्रेम स्ट्रक्चर ४. लोड बेयरिङ ५. काठको खम्बा ६. अन्य (खुलाउने)
- ३.५ तपाईं बसेको घर भवन मापदण्ड अनुसार बनेको छ?
 १. छ २. छैन
- ३.६ तपाईं बसेको घर भूकम्प प्रतिरोधी छ?
 १. छ २. छैन

कोड प्रयोगका लागि विवरण

क. पारिवारिक विवरण

१.	क्र.सं.	परिवारमुलीबाट शुरु गर्ने र जेष्ठ सदस्यअनुसार क्रम संख्या उल्लेख गर्ने
२.	लिङ्ग	१. पुरुष २. महिला ३. तेसो लिङ्गी
३.	जन्ममिति	जन्मेको मिति (साल, महिना र गते उल्लेख गर्ने यदी महिना र गते थाहा नभएमा साल मात्र उल्लेख गर्ने तथा २ वर्ष मुनीको बच्चाको हकमा महिना उल्लेख गर्ने)
४.	जातजाती	१. पहाडी बाट्मण/क्षेत्री/ठकुरी/सन्यासी २. मधेशी बाट्मण क्षेत्री/राजपुत ३. पहाडी जनजाती आदीवासी ४. तराई जनजाती आदीवासी ५. पहाडी दलित ६. मधेशी दलित ७. मुस्लिम ८. पहाडी अन्य ९. मधेशी अन्य
५.	धर्म	१. हिन्दू २. बौद्ध ३. मस्लिम ४. क्रिश्चियन ५. अन्य
६.	मातृभाषा	१. नेपाली २. मैथिली ३. भोजपुरी ४. थारु ५. तामाङ्ग ६. नेवार ७. बज्जीका ८. मगर ९. डोटली १०. उर्दु ११. अवधी १२. लिम्बु १३. गुरुङ १४. बैतडेली १५. राई १६. अछामी १७. वान्तवा १८. राजवंशी १९. शेर्पा
७.	शैक्षिकस्तर	१. पूर्व प्राथमिक २. आधारभूत तह ३. माध्यामिक तह ४. स्नातक तह ५. स्नातकोत्तर ६. एमफिल र विद्या वारिधी (पिएचडि) ७. प्राविधिक एलएलसी ८. साधारण लेखपढ (साक्षर) ९. लेखपढ गर्न नसक्ने (निरक्षर)
८.	बसोबासको अवस्था	१. गणना गरेको ठाउँमा बसेको, २. स्वदेशमा अन्यत्र बसेको, ३. विदेशमा बसेको
९.	पेशा	१. कृषि तथा पशुपालन २. नोकरी/जारीर ३. उद्योग तथा व्यापार ४. ज्याला/मजदुरी ५. वैदेशिक रोजगारी ६. व्यवसायिक कार्य (पत्रकार, वकिल, परामर्श, ठेक्का पट्टा, पुजारी आदी ७. विद्यार्थी (अध्ययनरत) ८. गृहणी ९. वेरोजगार १०. अन्य
१०.	वैवाहिक स्थिति	१. अविवाहित २. एकल विवाह ३. वहुविवाह ४. पुनःविवाह, ५. विधुर/विधवा ६. सम्बन्ध विच्छेद ७. विवाहित तर अलग बसेको
११.	अपाङ्गताको स्थिति	१. अपाङ्गता नभएको २. शारीरिक अपाङ्गता ३. वौद्धिक अपाङ्गता ४. दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने) ५. बोल्न तथा सुन्नन सक्ने (बहिरा) ६. स्वर बोलाईसम्बन्धी अपाङ्गता (भकभके) ७. श्रवण दृष्टिविहिन ८. मनोसामाजिक अपाङ्गता

ख. पारिवारिक विवरण संकलनकालागि सामाजिक तथा जातिगत समूह

क्र.सं.	जातिगत समूह	प्रमुख जातजातीहरु
१.	पहाडी दलित	१. गन्धर्व (गाईने) २. परियार (दमाई, दर्जी, सुचीकार, नगर्ची, ढोली, हुङ्के) ३. बादी ४. विश्वकर्मा (कामी, लोहार, सुनार, ओड, चुनैरा, पार्की, टमाटा) ५. सार्की (मिजार, चर्मकार, भूल)
२.	मधेशी दलित	१. कलर २. दुसाध (पासवान, हजारा) ३. ककैहिया ४. धोवी (रजक) हिन्दू ५. कोरी ६. पत्थरकट्टा ७. खटिक ८. पासी ९. खत्वे (मण्डल, खङ्ग) १०. बाँतर ११. मुसहर १२. चमार (राम, मोर्ची, हरिजन, रविदास) १३. चिडिमार १४. मेस्तर (हलखोर) १५. डोम (मरिक) १६. सरभङ्ग (सरवरिया) १७. तत्मा (ताँती, दास)
३.	पहाडी जनजाती आदीवासी	१. कुशवाडिया, बनकरिया, कुसुण्डा, राउटे, सुरेल, हायु, राजी, लेप्चा, २. चेपाड, थामी, बोटे, दनुवार, बरामु, ल्होमी, माभी, दराई, सियार, थुदाम ३. सुनुवार, तामाड, भुजेल, कुमाल, भोटे, पहरी, ताप्केगोला, डोल्पो, फ्रिं, मुगाल, लार्के, ल्होपा, दुरा, वालुड ४. गुरुङ, मगर, राई, लिम्बु, छैरोतन, ताडबे, तिनगाउले थकाली, बाह्न गाउले, मार्फाली थकाली, शेर्पा, याक्खा, छन्त्याल, जिरेल, व्यासी, द्योल्मो ५. नेवार, थकाली
४.	मधेशी जनजाती तथा आदीवासी	१. किसान, मेचे (वोडो) २. धानुक, झाँगड, सतार (सन्थाल) ३. थारू, राजवंशी, गन्नाई, धिमाल, ताजपुरिया

५.	पहाडी बाह्मण तथा क्षेत्री	सबै पहाडी मूलका बाह्मण, क्षेत्री र ठकुरी
६.	मधेशी बाह्मण तथा राजपुत	भा, राजपुत, त्रिपाठी, मिश्रा, शुक्ला, कायस्थ
७.	मुस्लिम	मुस्लिम, चुरौटे
८.	पहाडी अन्यजाती	गिरी, पुरी, भारती, सन्यासी, योगी, कुँवर
९.	मधेशी अन्यजाती	यादव, तेली, कलवार, सुढी, कुमिर, कानु/हलवाई, हजाम/ठाकुर, बढही, राजभर, केवट, मल्लाह, तुनिया, कुम्हार, कहर, लोध, विड/विण्डा, गडेरी /भेडीहयार, माली, कामर, धुनिया, वराय, मुण्डा, बडाई, पञ्जावी, बंगाली, मारवाडी, नुराड, कायस्थ, जैन, बानिया, अमात, कशवानिया, राजवोध, कुशवाहा

उत्तरदाताको नाम:

सर्वेक्षक नाम:

दस्तखत:

दस्तखत:

फोन नम्बर:

फोन नम्बर:

अनुसूची १२: आमोदेवी माईको" मन्दिर

नेपालको नारायणी अञ्चल पर्सा जिल्ला साविक विरुवागुठी - १ र हाल प्रदेश नं. २ पर्सा जिल्ला पर्सागढी न.पा. वार्ड नं. ३ पर्ने विरुवागुठी टोल देखि ३ कि.मि. उत्तर, बारा जिल्लाको जीतपुर देखि ५ कि.मि. पश्चिम, साविक गा.वि.स. बस्डिलवा र हाल मनपा वीरगंज वार्ड नं. २९ देखि ६ कि.मि. उत्तर र साविक गा.वि.स. बागवाना हाल पर्सागढी न.पा. २ देखि भण्डै ५ कि.मि. पूर्वमा चारकोसे भाङ्गी भनेर चिनिने वन क्षेत्र भित्र भावराहा धाँगड टोल को पूर्व पट्टी "आमोदेवी माईको" मन्दिर अवस्थित छ। यो मन्दिर शुरुमा पक्की थियो तर कालान्तरमा दैवी प्रकोप वा वातावरणीय परिवर्तन साथै संरक्षणको अभावमा भग्नावशेषको रूपमा परिणत भएको थियो। त्यही ठिस्कोमा विरुवाका भक्तजनहरूले छाप्रो बनाई सातवटा पिण्ड राखी पुजा आजा गर्दै आएका थिए। हाल विकासको क्रममा स्थानिय निकाय र जनसहयोगबाट भव्य मन्दिर निर्माण भएको छ, र सातौओटा पिण्ड कायमै छन्। मन्दिर परिसरमा गणेश, शिव पार्वतीको स्थान पनि बनाई मूर्ति स्थापना गरिएको छ। पुरातत्व विभागका एक जना व्यक्तिले अवशेषको ईटाको बनौट हेरेर यो मन्दिर लिच्छिवी कालिन हुन सक्ने अनुमान गरेका थिए। नेपालको भौगोलिक संरचना अनुसार मुख्य ३ क्षेत्र तराई, पहाड र हिमाली प्रदेशको रूपमा अवस्थित छ। हरेक क्षेत्रमा विभिन्न पौराणिक र ऐतिहासिक स्थानहरू छन् जसलाई आस्थाको रूपमा मान्ने परम्परा चलिआएको छ। त्यसैले होला नेपाल देवी देवताहरूको देश भनेर पनि चिनिन्छ।

यसै सन्दर्भमा नेपालको दक्षिण भेगमा पर्ने तराई प्रदेशका पर्सा र बारा जिल्लाको वन क्षेत्रमा पर्ने सात दिदी-बहिनी भनेर चिनिने देवीहरूको स्थान रहेछ। जुन यस प्रकार छन्: पर्सा जिल्लामा पर्ने पश्चिम बाट पूर्व तर्फ बाघमुर्चा, सुगीभार, चइलाभार, गादी, कोइलाभार, आमोदेवी र करहिया माई (बारा जिल्ला) हुन्। यस मध्ये आमोदेवी माईको मन्दिर र यसमा आस्था राख्ने भक्तजनको संख्या अरु भन्दा बढी भएको बुझिन्छ। यस आमोदेवी माईको मन्दिर कसले कहिले स्थापना गरिएको रहेछ भन्ने कुरा स्पष्ट रूपमा किटान गर्न सकिएको छन्। बुढा पाकाहरुसँग सोध्दा पनि उनीहरूले हामी साना हुँदा आफ्ना पुर्खाहरुसँग सोध्दा पनि थाहा नभएको कुरा बताउथे। जे होस आमोदेवी माई लगायत बाँकी उल्लेखित देवीहरूको पुजाआजा हरेक वर्ष कार्तिक महिनाको शुक्ल पक्ष १४ चर्तुर्दशीका दिन मेला भर्ने र भोलि पल्ट पूर्णिमाको दिन बलि पुजा गर्ने चलन परम्परा देखि चलि आएको छ। यस आमोदेवी माईको प्रसिद्ध यसै बाट थाहा हुन्छ कि, पूर्व प्रसवा, सोलखपुर, बेल्वा, भेडियाही, कटगेनवा, सबैया, विरुवागुढी, बकनेरवा, बस्डिलवा, जिङ्गना, छोटैली, हरदासपुर, हरपुर, रमौली, पकड़ीया, गोडपसरा, बागवाना, बढ़िनिहार गाउँका भक्तजनहरू सपारिवार एक रातका लागि मन्दिर परिसरका छेउ-छाउमा छाप्रो बनाई मेला गर्ने गर्थे। मेलाको व्यवस्थापन र सुरक्षा उल्लेखित गाउँका ठुलाबडा र चौकीदार मार्फत गर्ने गर्थे। वर्ष भरिमा जन्मेका बाल-बालिकाको केश काटेर चढाउने (मुन्डन वा लटकी) गर्ने, वर्षभरिमा विवाह भएका केटाहरूको मौर-मौरी भसाउने काम गर्ने गरिन्छ। यसबाट बाल-बालिका र नव विवाहित छोरा-बुहारीमाथि माईको आर्शिवाद रहने मान्यता रहेको छ। छिमेकी राष्ट्र भारतको बोर्डर छेउ-छाउका मानिसहरू पनि आमोदेवी माईको मेला हेर्न आउने र माईको महत्ताको बखान गर्ने गर्थ्यन्। मेलाको दिन मेला भर्न आउने गाउँमा कुनै किसिमका उपद्रव जस्तै चोरी, डकैती इत्यादि भएको अहिले सम्म सुन्न पाइएको छैन।

मान्यता र आस्था : आमोदेवी माईको बाहन लड्डो बाघ जुन आकाल भुकाल अहिले भेटिने गर्छ तर केही हानी नोकसानी गर्दैन साथै चितल, सुँगुर र भाले कुखुरा रहेका छन् ।

- ❖ शिकारीले गोली चालाउँदा गोली नलाग्ने ।
- ❖ विरुवा गाउँका सम्पूर्ण र नजिकका अन्य गाउँका मानिसहरु आमोदेवी माईको मेलामा छाप्रो बनाई एक राती माईको सेवामा अहिले पनि बस्ने गरेका ।
- ❖ मेला भर्ने गाउँमा मेलाको राति कुनै किसिमको चोरी डकैती वा अप्रिय घटना नघटेको ।
- ❖ मेलाको व्यवस्थापन र सुरक्षामा सम्पूर्ण भक्तजन र स्थानिय निकायको सहभागिता हुनु र मेला भर्ने दिनको राति १२:०० बजे भोगही पाठीको प्रथम बैलि पुजा गरिन्छ ।
- ❖ आमोदेवी माईको माइतीधर बढ्निहार गाउँमा रहेको मान्यता छ ।
- ❖ अचेल युवा युवतीको विवाह समेत मन्दिर परिसरमा हुन्छ ।

पुजा विधि : आमोदेवी माईको पुजा गर्न विरुवा गाउँका समाजले नियुक्त गरेका एक जना गुरो वा धामीले पुजा गर्ने गर्छ र महिनामा एक पटक यस भेगमा पर्ने गाउँका आईमाईहरु देवलमा गई पुजाआजा मंगलाचरण गर्ने प्रथा रहेको छ । खास गरी विरुवा गाउँमा थारु समुदायले कार्तिक शुक्ल पक्ष १५ पूर्णमाको दिन पुजा गर्नका लागि परिवारमा भएका बाल-बृद्ध सहित कोहि नछुट्ने गरी गिन्ती गरी चन्दा लिने दिने गरिन्छ ।

पुजा सामग्री : परम्परागत पौराणिक काल देखि प्रयोग गरिने सामान जस्तै: चुनरी, टिकुली, बिनुली, चुडी, लहठी, धोती, डोरी, तोरीको तेल, दिया, धुप, ध्यू, अक्षत, चन्दन र अण्डा लगायतका सामग्रीबाट पुजा सम्पन्न गरिन्छ । साथै भक्तजनले भाकल गरेका बोका, हाँस, परेवा र कुखुरा समेत बलि दिने गर्दैन ।

ऐतिहासिक पृष्ठभूमि : यस आमोदेवी माईको वन क्षेत्रमा विरुवा गाउँको हनुमान खाँ बाँध र हाती बाँधको उत्तर-पश्चिम तिर वन क्षेत्रमा ऐतिहासिक हनुमान खानी पछि हनुमान खाँको नामले प्रचलित ठाउँ छ । वि.स. १८७१ सालमा व्रिटिश सेना र नेपाली सेना सँग आफ्नो सुरक्षाका लागि ट्रेन्च खनी बनाइएको बुझिन्छ । साथै भवराहा गाउँको उत्तरपटि टुडीखेल भन्ने चौर रहेको छ, जुन आज पनि स्थानिय व्यक्तिहरु सँग सोध्दा देख्न सकिन्छ । यस टुडीखेलमा नेपाली सेना कवाज खेल्ने गर्थे र आमोदेवी माईको पुजा आजा गरी आर्शिवाद लिने गर्थे । त्यही हनुमान खाँमा नेपाली सेना बस्दा सम्पर्कमा आउने नजिक गाउँका मानिससँग व्रिटिश सेनाको गतिविधि बारे जानकारी लिन्थे । यसै क्रममा पर्सार्गाढी ठाउँमा शिविर बनाई बसेका व्रिटिश सेनासँग लड्ने रणनिति बनाएर पर्सार्गाढीको पश्चिम तिर तिलावे नदी र पूर्व पट्टी सिङ्गारी खोला मिल्ने ठाउँमा (संगममा) ठूलो बाँध लगाई पानी स्तर माथि आएपछि रातिमा राँझा, भैसीको सिङ्गमा मसाल बालि पानीमा उतारी हाँक्न थाले । यसरी रातिमा राँको (मसाल) आफुतिर आएको देखेर व्रिटिश सेनाहरु अकमक परेर दुविधामा परेको बेला नेपाली सेना र स्थानिय वीर राष्ट्रभक्तहरुले परम्परागत हात हतियारले व्रिटिश सेनामाथि विजय हासिल गरेको इतिहास रहेको छ । यस्ता धार्मिक र ऐतिहासिक स्थलको बारेमा स्थानिय निकाय, प्रादेशिक सरकार र केन्द्र सरकारले यस क्षेत्रका विकास, अनुसन्धान संरक्षण र संवर्द्धन गरी पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकसित गर्न आवश्यक देखिन्छ, र ध्यानाकर्षन गराइन्छ । साथै विवाह मण्डप, धर्मशालाको निर्माण अति आवश्यक देखिन्छ, र पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकसित गर्न सकिन्छ ।

अनुसूची १३: पर्सा गढी ऐतिहासिक चिनारी

वि.स. १८७९ को ऐतिहासिक युद्धस्थल

Historical War Spot of B.S. 1871

“पर्सा गढी” पर्सा जिल्ला मात्र नभई नेपाल अधिराज्यको ऐतिहासिक गौरव विवरणको पहिचान स्थापित गरेको युद्ध स्थलको रूपमा परिचित छ ।

ब्रिटिश भारतका अंगरेजहरूले बेसिनको सन्धि (Treaty of Bessein) पश्चात भारतका मरहटा शक्तिलाई पटक-पटक पराजित गर्दै ठूलो शक्ति राष्ट्र बनेका अंग्रेजहरूको कम्पनी सरकारसँग पंजाबका शक्तिशाली महाराज रणजित सिंहले पनि मित्रता र सम्बन्ध बसेको परिस्थितिको सही आकलन गर्न नसकी आफ्नो निजी स्वार्थका कारण तत्कालिन मुख्तियार भीमसेन थापाले बुटवल र स्यूराज तर्फका केही विवादित (भूमि) जमिन्दारी अंग्रेजका नातेदारहरूलाई दिन खोजेको जमीनहरू अवधका नवाबले पल्पाली राजालाई आस समेत उठाएर खानु भनि दिएका कारण उक्त भू-भागमा नेपालको स्वामित्व लाई अंग्रेज स्वीकार नगरेका कारण दुई देश बीच विवाद चलेका बेला गर्वनर जनरल अर्ल अफ मोयरा (Gouverner General Eorl of Moira) ले कम्पनी सरकारका तर्फबाट स्थलगत आँच बुझका लागि खटाएको मेजर पेरिस ब्राडसा (Major Paris Bradasaw) ले अध्ययन पश्चात विवादित भू-भाग ब्रिटिश कम्पनी सरकारको स्वामित्वमा रहेको प्रतिवेदन पेश गरे पछि समस्या सम्बन्धमा बुझ-बुझारथ कै बखत केही नेपाली फौज विवादित भूमिमा पुगी कम्पनी सरकारका कारिन्दाहरूलाई घरजग्गा विवादित भूमि कब्जा गरेको निहुमा गर्वनर जनरल मोयराले नेपाल सरकार समक्ष कडा विरो पत्र पठाए तर उक्त पत्रलाई गम्भीरताका साथ नलिई गोल-मटोल बोलीमा जवाब पठाई आलटाल खोजेको रिसले गर्वनर जनरल मोयरा ले इ.स. १८१४ नोवेम्बर १ का दिन नेपाल विरुद्ध विधिवत युद्धको घोषणा गर्दै सतलज, देहरादुन, बुटवल, बीरगञ्ज र मोरङ्ग पाँच ठाउँ धावा बोल्नका लागि गढबाट तरफबाट मेजर जनरल जिलेप्सी (Major General Gillopsi), गोरखपुर तरफबाट मेजर जनरल उड (Major General Wood), मकवानपु (बीरगञ्ज) तरफबाट जनरल मार्टे (General Marte) पश्चिम क्षेत्रबाट जनरल डेविड अक्टरलोनी (General David Ochierionx) र सहारनपुर तरफबाट कर्नेल मार्वा (Cornal Maway) को कमान्दमा नेपाल भित्र प्रवेश गरी काढमाण्डौ सम्म पुग्न जारी गरेको आदेशानुसार भएको आक्रमणमा दुई स्थानमा नेपाली सेनाको पराजय भयो र तीन स्थानमा विजय प्राप्त गरे, विजय हासिल गरेको तीन स्थान मध्ये पर्सा जिल्लाको सदरमुकाम बीरगञ्ज देखि १८ किलोमिटर उत्तर पश्चिम तितौना वागेश्वरी गा.वि.स. अन्तर्गत वार्ड नं. ६ मा पर्ने ‘पर्सा गढी’ विजयको ऐतिहासिक पहिचानका साथ स्थापित युद्धभूमिमा विद्वान महेशराज पन्त लिखित नेपाल युद्धको दोश्रो चरण पूर्णिमा वर्ष २ अंक (वि.स. २०२२) को पृष्ठ संख्या ७१ बमोजिम वि.स. १८७१ पुष १९ गते नेपाली सेनाका विजयका साथ लडाई सम्पन्न भए पश्चात वि.स. १८७१ साल चैत्रबाट श्री ५ महाराजाधिराज श्री श्री ग्रिवाणयुद्ध विक्रम शाह बाट प्राण साह, भीमसेन थापा, उदय गरी, शमशेर साह, रणहवज थापा र दल भंजन पाडे मार्फत ‘पर्सा गढी’ मा लडाई गरी रंजित चौधरीले गरेको उल्लेखनिय योगदानको लागि उपलब्ध गराइएको लाल मोहरले पर्सांगढीमा भएको युद्ध चौधरीको वीरतापूर्ण योगदान प्रमाणित गर्दछ ।

पर्सा गढीको स्थलगत पुष्ट भूमि : पूर्व सिंगायाही खोला (नदी), पश्चिममा तिलावे खोला (नदी) उत्तर र दक्षिणमा बलौटे जग्गामा प्राकेतिक रुखहरू र झाडीले युद्ध भूमिको पहिचानलाई थप प्रमाणित गर्दछ ।

पर्सा गढीलाई आधार मानी पर्सा जिल्लाका नामाकरण गरिएको हो भन्ने समाजिक बुझाई रही आएको छ तर हाल सम्म नामाकरण सम्बन्धी प्रमाणित दस्तावेज उपलब्ध हुन नसकेकोले अनुसन्धान गर्नेहरू र टिप्पणीकारहरूका लागि बहसको विषय हुन सक्ने भएता पनि आम बुझाई मा कनै पनि वा संस्थानको नामाकरण गर्दा भौगोलिक, ऐतिहासिक र सांस्कृतिक पहिचान भल्क्ने गरी नामाकरण गर्ने परम्परा रही आएको र सोही परम्पराको अनुसरण गर्दै स्थित पर्सा गढी लाई आधार मानेर जिल्ला सिन्धुली, मकवानपुर गढीलाई आधार मानेर जिल्ला मकवानपुर, बीर शमशेरको नामलाई आधार मानी बीरगञ्ज र सीसौको जंगल भएको सिमरा नामाकरणको नजिर हेर्ने हो भनी बिना कुनै शाब्दिक परिवर्तन पर्सा गढीको नामका आधारमा तै पर्सा जिल्लाको नामाकरण गरिएको हुन सक्ने तर्कलाई शतप्रतिशत बल पुऱ्याउँछ ।

दृश्य र अदृश्य हजारौ मान्यता र विशेषता भएका पर्सा गढी परिसरमा पर्सा गढीको परिचयका मुख्य पात्र रंजित चौधरीको कुलदेवता र हामी सबैका लागि पुजनिय बन्हर बाबा मन्दिर चौधरी परिवारका संयुक्त लगानीमा निमार्ण कार्य सम्पन्न गरी तत्कालिन उप-प्रधन तथा गृह मन्त्री माननीय श्री विजय कुमार गच्छार ज्यूबाट २०६८/०७/१९ गते उद्घाटन सम्पन्न गरिनुका साथै जिङ्गनाका चौधरी परिवारको संयुक्त लगानीमा महिषासुर पुजा स्थल पक्की निमार्ण सम्पन्न भई सकेको, विवारको चौधरी परिवारको संयुक्त लगानीमा माता दुर्गाको अहान स्थल जईघर (गर्मगृह) पक्की निमार्णधिन, हरपुरको चौधरी परिवारका संयुक्त लगानीमा सन्त दादीको मन्दिर पक्की निमार्णधिन र आ.व. ०७२/०७३ मा पर्यटन विभागबाट जि.वि.स.

पर्सा मार्फत सरंक्षण एवं सम्बद्धन शिर्षकमा उपलब्ध गराइएको रकम रु ३,००,०००/- (तीन लाख) लाई भौतिक संरचना तर्फ लगानी गर्ने गरिएको सार्वजनिक निर्णय अनुसार लगत स्टीमेट बमोजिम धर्मशालाको प्रारम्भिक कार्य सम्पन्न गरी हाल अधूरो रहेको अवस्था अवगत गराउदै एतिहासिक युखको २०० दुई सय वर्ष पुरा गरेको उपलक्ष्यमा २०७२ सालमा पर्सा गढी महोत्सवको आयोजना तत्कालिन सूचना तथा संचार मन्त्री माननीय मिनेन्ड्र रिजाल ज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न गरी सक्दा समेत राज्यबाट यो विजयी गढी हाल सम्म उपेक्षित अवस्थामा रही आएको छ ।

प्रमुख कडीको रूपमा रहेको यस एतिहासिक स्थलको सर्वगीन विकासका लागि भौतिक संरचनाहरु पुल, बाटो मरम्मत एवं ग्रामेल गर्दै सडकको स्तरन्नोती गर्नका साथै ओभेलमा परेको एतिहासिक गौरव गाथालाई नया किसिमले उजागर गर्न सम्पूर्ण जिल्लावासी, राजनितिकर्मी, प्रिन्ट मिडिया – सोसल मिडिया लगायत प्रत्येक क्षेत्रबाट सहयोगका आशा राखेका छौं ।

विशेष : यस मुलुकका खुल्ला परिसर भएको धार्मिक स्थलहरु मध्ये सम्भव एक मात्र पर्सा गढी मन्दिर परिसर हो जहाँ रक्सी, कुखुराको मासु, संगुरको मासु स्वस्फूर्तः रूपले प्रतिबन्धित मानिएको छ ।

प्रस्तुती:

बृजमोहन चौधरी

अध्यक्ष

पर्सागढी मन्दिर व्यवस्था

9845036982, 9817290151

सन्दर्भ सामाग्री

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, (२०७० वि.सं.)। नेपालमा गरिबीको लघु क्षेत्र अनुमान २०६८, काठमाण्डौँ: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग थापाथली।

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, (२०७४ वि.सं.)। गाउँ नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधी २०७४।
काठमाण्डौँ: संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, सिंहदरवार।

Central Bureau of Statistics, (2016). *National Climate Change Impact: A statistical Report 2016*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Village Development Committee/Municipality)*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population Census 2011 (Household and Population by Sex Ward Level)*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Usual Activity Performed in the 12 Month and Economic Activity)*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Usually Active and Not Active Population and Living Arrangement of Children)*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

National Planning Commission, (2014). *Nepal Human Development Report, 2014*. Kathmandu: GoN, National Planning Commission.

Survey Department, (1996). *Land Reform and Mapping Project Report*. Kathmandu: GoN, Ministry of Land Reform and Management.